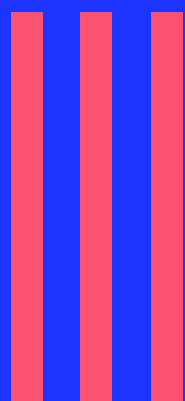

Strategie Zdravého kraje

2026-2030

Úvod

Strategie Zdravého kraje pro období 2026-2030 (dále jen „Strategie“) je strategický dokument, který stanoví další směřování projektu realizovaného Jihomoravským krajem na základě rozhodnutí Zastupitelstva Jihomoravského kraje ze dne 28.02.2008 (číslo usnesení 1631/08/Z23).

Ve Strategii je definovaná vize: **„Jihomoravský kraj je místo, kde odbornost a spolupráce přinášejí řešení, která zlepšují kvalitu života. Kraj, který myslí na budoucnost.“** Naplnění této vize je dosahováno zajištěním realizace vhodně cílených opatření s ohledem na priority Strategie z pohledu Jihomoravského kraje a efektivní spoluprací se všemi relevantními subjekty a cílovými skupinami.

Tato Strategie nahrazuje předchozí dokument, tj. Konceptci Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 na období 2020-2025, který již neodpovídá aktuálním podmínkám a potřebám.

Strategie je členěna na část analytickou, návrhovou a implementační. Analytická část popisuje zejména analýzu současného stavu a vyhodnocení aktivit za předchozí období. V návrhové části je popsána vize a určení dalšího strategického směřování, kterému by se měl Jihomoravský kraj při realizaci definovaných priorit a na to navázaných strategických cílů a opatření v následujícím období věnovat přímo nebo ve spolupráci s ostatními aktéry. Dokument uzavírá implementační část, která popisuje způsob naplňování Strategie v praxi. Zahrnuje definování postupu při každoročním sestavování Ročního plánu aktivit Projektu Zdravý kraj (dále jen „Akční plán“), kontrolu jeho naplňování včetně nastavení evaluace dokumentu.

Tento strategický dokument byl zpracován ve spolupráci Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Jihomoravské agentury pro veřejné inovace JINAG a Institutu veřejné správy a Institutu pro zdravotní ekonomii, politiku a inovace ECON MUNI.

Dokument byl projednán v rámci Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj (dále jen „Pracovní skupina“), v odvětvových odborech Krajského úřadu Jihomoravského kraje a v Radě a Zastupitelstvu Jihomoravského kraje.

Obsah

Úvod.....	2
Obsah	3
Metodika zpracování dokumentu	5
Seznam příloh.....	10
Seznam zkratk	11
Základní pojmy	13
Analytická část.....	15
1 Historie a teoretická východiska Projektu Zdravý kraj.....	15
1.1. Historie	15
1.2. Východiska.....	17
1.3. Mezinárodní „Projekt Zdravé město/obec/region“ a NSZM.....	17
1.4. Udržitelný rozvoj a cíle udržitelného rozvoje.....	18
1.5. Místní Agenda 21 (M2050) a její aktuální transformace.....	19
2 Reflexe ideových východisek PZK v relevantních strategických a koncepčních dokumentech JMK a ČR.....	21
2.1. Zdraví a sociální oblast	21
2.2. Udržitelný rozvoj.....	23
2.3. Participace a komunitní život.....	27
3 Jihomoravský „zdravý“ kraj pohledem dat a srovnání s ostatními kraji	32
3.1. Zdraví a sociální oblast	32
3.2. Udržitelný rozvoj.....	34
3.3. Participace a komunitní život.....	36
4 Vyhodnocení naplnění akčních plánů PZK za období 2020-2025	39
5 SWOT analýza	40
Návrhová část.....	44
6 Hodnoty, vize a strategický cíl.....	45
7 Priority	47
7.1. Priorita 1: P1 Komunitní život a participace	47
7.2. Priorita 2: P2 Sociálně zdravotní oblast	53
7.3. Priorita 3: P3 Životní prostředí	57
7.4. Priorita 4: P4 Prevence a bezpečnost.....	62
7.5. Priorita 5: P5 Informační, osvětová a propagační činnost.....	69

Implementační část.....	71
8. Organizační zajištění implementace Strategie.....	71
9. Kompetence při implementaci Strategie	72
9.1. Politická úroveň	72
9.2. Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj.....	73
9.3. Koordinátor Projektu Zdravý kraj.....	74
9.4. Odbory Krajského úřadu JMK.....	75
9.5. Externí partneři	75
10 Příprava aktivit k realizaci – Akční plán	76
10.1. Proces přípravy akčního plánu	76
10.2. Struktura jednotlivých aktivit v akčním plánu.....	77
11. Monitoring, evaluace a aktualizace Strategie	78
11.1. Struktura monitoringu.....	78
11.2. Evaluace	79
11.3. Možnosti aktualizace Strategie	79
12 Indikátorová soustava Strategie	80
12.1. Rozdělení indikátorů	80
12.2. Metodika práce s indikátorem/ukazatelem	83
Přílohy	84

Metodika zpracování dokumentu

Strategie byla zpracována transparentně a objektivně a do její přípravy byl zahrnut široký okruh zainteresovaných stran. V rámci zpracování dokumentu byl realizován sběr primárních a sekundárních dat. Sběr primárních dat proběhl zejména prostřednictvím dotazníkového šetření a uspořádáním kulatých stolů. Pro sběr sekundárních dat byly využity databáze ČSÚ, portál JMK, akční plány, dataplán NSZM a další.

Primární data

A. VÝSTUPY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo realizováno v měsících květen a červen 2025. Formou elektronických dotazníků byly osloveny všechny municipality v JMK. Cílem bylo zjistit, jak města a obce vnímají Projekt Zdravý kraj, co už samy v jednotlivých oblastech dělají a jaké mají potřeby a priority do budoucna. Zároveň byl identifikován potenciál pro užší spolupráci mezi obcemi a krajem.

Celkem odpovědělo 92 respondentů, což z pohledu celého JMK jde o cca 13,7% zastoupení všech municipalit.

Z hlediska znalosti Projektu Zdravý kraj odpovědělo 51,1% respondentů ano a 48,9% ne, což vypovídá o solidní znalosti tohoto projektu, nicméně je zde vidět i velký potenciál pro jeho další propagaci a informovanost jak o projektu jako takovém, tak i o jeho dílčích aktivitách.

Kromě obecného povědomí o existenci a významu Projektu Zdravý kraj se dotazník respondentů ptal na to, co již realizují ve svých obcích, nebo by chtěli realizovat, případně realizovat ve spolupráci s JMK. Dotazy byly pokládány v oblastech zdraví a zdravého životního stylu, životního prostředí, prevence kriminality a bezpečnosti, participace a komunitního života atd.

Část dotazů také mapovala dostupnou infrastrukturu obcí v předemných oblastech či z hlediska identifikace priorit Projektu Zdravý kraj pro nové období pohledem respondentů.

Výstupy dotazníkového šetření posloužily pro ověření témat v rámci kulatých stolů, dále pro analytickou část Strategie a jako zdroj námětů pro návrhovou část. Podrobné výsledky z dotazníkového šetření jsou uvedeny v Příloze 2 – Dotazníkové šetření.

B. VÝSTUPY Z KULATÝCH STOLŮ

V rámci přípravy Strategie proběhlo v měsíci červnu a září celkem 9 tematických kulatých stolů, které představovaly jeden z hlavních zdrojů kvalitativních informací. Byly zaměřeny na klíčové oblasti ovlivňující kvalitu života v JMK (sociální a zdravotní, životní prostředí, komunitní život, participace, bezpečnost). Účastníky byly odborníci z příslušných oblastí (např. zástupci odvětvových odborů KrÚ JMK, agentury JINAG, MUNI, KHS JMK, členové pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a zástupci organizací v JMK dle tematických oblastí). Kulaté stoly umožnily jít více do hloubky, diskutovat problémy, potřeby a návrhy řešení s odborníky a lidmi z praxe.

Pět červnových kulatých stolů sloužilo ke sběru informací o aktuálních problémech, potřebách a příležitostech jednotlivých oblastí. Jako podklady byly využity mimo jiné i výsledky z dotazníkového šetření. Zjištění z kulatých stolů byla využita jako jeden z klíčových vstupů pro tvorbu návrhové části, pro definování priorit a opatření Strategie. Zářijové kulaté stoly pak cílily na reflexi prvního draftu návrhové části.

Sekundární data

Dokument z hlediska dat nepracuje pouze s primárními daty (dotazníkové šetření, kulaté stoly). Zejména jeho analytická část se opírá o robustní, vícevrstvý zdrojový rámec, který propojuje mezinárodní především ideová východiska, národní legislativní požadavky, krajské strategické vize a aktuální empirické terénní poznatky. Zdroje byly systematicky využity k datové triangulaci. Silný evidence-based přístup posiluje důvěryhodnost dokumentu a relevanci navrhovaných opatření na základě identifikovaných potřeb. Strukturovanou analytickou část pak uzavírá SWOT analýza, která slouží jako převodník mezi analytickou a návrhovou částí.

Přehled použitých sekundárních zdrojů:

1. Internetové stránky

- a. Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM): <https://www.zdravamesta.cz/>
- b. Databáze Místní Agenda 21: <https://ma21.cenia.cz/>
- c. Ministerstvo životního prostředí (Udržitelný rozvoj): https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj
- d. Organizace spojených národů (Cíle udržitelného rozvoje, SDGs): <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
- e. Databáze ČSÚ (Český statistický úřad): <https://csu.gov.cz/>
- f. Portál JMK: <https://data.jmk.cz/>

- g. Dataplány NSZM: <https://terminal.dataplan.info/>
 - h. Hlídač státu, 2025 (K-Index): <https://www.hlidacstatu.cz/kindex>
 - i. DotaceEU.cz, 2025 (Data o čerpání 2014-2020): <https://www.dotaceeu.cz/>
 - j. Nestatní neziskové organizace – Mapa neziskovek, 2025: <https://mapaneziskovek.cz/>
2. Mezinárodní dokumenty
- a. WHO Healthy Cities/Regions (Mezinárodní iniciativa)
 - b. Strategie WHO „Zdraví 21“
 - c. Dokument WHO „Zdraví 2020“
 - d. Dokument OSN „Agenda 21“
 - e. Dokument OSN „Naše společná budoucnost“ (Definice udržitelného rozvoje)
3. Národní strategie a koncepce
- a. Koncepce reformy MA21 nazvaná pracovníě M2050 (stav k 20. 8. 2025)
 - b. Národní akční plán zdraví a životního prostředí (NEHAP)
 - c. Strategický rámec Česká republika 2030 (včetně implementačních plánů)
 - d. Koncepce Klienty orientovaná veřejná správa 2030 (KOVES 2030)
 - e. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
 - f. Metodika pro Smart Cities
 - g. Strategie digitalizace Česko v digitálním věku
 - h. Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v ČR do roku 2030, tzv. ZDRAVÍ 2030
 - i. Státní politika životního prostředí ČR 2030, s výhledem do 2050
 - j. Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR
 - k. Politika ochrany klimatu v ČR
 - l. Koncepce ochrany před následky sucha 2023–2027
 - m. Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR
 - n. Státní program ochrany přírody a krajiny ČR (2020–2025)
 - o. Národní program snižování emisí
 - p. Strategický rámec Cirkulární Česko 2040
 - q. Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024
 - r. Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) a poradenství 2016–2025

- s. Koncepce environmentální bezpečnosti ČR 2021–2030
- t. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2026–2030
- u. Strategie sociálního začleňování 2021–2030
- v. Strategie rodinné politiky 2021–2030
- w. Strategie rovnosti žen a mužů 2021–2030
- x. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2023–2027
- y. Národní plán obnovy ČR
- z. Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10
- aa. Politika územního rozvoje ČR
- bb. Státní energetická koncepce ČR
- cc. Státní kulturní politika na léta 2026–2030+

4. Národní legislativa

- a. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- b. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- 5. Usnesení ZJMK a RJMK
- a. Usnesení Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 1631/08/Z23 ze dne 28.02.2008 (Vstup do NSZM)
- b. Usnesení Rady JMK č. 12091/12/R164 ze dne 17.05.2012 (Ustavení Pracovní skupiny PZK)
- c. Usnesení Rady JMK č. 6289/19/R86 ze dne 28.01.2019 (Změna názvu Pracovní skupiny)
- d. Usnesení Zastupitelstva JMK č. 1750/19/Z19 ze dne 28.02.2019 (Přijetí Deklarace MA21)
- e. Usnesení Rady JMK č. 7399/19/R100 ze dne 03.06.2019 (Stanovy Pracovní skupiny)
- 6. Krajské strategie, koncepce a dokumenty
- a. Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+ (SR JMK)
- b. Strategie Krajského úřadu Jihomoravského kraje 2026–2030
- c. Koncepce zdravotnictví JMK (2020-2025)
- d. Koncepce rodinné politiky pro všechny generace (2020/2030)
- e. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v JMK pro období 2024-2026 (aktualizace č. 1)

- f. Klimatický akční plán Jihomoravského kraje (KAP JMK)
- g. Regionální inovační strategie JMK 2021–2027 (RIS JMK)
- h. Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v JMK 2021–2030 (EVVO)
- i. Územní energetická koncepce JMK 2018–2043
- j. Strategie prevence kriminality JMK 2023–2028
- k. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2024–2028
- l. Hospodářská strategie se zaměřením na vybraná území JMK (2023)
- m. Koncepce rozvoje cyklistiky JMK do roku 2030
- n. Plán dopravní obslužnosti JMK 2022–2026
- o. Strategie rozvoje cestovního ruchu JMK 2021–2027
- p. Regionální akční plán pro území JMK 2021–2027 (RAP)
- q. Koncepce rozvoje paliativní péče v Jihomoravském kraji 2026–2030
- r. Krajský plán péče o duševní zdraví JMK 2024–2028
- s. Strategie JMK pro oblast rizikového chování, závislostí a závislostního chování 2020–2028
- t. Koncepce rozvoje sportu v JMK do roku 2025 (aktualizace do roku 2028)
- u. Analytická studie zdraví a zdravotnictví JMK v číslech
- v. Koncepce Zdravého Jihomoravského kraje
- w. Zpráva o zdraví obyvatel Jihomoravského kraje 2023
- x. Deklarace Projektu Zdravý kraj (Schválena ZJMK 28.02.2008)
- y. Deklarace k podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím místní Agendy 21 (Schválena ZJMK 28.02.2019)

Seznam příloh

Příloha 1 – Deklarace

Příloha 2 – Dotazníkové šetření

Příloha 3 – Služby NSZM pro Zdravý kraj

Příloha 4 – Zhodnocení Jihomoravského kraje dle oblastí Projektu zdravý kraj

Příloha 5 – Matice vyhodnocení naplnění Akčního plánu 2020-2025

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

DSO – Dobrovolný svazek obcí

EU – Evropská unie

ICLEI – Local Governments for Sustainability, globální asociace místních samospráv k udržitelnému rozvoji

JMK – Jihomoravský kraj

JINAG – Jihomoravská agentura pro veřejné inovace

KAP JMK – Klimatický akční plán JMK

KHS JMK – Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně

KrÚ JMK – Krajský úřad Jihomoravského kraje

KŘP JMK – Krajské ředitelství Policie Jihomoravského kraje

MUNI – Masarykova univerzita

MAS – Místní akční skupina

NNO – nestátní neziskové organizace

NSZM – Národní síť Zdravých měst ČR

OSN – Organizace spojených národů

OD – Odbor dopravy krajského úřadu

OKPP – Odbor kultury a památkové péče krajského úřadu

OKŘ – Odbor kanceláře ředitele krajského úřadu

ORR – Odbor regionálního rozvoje krajského úřadu

OSV – Odbor sociálních věcí krajského úřadu

OŠ – Odbor školství krajského úřadu

OZ – Odbor zdravotnictví krajského úřadu

OŽP – Odbor životního prostředí krajského úřadu

PZK – Projekt Zdravý kraj

RJMK – Rada Jihomoravského kraje

SO – Společenství obcí

SPRSS – plán rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2028–2032

WHO – World Health Organization, tj. Mezinárodní zdravotnická organizace (agentura Organizace spojených národů, která je koordinační autoritou v mezinárodním veřejném zdraví)

zaměstnanec KrÚ JMK – zaměstnanec Jihomoravského kraje zařazený do Krajského úřadu Jihomoravského kraje

ZJMK – Zastupitelstvo Jihomoravského kraje

ZZS JMK – Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje

Základní pojmy

CENIA (Česká informační agentura životního prostředí) – příspěvková organizace spadající pod Ministerstvo životního prostředí, která spravovala informační systém místní Agendy 21, tzv. „Databázi MA21“.

Databáze MA21 – informační systém o naplňování nástroje místní Agenda 21, který na internetových stránkách spravovala CENIA. Obsahuje informace o jednotlivých realizátorech místní Agendy 21 v ČR, včetně monitoringu jejich aktivit a vyjádření míry naplňování jednotlivých kritérií místní Agendy 21, stanovených „Pracovní skupinou pro MA21“ zřízenou při Radě vlády pro udržitelný rozvoj.

Dataplán – internetová databáze provozovaná NSZM, obsahující například kontakty, seznam strategických dokumentů, příklady dobré praxe a další prezentaci aktivit členů NSZM.

Hodnoty – základní sdílené principy a přesvědčení, kterými se řídí představitelé územní samosprávy, pracovníci veřejné správy, odborníci a veřejnost, která přispívá k naplňování strategie ve všech dalších bodech. Hodnoty jsou základem vize.

Koncepce – obecný, rámcový, spíše ideový přístup, jak uchopit danou oblast.

Municipalita – pro účely tohoto dokumentu se jedná o obec, město, městys a dobrovolný svazek obcí.

Národní síť Zdravých měst ČR – asociace místních samospráv, které se programově hlásí k principům udržitelného rozvoje, zapojují veřejnost do rozhodovacích procesů a podporují zdravý životní styl svých obyvatel.

Nástroj místní Agenda 21 – jedna z metod kvality veřejné správy v ČR. Jedná se o program rozvoje obce, regionu (nebo jiného územního celku), který zavádí principy udržitelného rozvoje do praxe. Smyslem tohoto nástroje je zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství. Číslovka 21 vyjadřuje vztah k 21. století.

Opatření – definuje kroky vedoucí k dosažení požadovaných specifických cílů. Odpovídá na otázku „jak toho dosáhneme“.

Projekt Zdravý kraj – projekt realizovaný JMK na základě jeho vlastního rozhodnutí a z vlastních finančních prostředků, zaměřený na podporu zdraví a aplikaci myšlenek udržitelného rozvoje v praxi.

Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj – poradní orgán pro realizaci Projektu Zdravý kraj, který zřídila RJMK. Členy pracovní skupiny jsou zaměstnanci KrÚ JMK, zástupci neziskového a veřejného sektoru, političtí představitelé JMK a zástupci podnikatelského sektoru.

Priorita – oblast, které se v daném čase věnuje přednostní pozornost. Má svůj vymezený specifický cíl.

Roční plán aktivit Projektu Zdravý kraj (Akční plán zlepšování) – je prováděcím dokumentem, který zabezpečuje realizaci strategie. Konkretizuje jednotlivé aktivity, definuje realizátory, termíny, indikátory a finanční zdroje. Akční plán slouží jako závazný nástroj řízení, který umožňuje efektivní, měřitelné a koordinované kroky v jednotlivých oblastech.

Specifické cíle – výsledky, kterých chce strategie dosáhnout, definované SMART kritérii (specifický, měřitelný, akceptovatelný, reálný, termínovaný). Odpovídají na otázku „čeho přesně chceme dosáhnout“.

Strategie – vychází z koncepce, jedná se o plán konkrétních kroků a způsobů, jak dosáhnout stanovených cílů. Obsahuje cíle, opatření, nástroje a odpovědnosti.

Strategické cíle – konkretizovaný popis budoucího stavu, jehož prostřednictvím bude naplněna stanovená vize. Odpovídají na otázku „kam chceme dojít“. Vycházejí z nich priority.

Udržitelný rozvoj – takový rozvoj, který zabezpečuje potřeby současné společnosti, aniž by omezoval možnost budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby (jedna z mnoha definic tohoto pojmu, uvedená v dokumentu OSN „Naše společná budoucnost“).

Vize – dlouhodobý ideální budoucí stav, ukazuje směr a smysl. Odpovídá na otázku „kam směřujeme“.

Vyhodnocení ročního plánu aktivit Projektu Zdravý kraj (Hodnotící zpráva) – je dokument, který umožňuje ověřovat, zda realizované aktivity skutečně vedou k naplňování strategických cílů, identifikovat případné problémy či nedostatky v realizaci, vyhodnocovat efektivitu investic, času a kapacit, tvořit kvalitní podklady pro rozhodování politické reprezentace a provádět včasné korekce aktivit či priorit.

Zdravé město/obec/region/kraj – označení pro územní samosprávný celek (obec, město, městys, dobrovolný svazek obcí, kraj), který se aktivně zapojil do mezinárodního „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“ prostřednictvím členství v NSZM.

ANALYTICKÁ ČÁST

1 Historie a teoretická východiska Projektů Zdravý kraj

1.1. Historie

V roce 2008 schválilo ZJMK vstup do NSZM a přijalo „Deklaraci Projektů Zdravý kraj“ (usnesení č. 1631/08/Z23 ze dne 28.02.2008). Projekt Zdravý kraj (PZK) se začal realizovat od roku 2009, kdy vznikla role koordinátora PZK, poprvé byl schválen Roční plán aktivit PKZ. Současně bylo uloženo předložit orgánům kraje zprávu o plnění ročního plánu po skončení roku 2009.

V roce 2010 se JMK přihlásil k realizaci nástroje místní Agendy 21 prostřednictvím tzv. „Databáze MA21“ vedené příspěvkovou organizací CENIA. Na základě doporučení a metodiky CENIA schválilo v roce 2019 ZJMK „Deklaraci k podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím místní Agendy 21“, která obsahuje ideová východiska pro aplikaci principů udržitelného rozvoje v podmínkách JMK (usnesení č. 1750/19/Z19 ze dne 28.02.2019). Databáze představovala oficiální informační systém realizátorů nástroje místní Agendy 21 v ČR.

V roce 2011 proběhla jednání koordinátora PZK s vedoucími odvětvových odborů KrÚ JMK směřující k nastavení interní spolupráce při realizaci PZK.

Od roku 2012 pak usnesením RJMK č. 12091/12/R164 ze dne 17.05.2012 začala fungovat Pracovní skupina PZK a byli jmenováni její členové a schváleny stanovy. Poprvé byly také rozdělovány finanční prostředky dotačního programu „Zdravé obce, města, mikroregiony JMK“.

V roce 2019 RJMK změnila svým usnesením č. 6289/19/R86 ze dne 28.01.2019 název Pracovní skupiny PZK na „Pracovní skupinu Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21“. RJMK dále schválila usnesením č. 7399/19/R100 ze dne 03.06.2019 nové stanovy Pracovní skupiny Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21 a byla revidována spolupráce koordinátora PZK s odvětvovými odbory KrÚ JMK a stanoveny nové aktivity začleněné do PZK. V tomto roce došlo rovněž ke změně politiky PZK, kdy JUDr. Vítězslav Krabička

rezignoval na tuto funkci a ZJMK jmenovalo místo něj, usnesením č. 1751/19/Z19 ze dne 28.02.2019, člena Zastupitelstva JMK Radomíra Pavlíčka, předsedu Výboru pro regionální rozvoj.

V roce 2020 byla schválena ZJMK „Koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 na období 2020-2025“. Ve stejném roce, ale i v následujícím byla realizace aktivit PZK ovlivněna důsledky pandemie koronaviru. Především se jednalo o snížení rozpočtu projektu, zrušení dotačního programu Zdravé municipality a důsledkem epidemiologických omezení v průběhu roku nemožnost pořádat hromadné akce.

Pro následující volební období 2020-2024 byl do funkce politika PZK jmenován ZJMK opět Radomír Pavlíček, předseda Výboru pro regionální rozvoj.

V roce 2023 byly obnoveny pravidelné aktivity PZK, které nebylo možné realizovat s ohledem na protiepidemická opatření. Rovněž byla navázána spolupráce s JINAG, a to především v oblasti podpory a realizace participativních aktivit.

Za realizaci aktivit PZK, dle podmínek NSZM, získal JMK za roky 2024 a 2025 ocenění Šampion Zdravých měst.

Pro volební období 2024–2028 byl dne 04.11.2024 ZJMK delegován do funkce odpovědného politika JMK pro PZK Radomír Pavlíček, předseda Výboru pro regionální rozvoj a vnější vztahy. Rovněž byla dohodnuta spolupráce na propagaci aktivit PZK s náměstkem hejtmana Mgr. Markem Sovkou, který je pověřen zabezpečováním samosprávných úkolů v oblasti regionálního rozvoje a koordinace přípravy výstavby JEDU II.

PŘEHLED ČLENŮ ZAPOJENÝCH DO PROJEKTU ZDRAVÝ KRAJ A MÍSTNÍ AGENDA 21

Rok	2010	2014	2019	2025
Člen/Počet členů – obcí i DSO	9	23	34	46
✓ existence členství				

Tabulka ukazuje počet členských municipalit v PZK od začátku projektu až do roku 2025 dle platných pravidel původní koncepce. Nová strategie s institutem členství již dále nepracuje. Všechny municipality v JMK mohou čerpat benefity a realizovat aktivity v rámci PZK.

1.2. Východiska

Pojem „zdravý“ v názvu projektu byl již od počátku vzniku chápán v širším významu než pouze ve smyslu fyzického či psychického zdraví člověka. Ačkoliv podpora zdraví obyvatel, zdravotní gramotnosti a preventivních aktivit byla a je velmi podstatnou částí PZK, slovo „zdravý“ je míněno též ve smyslu „zdravého“ společenského a životního prostředí a „zdravé“ veřejné správy.

PZK je postaven na těchto základních ideových východiscích dle WHO:

- podpora zdraví a života,
- udržitelný rozvoj ve smyslu propojení oblastí sociální, ekonomické a životního prostředí,
- účast veřejnosti, tzv. partnerství v komunitě a zapojování veřejnosti do rozhodování.

V podmínkách ČR se tento projekt realizuje především prostřednictvím NSZM. Podrobněji jsou „Projekt Zdravé město/obec/region“ a fungování NSZM popsány v kapitole 1.3.

Dalším východiskem a často zmiňovaným pojmem je „udržitelný rozvoj“. Důvodem je skutečnost, že „Projekt Zdravé město/obec/region“ je založen na uplatňování zásad udržitelného rozvoje do praxe územních samosprávných celků. Základním principům udržitelného rozvoje je věnována kapitola 1.4.

Hlavním důvodem pro realizaci PZK v JMK byla snaha zvýšit společenský zájem o zásadní hodnoty lidské existence jako jsou zdraví, udržitelný rozvoj a kvalita života, a prosazovat tyto myšlenky v každodenních činnostech, stejně jako v rozvojových a strategických dokumentech JMK a obcí, případně dobrovolných svazků obcí v JMK.

1.3. Mezinárodní „Projekt Zdravé město/obec/region“ a NSZM

Slovní spojení „zdravé město/obec/mikroregion/region“ je označením pro územní samosprávný celek, který se aktivně zapojil do mezinárodního „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“. Tento projekt vznikl jako společná iniciativa OSN a WHO v roce 1988. Koncept projektu vychází ze strategie WHO „Zdraví 21“ a dokumentu OSN „Agenda 21“.

Jedná se o aktivní hnutí evropských municipalit a regionů, které systematicky přistupují ke kvalitě života a zdraví svých obyvatel podle Cílů udržitelného rozvoje OSN (tzv. SDGs) a dokumentu WHO „Zdraví 2020“. Pro „zdravá města/obce/mikroregiony/regio-

ny“ v ČR je důležitým vodítkem dokument „Strategický rámec Česká republika 2030“.

Zdravá města, obce, mikroregiony a regiony v naší republice koordinuje a reprezentuje asociace Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM ČR), která je certifikovanou platformou mezinárodního programu WHO Healthy Cities a aktivně spolupracuje s programem WHO Regions for Health. Více na www.zdravamesta.cz

NSZM ČR již více než 30 let aktivně podporuje kvalitu života, zdraví obyvatel a udržitelný rozvoj měst. Členství v NSZM ČR je prestižní značkou, je založeno mj. na vzájemné spolupráci, inspiraci i ochotě sdílet své postupy a spolupracovat napříč tématy s dalšími kraji/městy v Česku, případně v zahraničí. V roce 2025 sdružující více než 145 měst, obcí a regionů, z toho 12 obcí, měst a mikroregionů v JMK. Sám JMK je členem NSZM ČR od roku 2008.

Pro JMK vyplývá ze členství v asociaci NSZM ČR povinnost platit roční členský příspěvek, který však umožňuje využívat bezplatně služby, které NSZM nabízí, viz Příloha č. 3 Služby NSZM pro Zdravý kraj.

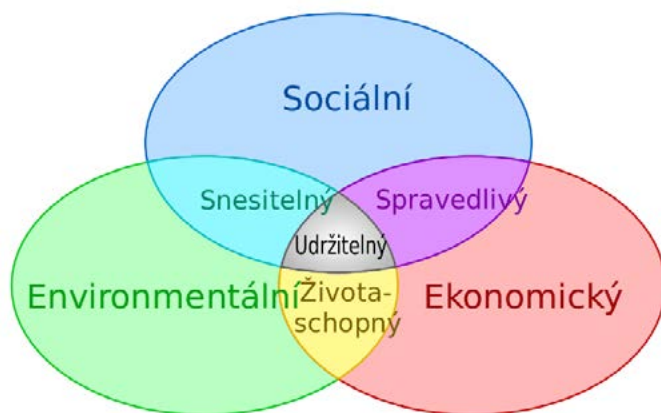
Členové NSZM jsou hodnoceni v tzv. Lize Zdravých měst, obcí a regionů“, která je oficiálním žebříčkem „zdravých měst/obcí/ mikroregionů/regionů“, ve kterém jsou členové dle interních pravidel NSZM zařazeni do tří kategorií úrovně podle své aktivity, kvality procesů veřejné správy a dosažených výsledků. JMK se stal v roce 2025 tzv. Šampionem – je na nejvyšší příčce Ligy Zdravých měst, obcí a regionů.

1.4. Udržitelný rozvoj a cíle udržitelného rozvoje

Vzhledem ke skutečnosti, že snaha o zavádění principů udržitelného rozvoje do praxe je jedním z hlavních pilířů PZK, je tato kapitola věnována vysvětlení pojmu „udržitelný rozvoj“.

V české legislativě je definován pojem „trvale udržitelný rozvoj“ v ustanovení § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů následovně: „...trvalý rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“ Udržitelný rozvoj tedy nebere v potaz pouze ekonomický růst, ale i společenské hodnoty a environmentální aspekty.

Graficky lze principy udržitelného rozvoje znázornit níže uvedeným schématem, převzatým z internetových stránek Ministerstva životního prostředí:

V roce 2015 OSN přijalo 17 Cílů udržitelného rozvoje (tzv. „SDGs“, <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>). V prostředí ČR byl v návaznosti na aktivitu OSN vytvořen „Strategický rámec Česká republika 2030“, který aplikuje 17 Cílů udržitelného rozvoje do domácího prostředí. Tento strategický dokument schválila vláda ČR v dubnu 2017.

1.5. Místní Agenda 21 (M2050) a její aktuální transformace

Aktuální koncepce reformy MA21 nazvaná pracovní M2050 (stav k 20. 8. 2025) hodnotí dosavadní působení MA21 pozitivně s ohledem na dosažené výsledky, nicméně přiznává určité vyčerpání jejího potenciálu a potřebu nových impulsů. M2050 by tedy měla být jakýmsi znovuoživením environmentálně odpovědného chování veřejné správy (pilíř udržitelný rozvoj) a měla by sloužit k novému nastartování této problematiky s větším zapojením samotným obyvatel (pilíř participace a komunitní život) a také lépe reagovat na aktuální otázky v oblasti zdraví (pilíř zdraví). Reformovaná M2050 má za cíl vnést potřebné aktivity na místní úroveň. Příloha tohoto koncepčního dokumentu konkrétně definuje místní úroveň, a tedy i hlavní realizátory aktivit z hlediska konceptu M2050 města a obce. Kraje, DSO, SO či MAS jsou v dokumentu vnímány jako „nadmístní“ instituce, které mají k dispozici další nástroje a mohou tyto aktivity podporovat. Koncepce M2050 dále navrhuje dobrovolné zapojení krajů do realizace M2050 v praxi například ve formě hodnocení každoročních výsledků M2050 ve městech a obcích a sběru nezbytných dat o stavu a rozvoji M2050 v ČR. Dále by mohly města a obce podporovat finančně a poradensky ve sledovaných oblastech.

SHRnutí KAPITOLY:

PZK byl na JMK zaveden v roce 2008 přijetím Deklarace Projektu Zdravý kraj a vstupem do asociace NSZM ČR. Hlavní realizace PZK započala v roce 2009 se schválením prvního plánu aktivit, přičemž cílem je prosazovat hodnoty zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života v širším slova smyslu, než jen fyzické a psychické zdraví, zahrnující i zdravé společenské a životní prostředí a veřejnou správu. Projekt, který vychází z konceptů WHO a OSN (Agenda 21, Cíle udržitelného rozvoje), systematicky rozšiřoval své aktivity, včetně ustavení Pracovní skupiny PZK v roce 2012 a zavedení dotačního programu. Počet zapojených municipalit postupně rostl, dosahující 46 členů (obcí a DSO) k roku 2025, i když nová strategie již s institutem formálního členství nepracuje. V roce 2024 a 2025 se JMK stal v rámci NSZM ČR tzv. Šampionem, což značí nejvyšší úroveň aktivity a kvality procesů.

2 Reflexe ideových východisek PZK v relevantních strategických a koncepčních dokumentech JMK a ČR

Strategie deklaruje záměr stát se propojujícím strategickým dokumentem pro oblast zdraví, udržitelného rozvoje a kvality komunitního života na úrovni JMK, v souladu s ostatními relevantními koncepčními/strategickými dokumenty. Tematicky i prakticky se tak prolíná s dalšími klíčovými dokumenty JMK, ale také relevantními národními dokumenty. V této kapitole byly analyzovány strategické dokumenty na národní úrovni a na úrovni JMK s cílem zmapovat, do jaké míry a jakým způsobem jsou témata jako zdraví, sociální oblast, udržitelný rozvoj, participace a komunitní život v těchto strategiích zohledněny.

2.1. Zdraví a sociální oblast

V oblasti zdraví a sociální se prolíná zejména s **Koncepcí zdravotnictví JMK (2020-2025)** a **Koncepcí rodinné politiky pro všechny generace (2020/2030)**. PZK prioritně zdůrazňuje prevenci, podporu zdraví, udržitelný rozvoj a komunitní spolupráci. Jeho ambicí je integrovat širší spektrum aktivit a vytvořit platformu pro spolupráci napříč různými sektory. S **Koncepcí zdravotnictví JMK** jsou úzce provázané v prioritách (podpora zdraví, prevence, udržitelnost), metodách implementace (metodická a finanční podpora, vzdělávání, osvěta), sledování pokroku pomocí indikátorů (počet akcí, účast cílových skupin, zdravotní ukazatele) a strategické návaznosti (společné strategické rámce kraje, pravidelné vyhodnocování). Jako příklad priority společné oběma koncepcím lze uvést prevenci, která je v Koncepci zdravotnictví JMK specifikována v cíli 5.1 jako „*Prevence, informovanost a zapojení občanů*“. Rozdíl těchto dvou strategických dokumentů pak spočívá v šíři priorit. Zatímco Koncepce zdravotnictví se zabývá současně prevencí i detailní organizací léčby, PZK se primárně orientuje na prevenci a osvětu a neřeší např. otázky kapacit zdravotnických zařízení atp. Mezi globálními cíli Koncepce zdravotnictví JMK je tak uvedena např. „*Optimalizace a racionalizace lůžkového fondu poskytovatelů zdravotních služeb*“ (cíl č. 2), či „*Optimalizace a racionalizace poskytování zdravotní péče v JMK*“ (cíl č. 3).

Ve vztahu ke **Koncepci rodinné politiky pro všechny generace 2020/2030** PZK sdílí nástroje podpory (dotační programy, vzdělávání, komunitní plánování) a indikátory (účast, počet akcí, kvalita života). Některé dotační nástroje (např. na podporu zdraví

a prevence v komunitách) jsou zmíněny v obou dokumentech, např. v Konceptci rodinné politiky jde o specifický cíl č. 6: „*Rozvinout prorodinné klima v kraji prostřednictvím informovanosti, osvěty a propagace*“.

Analytický background pro strategické dokumenty tvoří dvě studie: **Zdraví 2030 analytická studie: JMK (MZ ČR, 2023)** a **Zpráva o zdraví obyvatel JMK (2023)** zpracované KHS JMK. Studie obsahují nejen základní statické přehledy dokumentující zdravotní stav obyvatel, zahrnují i širší determinanty zdraví či klíčové trendy a zdravotní priority. PZK následně převádí tyto analýzy do konkrétních opatření. Indikátory a implementační mechanismy jsou vzájemně provázané, což umožňuje sledování a vyhodnocování plánovaných aktivit.

Další strategické dokumenty JMK se v různé míře opírají o již zmíněnou **Koncepci zdravotnictví JMK 2020–2025**, která vymezuje hlavní směry rozvoje krajského zdravotnictví. Společným jmenovatelem je důraz na propojení zdravotní a sociální péče, podporu služeb poskytovaných v komunitě a domácím prostředí, mezioborovou spolupráci a prevenci. Tyto principy jsou rozvíjeny v jednotlivých oblastech péče podle jejich specifických potřeb.

Dokumenty zaměřené na paliativní péči, duševní zdraví a rozvoj sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením rozšiřují zdravotní koncepci směrem k ohroženým skupinám obyvatel. Společně posilují myšlenku, že kvalitní péče má být dostupná nejen v nemocnicích, ale i v domácím prostředí či prostřednictvím komunitních služeb. Zároveň akcentují důstojnost člověka a potřebu multidisciplinární spolupráce odborníků, čímž doplňují rámec Koncepce zdravotnictví o konkrétní nástroje a priority v jednotlivých segmentech péče.

Na systémové úrovni je zřejmá také provázanost se **Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v JMK pro období 2024-2026** (aktualizace č. 1) a národními strategiemi. To ukazuje, že kraj neusiluje pouze o izolované zdravotnické cíle, ale o širší udržitelnost systému, kde zdravotní, sociální i komunitní služby tvoří funkční celek. Další dimenzi, a to prevenci, pak přinášejí dokumenty zaměřené na rizikové chování, rozvoj sportu a prevenci kriminality. Jejich propojení s Koncepcí zdravotnictví spočívá v důrazu na podporu zdravého životního stylu, prevenci civilizačních onemocnění a včasném zachytu rizik různého charakteru. Zdravotní koncepce tak není jen o léčbě a kapacitách zdravotnických zařízení, ale je propojena s prevencí a kvalitou života v širším smyslu. Celkově lze říci, že soubor strategických dokumentů vytváří vzájemně provázaný rámec, který posouvá zdravotní péči v JMK směrem k dostupnějším, udržitelnějším a na potřeby obyvatel citlivějším službám.

Další relevantní strategické dokumenty:

- **Koncepce rozvoje paliativní péče v Jihomoravském kraji na období 2026–2030**
- **Krajský plán péče o duševní zdraví Jihomoravského kraje 2024–2028**
- **Strategie JMK pro oblast rizikového chování, závislostí a závislostního chování 2020–2028**
- **Koncepce rozvoje sportu v JMK do roku 2025**
- **Strategie prevence kriminality JMK 2023–2028**

V prostředí KrÚ JMK jsou tyto témata řešena v dokumentu Strategie Krajského úřadu JMK 2026–2030, strategický cíl 1) Lidé jako nejcennější kapitál úřadu. Na tento cíl navazuje Personální strategie 2026–2028, s cílem 1 Psychická odolnost a udržitelný výkon.

Veškeré výše zmíněné dokumenty upravují strategii pro dané oblasti na území Jihomoravského kraje a navazují na strategické dokumenty na národní úrovni. Jako příklad lze uvést „Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v ČR do roku 2030“, tzv. ZDRAVÍ 2030, jehož tři strategické cíle: „*zlepšení zdravotního stavu populace*“ (cíl č. 1), „*optimalizace zdravotnického systému*“ (cíl č. 2) a „*podpora vědy a výzkumu*“ (cíl č. 3) tvoří rámec pro koncepci na regionálních úrovních.

2.2. Udržitelný rozvoj

Strategické řízení JMK se v posledních letech výrazně posunulo směrem k integrovanému a udržitelnému přístupu. **Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+** (SR JMK) tvoří zastřešující rámec pro všechny tematické strategie a explicitně definuje udržitelný rozvoj jako průřezový pilíř krajské politiky. Její cíle v oblastech životního prostředí, klimatické odolnosti, inovací, mobility, vzdělávání a regionální soudržnosti přímo korespondují s cíli obsaženými ve strategiích reflektující regionální rozvoj.

Vybrané klíčové koncepční dokumenty reflektují komplexní pojetí udržitelného rozvoje – propojují environmentální, sociální i ekonomické dimenze, navazují na evropské cíle (Green Deal, SDGs) a vytvářejí mezi sebou funkční vazby. Nejvýznamnější roli v tomto směru sehrává **Klimatický akční plán JMK** (KAP JMK), který tvoří rámec klimatické politiky kraje a jehož obsah se prolíná do dalších strategických materiálů.

KAP JMK zavádí opatření v oblastech energetiky, dopravy, krajiny, hospodaření s vodou a budov. Jde o první dokument svého druhu v kraji, který systematicky spojuje mitigaci a adaptaci ke změně klimatu, včetně důrazu na klimatickou spravedlnost a participaci veřejnosti. Výrazně se propojuje s Územní energetickou koncepcí JMK, se kterou sdílí cíle snižování emisí, podpory OZE a efektivního hospodaření s energií. Tato

energetická koncepce zajišťuje dlouhodobý přístup k udržitelnosti v oblasti technické infrastruktury a přináší důraz na decentralizaci, úspory a soběstačnost.

Silnou oporu mají tyto strategické cíle také v oblasti vzdělávání. **Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) v JMK** systematicky rozvíjí environmentální gramotnost, podporuje lokální identitu a občanskou odpovědnost a vytváří zázemí pro změnu postojů i chování napříč generacemi. Napojením na školství, veřejnou správu i občanský sektor vytváří klíčovou měkkou infrastrukturu pro prosazování principů udržitelnosti v každodenní praxi.

Zcela specifické postavení má **Regionální inovační strategie (RIS JMK)**, která rozvíjí technologickou a výzkumnou základnu regionu. RIS podporuje udržitelný rozvoj prostřednictvím zelených inovací, chytré mobility, cirkulární ekonomiky a výzkumu v oblasti zdraví, biodiverzity či energetiky. Je nejen tematicky, ale i institucionálně propojena s KAP, ÚEK a EVVO, přičemž vytváří i digitální a inovační podporu pro další odvětvové strategie.

Hospodářská strategie se zaměřením na vybraná území JMK rozšiřuje pojetí udržitelnosti o rovinu regionální soudržnosti a dostupnosti – řeší vyrovnávání hospodářských rozdílů mezi Brněnskou metropolitní oblastí a hospodářsky znevýhodněným územím, investice do infrastruktury a brownfieldů, podporu podnikání a inovačního prostředí. Přestože její orientace je převážně ekonomická, z pohledu udržitelnosti přináší důležité synergie – ať už s RIS, EVVO nebo KAP.

V oblasti dopravy představují zásadní nástroje **Koncepce rozvoje cyklistiky JMK do roku 2030, Plán dopravní obslužnosti a Studie železniční dopravy**. Všechny tyto dokumenty se podílejí na přechodu k nízkoemisní mobilitě, posilují dostupnost veřejných služeb a rozvíjejí integraci dopravních módů v rámci IDS JMK. Cyklistická koncepce navíc podporuje zdravý životní styl a vazbu na turistiku. Právě Strategie cestovního ruchu představuje další nástroj udržitelnosti – zaměřuje se na rozvoj šetrných forem turismu, decentralizaci návštěvnosti a péči o krajinu a kulturní dědictví.

Z celkového pohledu lze říci, že mezi klíčovými dokumenty JMK vzniká síť vzájemně propojených strategií, které společně pokrývají hlavní pilíře udržitelného rozvoje. Explicitní i tematická provázanost posiluje soudržnost krajské politiky a vytváří předpoklady pro její systémovou a efektivní implementaci.

Další relevantní strategické dokumenty:

- **Studie aglomeračního projektu brněnské příměstské železniční dopravy 2020 Územní energetická koncepce JMK 2018–2043**
- **Koncepce rozvoje cyklistiky JMK do roku 2030**
- **Plán dopravní obslužnosti JMK 2022–2026**
- **Strategie rozvoje cestovního ruchu JMK 2021–2027**

Z národního hlediska slouží jako výchozí rámec pro krajské strategie a jejich udržitelný rozvoj zejména **Strategický rámec Česká republika 2030**, kdy by veškeré rozvojové, environmentální i sociálně-ekonomické koncepce na regionální úrovni měly být s tímto dokumentem v souladu a přispívat k naplňování jeho šesti strategických směrů – zejména k udržitelné spotřebě a výrobě, zdravému životnímu prostředí, odolné ekonomice založené na inovacích, sociální soudržnosti, udržitelným městům a regionům a kvalitní správě věcí veřejných. Jeho naplnění by mělo přispět ke zvýšení kvality života v České republice a nasměrovat rozvoj země tak, aby byl dlouhodobě udržitelný po sociální, ekonomické i environmentální stránce. Dokument zároveň vytváří základní rámec pro ostatní strategické dokumenty na národní, krajské i místní úrovni.

Na něj navazuje také **Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**, která konkretizuje přístup státu k územnímu rozvoji a podpoře regionů. Zaměřuje se na snižování regionálních rozdílů, zvyšování kvality života v území, dostupnost služeb, rozvoj infrastruktury, podporu podnikání, inovací a udržitelné mobility. Strategie akcentuje také odolnost regionů vůči krizím a klimatickým změnám. Je jedním z klíčových nástrojů pro implementaci principů udržitelného rozvoje v krajích, včetně JMK, a poskytuje metodický rámec pro tvorbu návazných krajských a místních strategií.

Dále je uveden přehled a shrnutí hlavních národních strategických dokumentů relevantních pro oblast udržitelného rozvoje v České republice. Všechny dokumenty naplňují principy Strategického rámce Česká republika 2030 a tvoří základní rámec pro tvorbu a implementaci krajských politik, včetně JMK:

V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNÍHO PILÍŘE:

Státní politika životního prostředí ČR 2030, s výhledem do 2050, která definuje strategii pro ochranu životního prostředí, efektivní využívání zdrojů a zlepšení kvality života. Cíle se promítají do témat jako voda, ovzduší, biodiverzita, klima či krajina.

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, zaměřena na zvýšení odolnosti společnosti a ekosystémů.

Politika ochrany klimatu v ČR, která stanovuje cíle a trajektorie pro snižování emisí skleníkových plynů do roku 2050. Pokrývá sektory jako energetika, doprava, zemědělství nebo odpady.

Koncepce ochrany před následky sucha 2023–2027, stanovuje opatření pro posílení retenční schopnosti krajiny a dostupnost vodních zdrojů.

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, představuje klíčový rámec pro ochranu druhů a přírodních stanovišť. Zajišťuje naplňování cílů Úmluvy o biologické rozmanitosti.

Národní program snižování emisí, identifikuje hlavní zdroje znečištění a navrhuje opatření k jejich omezení.

Strategický rámec Cirkulární Česko 2040, posiluje principy oběhového hospodářství a definuje cíle pro snižování materiálové náročnosti a zvyšování recyklace.

Plán odpadového hospodářství ČR 2025–2035, stanovuje cíle prevence vzniku odpadů, recyklace, využití a snížení skládkování.

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) a poradenství 2016–2025, cílí na rozvoj kompetencí obyvatel pro odpovědné environmentální chování.

Koncepce environmentální bezpečnosti ČR 2021–2030, propojuje aspekty ochrany životního prostředí s krizovým řízením a bezpečnostními strategiemi.

V OBLASTI SOCIÁLNÍHO PILÍŘE:

Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2026–2030, vymezuje směřování systému sociálních služeb v ČR.

Strategie sociálního začleňování 2021–2030, zaměřena na prevenci a snižování chudoby, sociálního vyloučení a podporu inkluze.

Strategie rodinné politiky 2021–2030, vymezuje priority v oblasti podpory rodin, sladování pracovního a rodinného života, rovnosti žen a mužů, zajištění dostupné péče o děti a zlepšování životních podmínek rodin s dětmi.

Strategie rovnosti žen a mužů 2021–2030, cílem je podpora rovného přístupu žen a mužů na trhu práce, zlepšení zastoupení žen ve vedoucích pozicích, sladování rodinného a pracovního života a prevence genderově podmíněného násilí.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2023–2027, definuje strategické směry rozvoje vzdělávání s důrazem na rovnost příležitostí, dostupnost kvalitního vzdělávání, digitalizaci a celoživotní učení.

V OBLASTI EKONOMICKÉHO PILÍŘE:

Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10, představuje aktuální vládní rámec pro posílení konkurenceschopnosti a produktivity české ekonomiky v souladu s principy udržitelného rozvoje

Politika územního rozvoje ČR, vymezuje rozvojové osy a územní priority včetně podpory ekonomické soudržnosti regionů, efektivního využívání území a vyváženého roz-

voje měst a venkova.

Státní energetická koncepce ČR, vymezuje dlouhodobý rámec energetické politiky – klade důraz na zajištění energetické bezpečnosti, transformaci směrem k nízkouhlíkové ekonomice, podporu OZE, energetickou účinnost a modernizaci infrastruktury.

Strategie digitalizace Česko v digitálním věku, pokrývá oblast eGovernmentu, digitální infrastruktury, digitálních dovedností a podpory digitální ekonomiky.

2.3. Participace a komunitní život

Participace veřejnosti je klíčovým principem moderní veřejné správy a nezbytnou podmínkou pro efektivní, legitimní a udržitelný rozvoj. Pod pojmem participace je v tomto kontextu chápáno nejen zapojování relevantních aktérů do rozhodovacích procesů, ale i podpora komunitní spolupráce, otevřenost dat, využívání digitálních nástrojů, podpora občanské angažovanosti a mezioborové spolupráce napříč veřejnou správou, akademickou sférou, podniky a občanskou společností.

Následující přehled shrnuje, jak jednotlivé strategické dokumenty participaci reflektují – ať už jako zásadu řízení, jako součást implementace konkrétních opatření, nebo jako podmínku pro dosažení stanovených cílů.

Strategický rámec Česká republika 2030 klade v kapitole *Dobré vládnutí* důraz na participaci coby základní předpoklad udržitelného rozvoje. Dokument reflektuje klesající míru zapojení občanů tradičními kanály a zdůrazňuje potřebu posílit moderní participativní a deliberativní prvky demokracie, otevřeně sdílet data a informace s veřejností a zlepšit spolupráci napříč úrovněmi i sektory veřejné správy. Konkrétně *Strategický cíl 23* usiluje vybavit tvůrce veřejných politik znalostmi a dovednostmi pro plnohodnotnou účast ve veřejné rozpravě – počínaje sjednocením systému vzdělávání úředníků až po rozvoj participativních dovedností občanů skrze vzdělávací instituce. *Strategický cíl 25* se zaměřuje na zajištění kvalitních a snadno dostupných dat pro rozhodování, včetně budování systému sběru a sdílení dat uvnitř úřadů a poskytování informací způsobem co nejpřívětivějším pro občany. Na tyto priority navazuje 2. implementační plán (2022–2025), který zavádí řadu konkrétních opatření: *Strategický cíl 26* podporuje inovace při tvorbě politik a začlenění deliberativních postupů do praxe (včetně testování pokročilých forem zapojení jako občanské poroty či online deliberativní průzkumy), zatímco *Strategický cíl 27* cílí na zkvalitnění vládnutí z pohledu občanů posílením inkluзивity a uživatelské vstřícnosti veřejné správy (mj. zřízením jednotného portálu pro konzultace a zapojením zastřešujících NNO do připomínkování legislativy). Celkově rámec ČR 2030 a jeho implementační plán pojímají participaci široce – nejen jako přímé zapojení veřejnosti do rozhodování, ale i jako podporu komunitní spo-

lupráce (např. místních akčních skupin MAS jako otevřených partnerství) a využívání digitálních nástrojů, dále jako aktivní občanskou angažovanost a partnerství napříč veřejným, soukromým, akademickým i neziskovým sektorem.

Koncepce **Klientsky orientovaná veřejná správa 2030** pojímá participaci v širokém a moderním smyslu – jako základní princip dobrého vládnutí a předpoklad legitimacy i kvality rozhodování. V části „Úvod – Proměna demokratické participace“ dokument zdůrazňuje klesající zapojení občanů do tradičních forem demokracie (např. voleb), což vyžaduje aktivnější, otevřenější a digitálně dostupné formy komunikace mezi státem a veřejností. Na tuto výzvu navazuje vize v kapitole „Vize fungování státu v roce 2030“, kde je stát popsán jako „srozumitelný a otevřený“, umožňující občanům „v maximální možné míře účast na jeho správě“. Klíčovým rámcem je pak Strategický cíl 5 – Informování a účastníci se občané, který směřuje k posílení důvěry v instituce, rozvoji občanské gramotnosti, participativních nástrojů a transparentní komunikace. Participace zde zahrnuje jak přímé zapojování občanů do rozhodování, tak podporu komunitní a mezioborové spolupráce, otevřenost dat a digitální inovace. Dokument dále v kapitole 4 F. „Spolupráce a komunikace“ vyzdvihuje nezbytnost aktivního zapojení všech úrovní veřejné správy, odborné i laické veřejnosti a samospráv do implementace koncepce. Celkově KOVES 2030 představuje participaci jako průřezový prvek kultury veřejné správy – od klientského přístupu přes sdílení dat až po systematické zapojování občanské společnosti, což posiluje legitimitu, efektivitu i důvěru ve veřejné instituce.

Metodika pro Smart Cities klade velký důraz na zapojení obyvatel i dalších aktérů do plánování rozvoje měst a regionů. Hned v úvodu uvádí, že „perspektivní tvorba inteligentního města je založena na politickém rozhodnutí a aktivní participaci občanů a veřejných i soukromých subjektů“. Dokument zdůrazňuje potřebu spolupráce s komunitou – doporučuje zapojovat externí partnery (firmy, univerzity, spolky) do přípravy a realizace strategií a podporovat spolkový a komunitní život. Smart Cities chápou participaci jako základní princip – digitální technologie mají sloužit k otevřenosti úřadu a zapojení občanů, přičemž důraz je kladen i na komunitní plánování a zapojení veřejnosti do vytváření vizí a projektů chytrých měst.

Aktualizovaná **RIS3 strategie ČR 2021–2027** se zabývá zejména inovacemi, avšak také zmiňuje prvky participace. Zdůrazňuje digitální agendu a potřebu zapojit více uživatelů do elektronických služeb. Konstatuje například, že v ČR je dosud „nízká míra využívání eGovernmentu občany“ a že je třeba ji zvyšovat. Strategie zmiňuje koncepty jako Smart Cities a open data coby nástroje modernizace veřejné správy. V oblasti demografie vidí příležitost ve „zvyšování míry participace věkové skupiny 55+ v ekonomickém i společenském životě“ – tedy ve větším zapojení seniorů do veřejného dění. Přestože hlavním zaměřením RIS3 jsou inovace, reflektuje i širší společenskou participaci (např. participativní metody ve vzdělávání) a podporuje digitální formy zapojování veřejnosti.

Strategie rozvoje JMK 2021+ přímo zmiňuje zapojování veřejnosti do rozhodování.

V prioritní ose věnované veřejné správě obsahuje specifické opatření „6.6.4 Podpora participace veřejnosti“ zaměřené na podporu účasti občanů na veřejném dění. Důraz je kladen i na digitální formy participace – strategie počítá s rozvojem eGovernmentu a otevřených dat. Například opatření „6.5.3 Podpora elektronizace úřadu a publikování otevřených dat“ má zvýšit transparentnost a zapojení občanů skrze digitální služby. Participace ve vzdělávání je podchycena opatřením „11.7 Zvyšování otevřenosti škol veřejnosti“, které má školy více otevřít komunitě a zapojit veřejnost do života škol. Strategický dokument tedy počítá s participací v několika rovinách – od spolurozhodování občanů (participativní procesy) přes dostupnost informací (open data) až po spolupráci škol s veřejností.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2024–2028

zmiňuje participaci zejména v kontextu škol a mládeže. Kraj podporuje participativní projekty na školách – plánuje zvyšovat počet středních škol, které zavádějí program Participativní rozpočet, v němž se studenti podílejí na rozhodování o části rozpočtu školy. Dokument má samostatnou klíčovou aktivitu „Participace, dobrovolnictví a zahraniční spolupráce“, která zahrnuje podporu žákovských projektů a dobrovolnických aktivit. Cílem je rozvíjet občanské kompetence studentů – zapojit je do školního života i do komunit (např. projekty podnikavosti a mini-projekty, jak je uvedeno v DZ: „Realizované participativní žákovské miniprojekty“). Dále se počítá s podporou žáků v dobrovolnictví a s jejich vyšší účastí ve veřejném dění. Tento strategický dokument tedy reflektuje vzdělávací participaci – zapojuje mladé lidi do rozhodovacích procesů (ve škole i v projektech) a vychovává je k aktivnímu občanství.

Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020–2030

pojímá participaci jako zapojení všech generací do komunitního a veřejného života. V SWOT analýze identifikuje jako problém nízkou participaci občanů – uvádí potřebu zvýšit „zapojení občanů do veřejného dění (rozvoj participace)“. Návrhová část proto obsahuje opatření 5.2.1 Zapojení všech generací do komunitního života, jehož cílem je „motivovat a podporovat všechny generace v občanské angažovanosti a veřejném rozhodování v oblastech občanského a komunitního života“. Koncepce tak podporuje mezigenerační participaci – zapojuje mladé, rodiny i seniory do společných aktivit a rozhodování. Dalším příkladem je opatření 7.3.4 Zapojování občanů do diskuze o podobě prostředí přátelského rodině, které má vtáhnout veřejnost do plánování prorodinných opatření na místní úrovni. Dokument také počítá s účastí veřejnosti v komunitním plánování (např. Family Friendly Community audits a pracovní skupiny pro rodinnou a seniorskou politiku). Celkově rodinná koncepce zdůrazňuje komunitní participaci – posilování sousedských vztahů, mezigenerační solidaritu a zapojení občanů do tvorby pro-rodinných aktivit v obcích.

Regionální akční plán pro území JMK 2021–2027 je nástrojem pro koordinaci investic (např. ve školství, dopravě, sociálních službách) a je zpracován v rámci Regionální stálé konference pro území Jihomoravského kraje (www.rskjmk.cz). Proces tvorby RAP je výslovně participativní – probíhá zdola nahoru. V úvodu je zdůrazněno, že tvorba RAP

je založena na principech „bottom-up přístupu“, kdy vychází z podnětů a projektových záměrů z území kraje. Každá tematická část RAP popisuje „transparentní a nediskriminační postup tvorby“, do kterého jsou zapojeni odborníci z krajského úřadu i partneři v území. RAP samotný občany přímo neoslovuje, ale zajišťuje, že strategické plánování probíhá participativně – v kooperaci všech relevantních partnerů v kraji (kraje, obcí, organizací atd.), s důrazem na otevřenost a objektivitu při výběru projektů.

Strategie prevence kriminality 2023–2028 klade důraz na zapojení komunity do zvyšování bezpečnosti. Dokument uvádí, že prevence kriminality musí být společnou věcí všech – „nezbytné (je) zapojit do systému prevence kriminality celou občanskou společnost, místní samosprávy, státní i nestátní subjekty“. Jedním z cílů strategie je proto rozšířit počet obcí aktivně zapojených do programů prevence na místní úrovni. Ve SWOT analýze je jako slabá stránka zmíněn „nezájem obcí o zapojení se do systému prevence kriminality“, což chce kraj řešit metodickou podporou a motivací. Konkrétní opatření 5.2 Zapojení obyvatel do aktivit v oblasti prevence kriminality má podnítit aktivní přístup občanů k ochraně osob a majetku a šířit osvědčené projekty (např. asistenti prevence kriminality). Strategie rovněž pokračuje v iniciativě Kraje pro bezpečný internet – chce „nadále se aktivně zapojovat do... projektu Kraje pro bezpečný internet“, který prostřednictvím soutěží a kurzů zvyšuje kybernetickou bezpečnost obyvatel. Celkově se tak bezpečnostní strategie opírá o participaci veřejnosti: zapojení občanů (včetně obětí trestných činů – koncept participace poškozeného), spolupráci samospráv, neziskových organizací, škol a policie, a budování pocitu spoluzodpovědnosti komunity za prevenci kriminality.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v JMK 2024-2026 ve znění aktualizace č. 1 (dále také „SPRSS“) chápe participaci především jako hlavní nástroj procesu plánování sociálních služeb v území JMK, a to prostřednictvím systematické spolupráce kraje s obcemi s rozšířenou působností (pracovní skupina pro samosprávy a pracovní skupina pro koordinátory komunitního plánování sociálních služeb v území); dále skrze zapojení obcí, poskytovatelů, dalších odborníků a uskupení do mapování potřeb v území a přinášení podnětů. V rámci přípravy této strategie byli zapojeni také např. pečující osoby, rodiče, školy a další aktéři – tento postup bude replikován v rámci příprav navazující strategie. Jednu z klíčových systémových priorit SPRSS je podpora procesu transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb. Z hlediska těchto procesů je participace pojmána především jako sociální začlenění lidí s postižením do běžné společnosti. Cílem transformace je, aby uživatelé služeb žili co nejvíce v komunitě – dokument uvádí, že moderní sociální služby podporují, aby lidé s postižením „využívali veřejné služby, zapojovali se do společenského života, ... byli přirozenou součástí komunity“. Jednou ze zásad je umožnit lidem s postižením „zapojení do běžného života společnosti v nejvyšší možné míře“. Strategický plán tedy klade důraz na participaci klientů: mají se podílet na běžných denních činnostech, pracovat (pokud mohou) a rozhodovat o svém životě obdobně jako ostatní občané. Dokument nepřímou zmiňuje i význam participace místních komunit – ukazuje se totiž, že úspěch transformace částečně závisí i na postoji veřejnosti. Strategie proto zahrnuje osvětové aktivity (viz

opatření C.4), aby veřejnost lépe porozuměla integraci osob s postižením. Z uvedených dokumentů tedy vyplývá, že Jihomoravský kraj i strategické dokumenty na národní úrovni široce podporují participaci – od transparentního plánování s účastí partnerů, přes zapojování občanů do konkrétních projektů (rozpočty, kampaně, spolky), až po systémové zvyšování občanských kompetencí (vzdělávání, osvěta). Participace je vnímána nejen jako cíl (hodnota demokratické správy), ale i jako prostředek ke zkvalitnění politik (např. prevence kriminality je účinnější s pomocí občanů, rodinná politika s podporou komunit).

SHRNUTÍ KAPITOLY:

Strategie se profiluje jako propojující strategický dokument JMK pro oblasti zdraví, sociální, udržitelného rozvoje, participace a komunitního života. Jeho ideová východiska jsou úzce provázána s relevantními krajskými i národními strategiemi, jako je národní rámec Strategický rámec Česká republika 2030 a regionální Strategie rozvoje JMK 2021+. V oblasti zdraví se PZK primárně zaměřuje na prevenci a podporu zdraví a integruje se s Konceptí zdravotnictví JMK či Konceptí rodinné politiky. V dimenzi udržitelného rozvoje se PZK prolíná například s klíčovými dokumenty, jako je Klimatický akční plán JMK a Regionální inovační strategie, a společně s nimi vytváří integrovaný rámec pro environmentální, sociální a ekonomickou udržitelnost. Tématem participace a komunitního života se PZK opírá o národní dokumenty (Koncepte Klienty orientovaná veřejná správa 2030) i krajské strategie, které podporují zapojení občanů, otevřenost dat, mezioborovou spolupráci a rozvoj komunitní práce napříč všemi sektory. Celkově PZK přehledně integruje všechny tyto aspekty do jednoho uceleného rámce podle jasně definované filozofie.

3 Jihomoravský „zdravý“ kraj pohledem dat a srovnání s ostatními kraji

3.1. Zdraví a sociální oblast

Index stáří

Vývoj indexů potvrzuje obecný trend stárnutí populace napříč všemi kraji ČR. Jeho krátkodobý pokles v roce 2022 byl pravděpodobně způsoben odezníváním pandemie covid-19 a imigrační vlnou z Ukrajiny, neukazuje tak na zvrácení naznačeného dlouhodobého rostoucího trendu.

Naděje dožití při narození muži vs. ženy

Naděje dožití mužů i žen v ČR v čase roste, k dočasnému poklesu došlo pouze mezi roky 2020 a 2021 jako důsledek vyšší úmrtnosti v době pandemie covid-19. V genderovém srovnání vedou ženy, jejichž naděje dožití při narození byla v roce 2024 v průměru téměř 83 let, zatímco u mužů pouze 77. Tento přibližně šestiletý rozdíl je dlouhodobým trendem. Zajímavé je, že současná očekávaná délka života seniorů je z důvodu překonání rizik úmrtí v průběhu života vyšší než v případě novorozenců.

Míra úmrtnosti na novotvary (na 100 tis. obv.) muži vs. ženy

Vysoký počet zhoubných novotvarů (v porovnání s jinými důvody úmrtí) experti přisuzují stárnutí populace, zvyšující se spotřebě tabákových výrobků, ale i stavu životního prostředí. Celkově lze však v ČR v průběhu sledovaného období pozorovat postupný pokles úmrtí zapříčiněných právě zhoubnými novotvarami.

Subjektivní vnímání zdraví

V ČR se podíl osob, které hodnotí svůj zdravotní stav jako dobrý či velmi dobrý, v posledních letech pohybuje okolo dvou třetin populace. V roce 2023 to bylo přibližně 66,5 %, přičemž muži hodnotili své zdraví příznivěji (69,2 %) než ženy (64 %). Současně větší podíl žen uvádí dlouhodobou nemoc či zdravotní problémy, popř. dlouhodobé omezení v běžných činnostech.

Zdravotní statistiky JMK dle údajů z data.jmk

V JMK podle dat na portále data.jmk za uplynulých dvacet let víceméně setrvale roste počet lékařů v kraji (v roce 2023 se jednalo o 6 651 lékařů, což je 5,4 lékařů na 1 tis. obyvatel). Naopak počet samostatných ordinací lékařů v kraji je víceméně stabilní (s nárůstem počtu ordinací praktických lékařů a zubařů v období 2011-2015 a od roku 2016 postupný návrat na předchozí úroveň). Naopak pokles byl zaznamenán v počtu lůžek ve zdravotnických zařízeních v kraji, z původních 8 240 v roce 2000 se snížil na 7 656 v roce 2021. Nejvýraznější pokles nastal mezi lety 2010 a 2013, poté se počet lůžek stabilizoval s mírným nárůstem po roce 2015.

Při hodnocení situace v JMK je vhodné zmínit i otázku výdajů na zdravotní péči v mezikrajském srovnání. Výdaje zdravotních pojišťoven na zdravotní péči o jednoho obyvatele JMK v roce 2021 dosahovaly v krajském srovnání spíše nižších hodnot – v péči o muže činily 35 820 Kč (čtvrtý nejnižší objem), zatímco v péči o ženy 37 457 Kč (pátá příčka). Data tak současně naznačují, že péče o ženy je v kraji v průměru finančně náročnější než péče o muže.

Dostupnost sociálních služeb

Jihomoravský kraj vykazuje v rámci celostátních hodnot v přepočtu na jednoho obyvatele mírně podprůměrnou, ale stabilní úroveň výdajů na sociální služby, se zřejmým vzestupným trendem. Posilující trend je v souladu se Strategií rozvoje JMK 2021+ i se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2024–2026, které zdůrazňují podporu komunitní péče a dostupnost služeb v místě. Vývoj naznačuje, že kraj adekvátně reaguje na demografické změny a posiluje udržitelnost sociální infrastruktury.

Struktura klientů sociálních služeb v Jihomoravském kraji také kopíruje situaci v ČR jako celku. JMK má robustní a silně využívanou síť poraden, pobytových služeb, pečovatelské služby, terénních služeb a nízkoprahových zařízení. Pobytové služby, zejména domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou přes relativně vysoké kapacity silně vytížené a Jihomoravský kraj patří v této souvislosti k nejzatíženějším regionům. Relativně vysoké kapacity nabízí v JMK také azylové domy a chráněné bydlení. V současnosti omezená je podpora samostatného bydlení, tlumočnických služeb a tísňové péče. Celkově lze říct, že kraj má kromě robustních kapacit seniorských pobytových služeb také širokou základní infrastrukturu terénních a ambulantních služeb.

Struktura neuspokojených žádostí v Jihomoravském kraji ukazuje, že největší tlak je soustředěn do pobytových služeb pro seniory. Ty ale zároveň patří ke službám, s relativně vysokou kapacitou, v případě domovů se zvláštním režimem výrazně nadprůměrnou a je na ně alokováno více než 50 % všech výdajů na sociální služby. Projevuje se tak vliv věkové struktury obyvatelstva, když JMK je druhým krajem s nejvyšším podílem osob 65+.

3.2. Udržitelný rozvoj

Z pohledu udržitelného rozvoje JMK představuje tato tematická oblast průřezové téma, které propojuje environmentální, ekonomické a sociální dimenze regionálního rozvoje. V tomto přehledu jsou analyzovány klíčové indikátory, které vypovídají o vývoji v oblasti životního prostředí (emise, investice do ochrany ŽP, ekologická stabilita), energetiky (emise z vytápění domácností), ekonomiky (HDP na obyvatele, čistý disponibilní důchod), a mobility či turismu (přenocování hostů, nezaměstnanost). Tyto ukazatele byly doplněny interpretacemi trendů v čase (zejména v období 2019–2023) a zasazeny do širšího meziregionálního kontextu. Analýza zároveň zohledňuje provázanost s krajskými strategickými dokumenty, například Strategií rozvoje JMK, Klimatickým akčním plánem nebo Územní energetickou koncepcí, a tvoří podklad pro návrhovou část zaměřenou na posílení udržitelného rozvoje v kraji.

Regionální HDP na obyvatele

Z hlediska udržitelného rozvoje je důležité, že růst HDP byl doprovázen i rostoucími investicemi do inovací (RIS JMK), infrastruktury i ochrany životního prostředí. Výzvou do budoucna zůstává zajištění toho, aby hospodářský růst probíhal v souladu s ekologickými a sociálními aspekty, tedy v duchu skutečně udržitelného rozvoje.

Čistý disponibilní důchod domácností

Z pohledu udržitelného rozvoje je růst příjmů domácností pozitivní zejména tehdy, pokud není vykoupen nárůstem nerovností nebo zhoršením životních podmínek. V případě JMK růst příjmů kopíruje ekonomický výkon kraje a vytváří prostor pro zvyšování kvality života – například investice do bydlení, vzdělání, zdraví nebo udržitelné spotřeby.

Přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních

Z pohledu udržitelného rozvoje představuje stabilní úroveň přenocování v JMK pozitivní signál – zejména díky rozvoji šetrných forem turismu, jako je vinařská turistika, cykloturistika a venkovská rekreace. Tyto aktivity podporují místní ekonomiku a zaměstnanost bez výrazného tlaku na životní prostředí. Vývoj odpovídá cílům Strategie rozvoje cestovního ruchu JMK, která akcentuje regionální rovnováhu, kulturní identitu a environmentální ohleduplnost cestovního ruchu.

Obecná míra nezaměstnanosti

Z hlediska udržitelného rozvoje představuje stabilní nezaměstnanost v JMK pozitivní signál – vytváří prostor pro posilování lidského kapitálu, sociální soudržnosti a ekonomické stability, což jsou klíčové podmínky pro transformaci směrem k udržitelnější a inovační ekonomice.

Průměrná výše důchodu starobního (plného) – sólo (podle metodiky MPSV, v pro-sinci) v Kč

Z hlediska udržitelného rozvoje je pozitivní, že se růst důchodů v JMK daří držet krok s vývojem v ČR, čímž je zajištěna relativní příjmová stabilita starší populace. To má přímý dopad na kvalitu života, dostupnost služeb i zapojení seniorů do komunitního života a veřejného prostoru.

Měrné emise REZZO 1–4 – tuhé znečišťující látky (t/km²)

Z hlediska udržitelného rozvoje je výsledkem určitý signál k opatrnosti – přestože jsou emise v JMK relativně nízké, absence kontinuálního poklesu ukazuje na potřebu důslednější implementace opatření v oblasti čistého vytápění, dopravy a průmyslu. V kontextu krajských strategií (např. KAP JMK, ÚEK) je tento vývoj důvodem k posílení úsilí o snižování lokální emisní zátěže.

Investice na ochranu životního prostředí

Z hlediska udržitelného rozvoje je pozitivní, že objem investic roste. Pro naplnění cílů krajských strategií, zejména Klimatického akčního plánu JMK a Územní energetické koncepce, však bude nezbytné další posílení investiční aktivity, zejména v oblastech ovzduší, energetiky, hospodaření s vodou a krajiny.

Investice do cyklistické infrastruktury

Z hlediska rozvoje udržitelných forem dopravy v rámci JMK lze ve sledovaném období identifikovat jednoznačný nárůst podpory aktivit směřujících do této oblasti ať už ve formě přípravných kroků (příprava generelů či projektových dokumentací) či realizace investic (výstavba, oprava či údržba cyklostezek).

Koeficient ekologické stability

Z pohledu udržitelného rozvoje a krajských strategií (např. KAP JMK, Koncepce EVVO, Strategie rozvoje CR) je žádoucí podporovat opatření ke zvyšování ekologické stability krajiny – např. obnovu krajinných struktur, výsadbu remízků a mezí, obnovu mokřadů či větší podporu extenzivního zemědělství a agrolesnictví.

Emise z vytápění domácností

Z hlediska udržitelného rozvoje a kvality ovzduší však zůstává vytápění domácností klíčovým zdrojem emisní zátěže v zimním období, zejména v menších obcích. To potvrzuje nutnost pokračovat v podpoře výměn starých kotlů, rozvoji centrálního zásobování teplem nebo přechodu na čisté zdroje energie.

Opatření tohoto typu jsou součástí krajských strategií – především Klimatického akčního plánu JMK (KAP JMK) a Územní energetické koncepce (ÚEK), které kladou důraz na snižování emisí z lokálních zdrojů a dekarbonizaci vytápění.

3.3. Participace a komunitní život

Volební účast

Volební účast v JMK ukazuje stabilní zapojení občanů do demokratických procesů, přičemž vyšší účast v prezidentských a parlamentních volbách svědčí o silnějším zájmu o klíčové politické události. Nižší účast v krajských a evropských volbách naznačuje nižší motivaci nebo vnímání menší přímé relevance těchto voleb pro každodenní život. Strategie rozvoje JMK a další strategické dokumenty podporují zvýšení participace, zejména prostřednictvím rozvoje digitálních nástrojů a otevřených dat, což může přispět k posílení veřejné angažovanosti a zlepšení volební účasti v budoucnu.

K-Index

K-Index v JMK ukazuje na průměrnou úroveň transparentnosti a hospodárnosti, přičemž zlepšení v roce 2024 naznačuje pozitivní trend směrem k nižšímu korupčnímu riziku. Tento výsledek odpovídá Strategii rozvoje JMK 2021+, která se zaměřuje na podporu transparentního rozhodování a efektivní správy veřejných financí. Podobně se K-Index ztotožňuje s cíli Strategie prevence kriminality a Strategie transformace veřejné správy, které kladou důraz na zvyšování odpovědnosti veřejných institucí a zajištění transparentnosti veřejných zakázek. Kraj se tak nachází na stabilní úrovni, což potvrzuje jeho roli v regionálním srovnání a důraz na otevřenost veřejné správy.

Dotace z Evropské unie čerpané kraji v programovém období 2014-2020

JMK se v programovém období 2014–2020 etabloval jako významný příjemce evropských dotací, což podtrhuje jeho schopnost efektivně čerpat evropské prostředky a realizovat projekty zaměřené na regionální rozvoj a modernizaci veřejné správy. Tento výsledek je v souladu s cíli Strategie rozvoje JMK 2021+, která podporuje využívání evropských fondů pro posílení regionálního rozvoje, infrastruktury a participace. Kraj se rovněž řadí mezi silné aktéry v oblasti implementace evropských projektů, což je v souladu s Strategií pro rozvoj inovací a Strategií pro vzdělávání a modernizaci veřejné správy, které kladou důraz na zajištění efektivního čerpání fondů pro udržitelný rozvoj a transparentní implementaci.

Data pro aktuální programovací období nebyla v době aktualizace dokumentu k dispozici v potřebném mezikrajském srovnání s možností navázat na hodnocení předchozího období v obdobné formátu.

Neziskové organizace na 1000 obyvatel

Počet neziskových organizací v JMK naznačuje silnou občanskou participaci, která je klíčová pro komunitní život a veřejné služby. Tento ukazatel se shoduje s cíli Strategie rozvoje JMK 2021+, která podporuje aktivní zapojení občanů do rozhodování a podporuje rozvoj spolků a neziskových organizací. Kraj se nachází na nadprůměrné úrovni ve srovnání s ostatními regiony, což potvrzuje pozitivní trend v oblasti občanské angažovanosti, jak je uvedeno i v dalších strategických dokumentech, např. Koncepce rodinné politiky nebo Strategie prevence kriminality 2023–2028, které kladou důraz na posilování komunitního života a mezigenerační spolupráci. Tento ukazatel naznačuje, že kraj má potenciál pro další posílení občanské participace a zapojení obyvatel do rozhodovacích procesů a veřejných aktivit.

Shrnující tabulka indikátorů s trendem za sledované období. Detailnější rozbor a přehled jednotlivých ukazatelů je umístěn v Příloze č. 4.

Oblast	Ukazatel	Trend
Sociální a zdravotní	Index stáří	↑
	Naděje dožití při narození	↑
	Míra úmrtnosti na novotvary	↓
	Subjektivní vnímání zdraví	↑
	Počet lékařů	↑
	Počet samostatných ordinací lékařů	→
	Počet lůžek ve zdravotnických zařízeních	↓
	Výdaje na sociální služby	↑
	Počet lůžek ve vybraných zařízeních	
	Počet klientů sociálních služeb	
Udržitelný rozvoj	Regionální HDP na obyvatele	↑
	Čistý disponibilní důchod domácností	↑
	Přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních	→
	Obecná míra nezaměstnanosti	→
	Průměrná výše důchodu starobního (plného)	↑
	Měrné emise REZZO 1–4 – tuhé znečišťující látky	→
	Investice na ochranu životního prostředí	↑
	Koeficient ekologické stability	→
	Emise z vytápění domácností	↑
Investice do cyklistické infrastruktury	↑	
Participace a komunitní život	Volební účast	→
	K-Index	→
	Dotace z Evropské unie	
	Neziskové organizace na 1000 obyvatel	

SHRnutí KAPITOLY:

Z pohledu dat a srovnání s ostatními kraji se JMK vyznačuje příznivými demografickými a zdravotními trendy a silným ekonomickým postavením, avšak zároveň čelí významným kapacitním výzvám v sociálních službách a potřebě posílit investice do ekologické stability. Zdravotně je kraj charakterizován jedním z nejnižších indexů stáří v ČR, nadprůměrnou nadějí dožití (zejména u žen) a nižší úmrtností na novotvary ve srovnání s republikovým průměrem. Ekonomicky se JMK řadí k nejvýkonnějším regionům s rostoucím HDP a disponibilním důchodem, stabilní a nízkou nezaměstnaností a nadprůměrnou turistikou. JMK vykazuje stabilní, mírně podprůměrnou úroveň výdajů na sociální služby v rámci ČR, avšak se zřejmým vzestupným trendem. Vývoj naznačuje, že kraj adekvátně reaguje na demografické změny a posiluje udržitelnost sociální infrastruktury.

Z hlediska udržitelného rozvoje se kraj potýká s nízkou ekologickou stabilitou (dáno intenzivní zemědělskou a urbanizační činností) a relativně pomalým růstem investic do ochrany životního prostředí, ačkoliv celkově udržuje emise pod republikovým průměrem. JMK vykazuje v oblasti participace a komunitního života stabilní úroveň občanské angažovanosti, která je srovnatelná s celostátním průměrem. Volební účast v JMK je stabilní, přičemž je vyšší u klíčových voleb (prezidentské, parlamentní) a nižší u regionálních (krajské, evropské). Důležitým měřítkem transparentnosti je K-Index, kde se kraj pohybuje ve střední části žebříčku, s průměrnou hodnotou 5,11 (za období 2020–2024), ale s pozitivním trendem zlepšení v roce 2024. JMK se také řadí k nejúspěšnějším krajům v čerpání evropských dotací v programovém období 2014–2020, což svědčí o silné absorpční kapacitě pro regionální rozvoj a modernizaci veřejné správy. Indikátorem silné občanské společnosti je nadprůměrný počet neziskových organizací (přibližně 11,9 na 1000 obyvatel), což potvrzuje potenciál pro komunitní život a veřejnou angažovanost. Celkově data naznačují stabilní, mírně nadprůměrnou kulturu participace, která je v souladu s krajskými strategiemi na podporu transparentnosti, otevřenosti dat a zapojení občanů.

4 Vyhodnocení naplnění akčních plánů PZK za období 2020-2025

Jednotlivé aktivity realizované v rámci Projektu Zdravý kraj byly pro potřeby souhrnného vyhodnocení naplnění dílčích akčních plánů PZK za sledované období 2020-2025 rozděleny do tří tematických oblastí: zdraví, udržitelný rozvoj a participace a komunitní život.

Přehled naplňování aktivit PZK dle tematických pilířů/oblastí za sledované roky (vyhodnocení naplnění jednotlivých aktivit, které sloužilo jako podklad pro toto souhrnné vyhodnocení, lze pak nalézt v Příloze č. 5 – Matice vyhodnocení naplnění AP 2020-2025)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Průměr za celé období
Zdraví	4	3	1	2	1	1	2
Udržitelný rozvoj	3	2	2	2	1	1	2
Participace a komunitní život	1	1	1	1	1	1	1

Způsob hodnocení jednotlivých aktivit obsažených v akčních plánech

Stupnice	Hodnocení	
Splněno 0-24%, pokud jde vyjádřit	5	Nesplněno
Splněno 25-49%, pokud jde vyjádřit	4	Nesplněno částečně
Splněno 50%, pokud jde vyjádřit	3	Splněno přesně z poloviny
Splněno 51-74%, pokud jde vyjádřit	2	Splněno částečně
Splněno 75%+, pokud jde vyjádřit	1	Splněno

SHRNUTÍ KAPITOLY:

Akční plány Projektu Zdravý kraj v JMK kraji byly v období 2020–2025 hodnoceny ve třech hlavních pilířích: Zdraví, Udržitelný rozvoj a Participace a komunitní život. Z hlediska plnění byly všechny hodnocené oblasti hodnoceny průměrnou (průměr za období 2020-2025) známkou 2 nebo 1 (na stupnici 1-5, kde 1 znamená splněno 75 % a více), což indikuje, že většina klíčových aktivit byla splněna alespoň částečně (51-74 %) nebo téměř úplně (75 %+).

5 SWOT analýza

Analýza silných a slabých stránek PZK a hrozeb či příležitostí pro zlepšení vychází z poznatků, které vyplynuly v rámci zpracování analytické části dokumentu. Jedná se o shrnutí, které bude důležitým podkladem pro návrhovou část tohoto dokumentu.

Silné a slabé stránky se týkají „vnitřního“ prostředí PZK, tj. zejména samotné práce a aktivity koordinátora projektu, Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a zaměření tohoto projektu.

Příležitosti a hrozby jsou identifikovány pro vnější faktory, které mají na realizaci PZK vliv. Může se jednat například o vlivy politických rozhodnutí, finanční možnosti projektu, zájem ze strany municipalit, spolupracujících partnerů apod.

SWOT – ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ V JMK

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
Fungující systém zdravotní péče – vysoká dostupnost služeb	Výrazné územní rozdíly v dostupnosti zdravotní péče mezi Brnem a periferií
Integrovaný záchranný systém – funkční propojení všech složek	Nepříznivá věková struktura odborníků ve zdravotnictví (především praktických lékařů)
Vysoká odbornost poskytovatelů zdravotní péče v kraji	Nevyvážené kapacity akutní vs. následné lůžkové péče
Nadprůměrné výsledky v akutní i specializované péči	Nedostatek nelékařských zdravotnických pracovníků
Brněnský region centrem vědy a výzkumu	

O – Příležitosti	T – Ohrožení
Propojení zdravotní a sociální péče	Zhoršování personálního zajištění zdravotní péče (nedostatek zaměstnanců, fluktuace)
Podpora prevence a motivace obyvatel ke zdravému životnímu stylu	Rostoucí náklady na zdravotní péči v důsledku stárnutí obyvatel
Spolupráce zdravotnických zařízení (v ČR i přeshraniční), vč. spolupráce s VŠ	Nárůst socio-patologických závislostí s dopadem na zdraví
Mezinárodní mobilita – příchod kvalifikovaných obyvatel	Soustředění soukromých zdravotních zařízení na nadstandardní péči
Potenciál digitalizace a elektronizace zdravotních služeb	Složitost a komplikovanost systému poskytování zdravotní péče

SWOT – SOCIÁLNÍ OBLAST V JMK

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
Široká a dobře fungující síť terénních, nízkoprahových a ambulantních služeb	Nedostatečné kapacity pobytových služeb pro seniory a osoby s demencí
Vysoká dostupnost sociálních poraden dostupné, které představují nejvyužívanější sociální službu v kraji	Minimální rozvoj služeb podporujících samostatné a komunitní bydlení
Stabilní síť pečovatelské služby a pobytových služeb	Nerovnoměrná dostupnost sociálních služeb v menších a venkovských obcích
Silná zkušenost obcí s komunitním plánováním a lokální sociální politikou, včetně fungujícího systému spolufinancování sociálních služeb	
Rostoucí krajské výdaje umožňující rozvoj kapacit sociálních služeb	

O – Příležitosti	T – Ohrožení
Rozvoj dostupného a komunitního bydlení pro různé cílové skupiny	Zrychlující se demografické stárnutí a rostoucí poptávka po péči
Posílení rodinné a seniorské politiky a podpora aktivního stárnutí	Nedostatek pracovníků v sociálních službách
Využití asistivních technologií, digitalizace a eHealth v sociální oblasti	Nárůst sociálních problémů a zvyšující se potřeba krizových služeb
Podpora sociálního podnikání a zaměstnávání znevýhodněných osob	Finanční nejistota a závislost poskytovatelů na krátkodobých dotacích
Propojení škol, poskytovatelů a praxe pro stabilizaci pracovních sil	Prohlubující se regionální nerovnosti v dostupnosti sociálních služeb

SWOT – UDRŽITELNÝ ROZVOJ V JMK

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
Existuje široké spektrum aktuálních strategických dokumentů zaměřených na klíčové oblasti udržitelnosti (klíma, energetika, mobilita, vzdělávání, inovace, cestovní ruch).	Nejednotná úroveň provázanosti – některé dokumenty jsou provázány explicitně, jiné pouze tematicky, bez konkrétních vazeb.
Klimatický akční plán JMK (KAP) jako centrální rámec pro environmentální a adaptační opatření.	Různá míra aktuálnosti a rozdílná implementační síla jednotlivých strategií.
Rostoucí/silná podpora opatření k rozvoji cyklistické dopravy v kraji	V některých dokumentech (např. Hospodářská strategie) je udržitelnost méně výrazně začleněna a explicitně formulována.
Dobře rozvinutá koncepce EVVO – posiluje znalosti, postoje a participaci.	Slabší kvantitativní provázání a chybějící jednotný systém indikátorů napříč dokumenty.
Strategická integrace dopravy (IDS JMK, železnice, cyklo) a její příspěvek k dekarbonizaci.	Využití výstupů RIS a dat z praxe není plošně přeneseno do řízení všech agend.

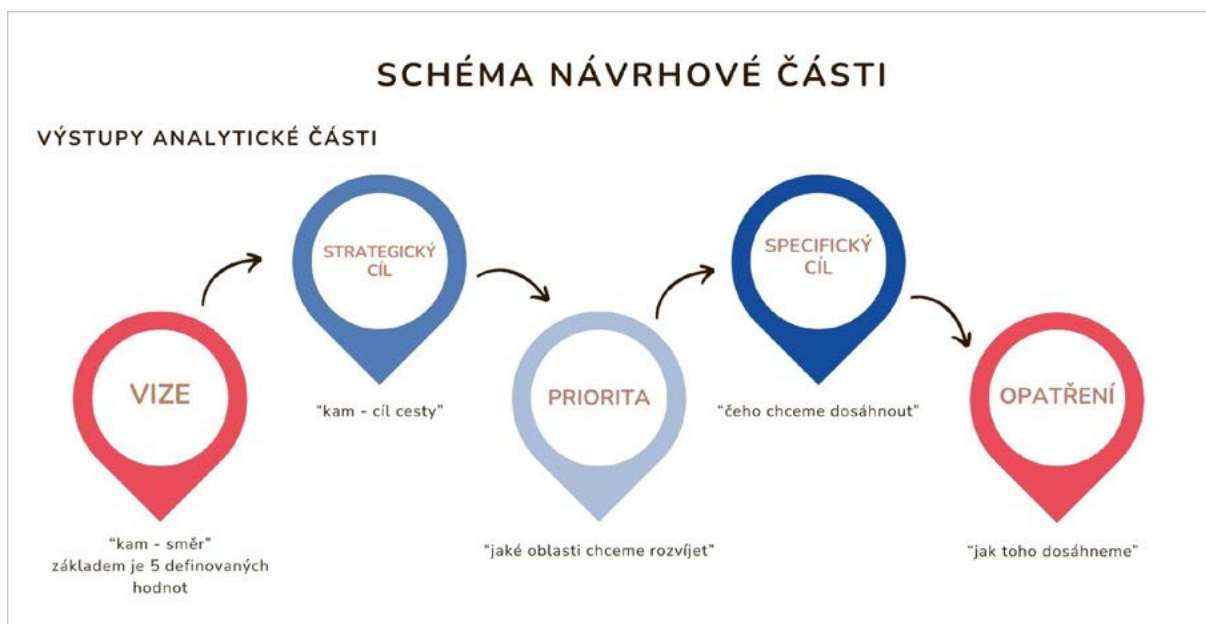
O – Příležitosti	T – Ohrožení
Možnost lepší koordinace a synergie mezi jednotlivými dokumenty – sjednocení indikátorů, metodik a cílů.	Nedostatečné financování implementace opatření v některých oblastech (zejména investice do infrastruktury, OZE, EVVO).
Zapojení regionálních aktérů, firem a škol do realizace klimatických a inovačních cílů.	Změny legislativy nebo politických priorit na národní úrovni mohou ohrozit kontinuitu krajských strategií.
Využití evropských fondů (např. OP TAK, OPŽP, IROP, FÉR TRANSFORMACE, NPO) pro realizaci konkrétních opatření.	Nedostatečná personální kapacita na krajské a místní úrovni pro koordinaci napříč agendami.
Posílení odolnosti území a kvality života obyvatel v návaznosti na KAP a ÚEK.	Nedostatečná adaptace systému řízení na komplexní a mezioborový přístup.
Digitalizace, otevřená data a chytré nástroje pro plánování, monitoring a participaci.	Riziko fragmentace – oddělené realizace opatření bez systémového rámce.

SWOT – PARTICIPACE A KOMUNITNÍ ŽIVOT V JMK

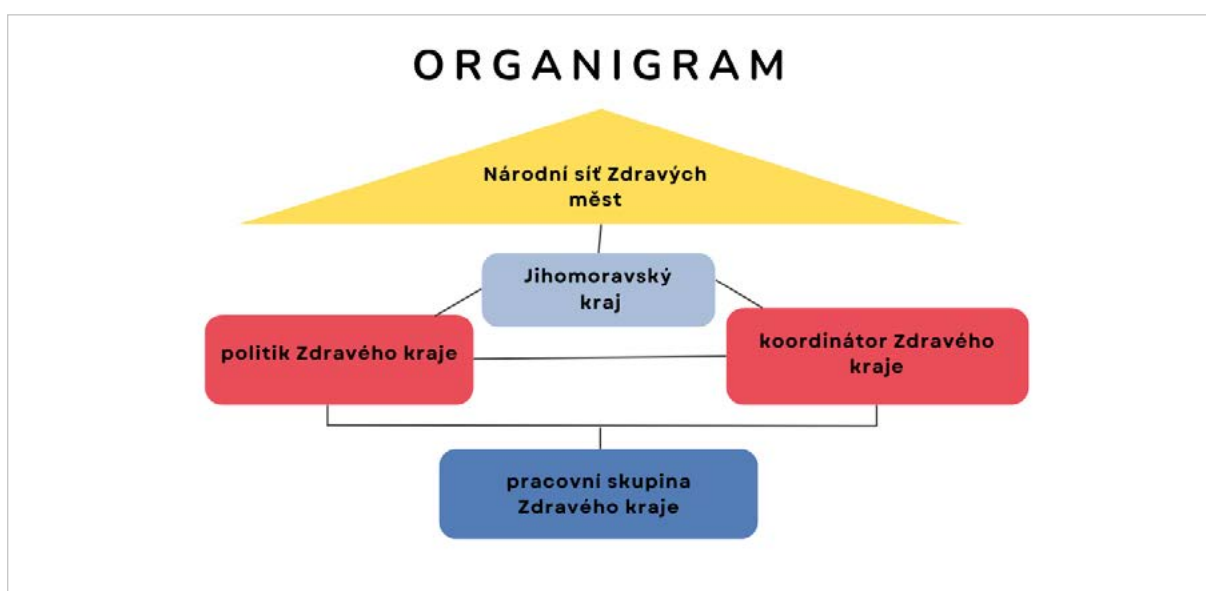
S – Silné stránky	W – Slabé stránky
Participace je napříč strategickými dokumenty uznávána jako legitimní nástroj řízení a plánování, zejména v oblasti zdraví, vzdělávání, inovací a životního prostředí	Participace není systematicky měřena – většina strategií nepracuje s konkrétními indikátory participace nebo zpětné vazby
Strategie jako EVVO, RIS3 nebo Dlouhodobý záměr vzdělávání podporují participaci cílových skupin (žáci, učitelé, podniky, výzkumníci)	Nestabilita participace – některé aktivity jsou jednorázové, závislé na projektech nebo politické vůli.
Využívání digitálních nástrojů (např. Smart City metodika, otevřená data, zapojení škol a firem) se rozvíjí a vytváří potenciál pro širší zapojení veřejnosti	Chybí jednotný rámec nebo metodika participativního přístupu napříč strategiemi
Participace je v dokumentech často spojována s udržitelností, odpovědným řízením a inovacemi, což jí dává systémový význam	Participace znevýhodněných skupin (senioři, mladí, lidé s postižením) je zmíněna jen okrajově nebo vůbec
Investice do osvěty a lidského kapitálu – podpora vzdělávání úředníků i veřejnosti v participaci	

O – Příležitosti	T – Ohrožení
Využití otevřených dat a digitálních platforem pro rozšíření participace (např. online ankety, pocitové mapy, participativní rozpočty)	Riziko formálnosti – participace může zůstat deklaratorní, bez skutečného vlivu občanů na rozhodování
Posílení regionálních struktur participace (komunitní plánování, zapojení místních aktérů, škol, neziskovek)	Nedostatečné kapacity (personální, metodické, finanční) na straně kraje i obcí pro organizaci participativních procesů
Posilování dobrovolnictví na úrovni škol a dále podpora spolupráce dobrovolnických organizací s krajem a obcemi	Fragmentace přístupů – bez centrální koordinace může být participace nekonzistentní a roztříštěná
Rozšíření využití participace v oblasti prevence kriminality, sociálních služeb nebo regionálního rozvoje	Nekvalitní a nedostupné prostory pro fungování komunitního života (klubovny, volnočasová centra atd.)
Podpora z národní a evropské úrovně – metodiky, financování a rámce (OGP, Digitální Česko, IROP).	Nízká motivace veřejnosti k účasti, pokud výstupy participace nejsou dostatečně komunikovány nebo implementovány
	Politické a ekonomické změny – útlum podpory participace v krizích nebo při změně vedení kraje.

NÁVRHOVÁ ČÁST

Pozn.: V dokumentu jsou používány maskuliny (označení v mužském rodě, např. zaměstnanec), daná označení se však vztahují jak k mužům, tak i ženám.

Návrhová část Strategie obsahuje **vizi, strategické cíle, priority, specifické cíle a opatření** JMK, které vycházejí z Metodiky přípravy veřejných strategií, přijaté usnesením vlády ČR č. 71/2019.

6 Hodnoty, vize a strategický cíl

Hodnoty vybrané členy odborných pracovních skupin společně tvoří kompletní obraz toho, co znamená „být zdravý“ na úrovni kraje – od fyzických podmínek přes sociální vztahy až po kvalitu institucí. Zajišťují, že strategie není jen souborem opatření, ale sdíleným rámcem, který drží všechny aktéry na jedné vlně. Umožňují dělat rozhodnutí, která jsou věčná, spravedlivá, dlouhodobě udržitelná a přínosná pro lidi napříč krajem.

ODBORNOST

Rozhodování vychází z dat, vědeckých poznatků a zkušeností praxe. V kontextu Zdravého kraje je to základ stability a účinnosti: bez odborného přístupu by opatření nebyla cílená ani efektivní. V této hodnotě je skryta také transparentnost, kompetence a důvěryhodnost institucí.

KVALITA ŽIVOTA

Zdravý kraj je kraj, kde se dobře žije. Kvalita života je „kompas“, který propojuje jednotlivé části strategie do srozumitelného cíle. Skrývá se v ní důstojnost, pohoda, sociální začlenění, rovnost příležitostí a pocit bezpečí.

ZDRAVÍ

Zdraví není jen absence nemoci, ale celková fyzická, psychická a sociální pohoda. V rámci Strategie je zdraví průřezovým tématem. V této hodnotě se skrývají prvky jako prevence, soudržnost komunity, odolnost vůči krizím a aktivní životní styl.

SPOLUPRÁCE

Zdravý kraj nevzniká izolovaně. Spolupráce umožňuje sdílení zdrojů, rychlejší inovace a koordinovaná řešení problémů, které přesahují hranice jednotlivých institucí. Skrytými hodnotami jsou partnerství, důvěra, respekt k různým pohledům, participace a otevřenost.

UDRŽITELNOST

Vše, co dnes děláme, má být dlouhodobě prospěšné — ekonomicky, sociálně i environmentálně. Je to základní rámeček, který propojuje strategii v čase: chrání zdraví lidí, krajinu i veřejné rozpočty. Tato hodnota v sobě nese i zodpovědnost, mezigenerační solidaritu, šetrnost, efektivitu a rovnováhu mezi rozvojem a ochranou.

VIZE

„Jihomoravský kraj je místo, kde odbornost a spolupráce přináší řešení, která zlepšují kvalitu života. Kraj, který myslí na budoucnost.“

STRATEGICKÝ CÍL

JMK bude místem, kde se lidem dobře a bezpečně žije, kde fungují soudržné a aktivní komunity, dostupné a moderní sociálně-zdravotní služby a kde se krajina i obce dokážou přizpůsobit dopadům změny klimatu. Zároveň bude nastavena srozumitelná komunikace a informovanost tak, aby obyvatelstvo JMK vědělo, co je Zdravý kraj, rozumělo jeho cílům a podílelo se na jejich naplňování.

7 Priority

P1 Komunitní život a participace
P2 Sociálně zdravotní oblast
P3 Životní prostředí
P4 Prevence a bezpečnost
P5 Informační, osvětová a propagační činnost

7.1. Priorita 1: P1 Komunitní život a participace

Komunitní život a participace jsou základem soudržné a zdravé společnosti. Cílem této priority je posilovat občanskou angažovanost, podporovat aktivní zapojení obyvatel do veřejného života a rozvíjet podmínky pro mezigenerační a mezikulturní setkávání. Kraj chce být partnerem pro obce, spolky, školy i neformální iniciativy a vytvářet prostředí, ve kterém se lidé cítí být součástí komunity a mohou se aktivně podílet na jejím rozvoji.

Pro vazba na koncepční a strategické dokumenty JMK:

- Koncepce rodinné politiky JMK 2020–2030
- Koncepce rozvoje sportu v JMK do 2025
- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+
- Dlouhodobý záměr vzdělávání JMK 2024–2028

Zaměření podpory P1:

občané a místní komunity, národnostní a etnické menšiny, děti a mládež, NNO, kulturní a kreativní aktéři, municipality, školy, zaměstnanci KrÚ JMK.

STRUKTURA P1:

Specifický cíl 1.1: Podpora komunitního a spolkového života
1.1.1 Podpora činnosti spolků, NNO a neformálních skupin
1.1.2 Podpora budování a obnovy prostor pro komunitní aktivity
Specifický cíl 1.2: Rozvoj mezigeneračních a mezikulturních vztahů
1.2.1 Podpora multietnických aktivit
1.2.2 Rozvoj mezigenerační spolupráce

Specifický cíl 1.3: Podpora občanské angažovanosti a dobrovolnictví
1.3.1 Zapojování dětí a mladých lidí do rozhodovacích procesů
1.3.2 Rozvoj participativních procesů v kraji a obcích
1.3.3 Podpora dobrovolnictví

SPECIFICKÝ CÍL 1.1: PODPORA KOMUNITNÍHO A SPOLKOVÉHO ŽIVOTA

Opatření	1.1.1 Podpora činnosti spolků, NNO a neformálních skupin		
Popis opatření	<p>Zdravý kraj podporuje a vytváří podmínky pro rozmanitou neziskovou a neformální činnost, která je klíčová pro posilování sociálních vazeb, udržování tradic i rozvoj nových forem trávení volného času. Zároveň posiluje folklorní tradice, které jsou důležitou součástí identity jižní Moravy. Podpora se realizuje jak prostřednictvím finančních nástrojů (dotační programy), tak metodické pomoci a vzdělávání. Zároveň je cílem zajistit přehledný informační servis pro spolky a obce a nabídnout jim prostor ke sdílení zkušeností. Pestrá nabídka přispívá k soudržnosti komunit, rozvoji občanské společnosti a k uchování regionální identity.</p>		
Garant	OKPP, ORR, OŠ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - Infopointy – dotační mentoring, podpora, vzdělávání a informační servis pro NNO - Spolkový den JINAG - konference Kreativní horizonty Jihomoravského kraje ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti volného času, komunitních a kulturních aktivit ● soutěže a ocenění <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti tradiční lidové kultury (např. Mistr tradiční rukodělné výroby Jihomoravského kraje, Nemateriální statky tradiční lidové kultury JMK) - ve tvůrčí oblasti (např. Skrytá paměť Moravy, Čarovné barvy země) - v oblasti rozvoje a obnovy (např. Nejlépe opravená kulturní památka, Vesnice roku) - v oblasti sportu (např. Sportovec Jihomoravského kraje) ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - prezenční setkání se starosty o možnostech podpory - aktivity a události podporující udržitelný rozvoj a občanskou společnost - účast na veletrhu - newslettery 		
Indikátor	počet vytvořených infopointů	Požadovaný stav	vytvoření 5 infopointů v období 2026-2030
	počet podpořených/realizovaných projektů/aktivit		podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
	počet vyhlášených soutěží/ocenění		každoroční vyhlášení min. 3 soutěží/ocenění
Potenciální zdroj financování	Rozpočet OKPP, ORR, OŠ popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	1.1.2 Podpora budování a obnovy prostor pro komunitní aktivity		
Popis opatření	Dostupné a kvalitní prostory jsou základním předpokladem pro fungování komunitního života. Kraj proto podporuje výstavbu, rekonstrukce a modernizace objektů, které slouží spolkům, neformálním skupinám, dětem, mládeži i dalším cílovým skupinám. Jde o obecní knihovny, klubovny, sportoviště a jejich zázemí a další aktivity, které posilují komunitní soudržnost a umožňují dlouhodobý rozvoj spolků a iniciativ. Podpora zahrnuje jak finanční prostředky (dotační programy), tak i metodickou pomoc při přípravě a realizaci projektů.		
Garant	OŠ, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - metodická podpora obcím a NNO při přípravě projektů na rozvoj komunitní a volnočasové infrastruktury ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - na volnočasovou a sportovní infrastrukturu ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti budování komunitní a volnočasové infrastruktury 		
Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit / projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OŠ, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 1.2: ROZVOJ MEZIGENERAČNÍCH A MEZIKULTURNÍCH VZTAHŮ

Opatření	1.2.1 Podpora multietnických aktivit		
Popis opatření	Kraj podporuje soužití a spolupráci různých kultur, etnických skupin a národnostních menšin. Cílem je podpora setkávání, vzájemného porozumění, integrace a společenské soudržnosti.		
Garant	OŠ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti integrace ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - multietnická setkání - vydavatelská činnost ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti volnočasových aktivit, vzdělávání - v oblasti integrace 		
Indikátor	počet realizovaných multietnických setkání	Požadovaný stav	realizace min. 1 setkání ročně
	počet podpořených/ realizovaných aktivit / projektů		podpora/realizace min. 4 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OŠ, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	1.2.2 Rozvoj mezigenerační spolupráce		
Popis opatření	Rodiny jsou klíčovými aktéry komunitního života. Kraj proto podporuje programy, které posilují mezigenerační vztahy, přinášejí prostor pro společné aktivity a přispívají k aktivnímu stárnutí. Tím se zvyšuje soudržnost a kvalita života v obcích i na regionální úrovni.		
Garant	OSV, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - Digitální asistent ● setkání/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - podpora mezigenerační setkání a aktivit - rozvoj terénních a podpůrných služeb v komunitě - vzdělávání starostů a obecních koordinátorů - podpora akcí pro rodiny a seniory ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti podpory mezigenerační spolupráce ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - podpora komunitních center, sdílených prostor a mezigeneračních aktivit 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit / projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 2 projektů/aktivit ročně
Potenciální zdroj financování	rozpočet OSV, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 1.3: PODPORA OBČANSKÉ ANGAŽOVANOSTI A DOBROVOLNICTVÍ

Opatření	1.3.1 Zapojování dětí a mladých lidí do rozhodovacích procesů		
Popis opatření	Kraj systematicky podporuje zapojení dětí a mladých lidí do veřejného a komunitního života. Cílem je posilovat jejich občanské kompetence, samostatnost a zodpovědnost, a zároveň jim poskytovat prostor, kde mohou vyjádřit své názory a podílet se na rozhodování o záležitostech, které se jich dotýkají. Podpora participace zahrnuje jak školní prostředí, tak i širší komunitní aktivity – od formálních struktur (žákovské parlamenty, mládežnické organizace) až po neformální iniciativy a dobrovolnické zapojení.		
Garant	OŠ, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora žákovských a studentských parlamentů - v oblasti školního participativního rozpočtování - podpora k aktivní participaci na školách zřizovaných krajem a obcemi ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti školního participativního rozpočtování - v oblasti podpory žákovských a studentských parlamentů ● soutěže a ocenění <ul style="list-style-type: none"> - HackaTEEN 		

Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit / projektů/soutěží	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 2 projektů/aktivit/ soutěží ročně
	počet zapojených škol do participativních aktivit		období 2026-2030 zapojeno min. 80 škol
Potenciální zdroj financování	rozpočet OŠ, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	1.3.2 Rozvoj participativních procesů v kraji a obcích		
Popis opatření	Cílem opatření je podporovat aktivní zapojování občanů do veřejného života a rozhodovacích procesů, rozvíjet odborné kapacity pro participaci a zajišťovat pravidelnou komunikaci a sdílení dobré praxe. Kraj nabízí obcím i spolkům metodickou podporu, odborné vzdělávání a informační servis. Součástí opatření je také zapojení do národních a mezinárodních sítí, které přinášejí inspiraci a inovace pro rozvoj participace.		
Garant	OKŘ, OSV, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávání municipalit v oblasti participace - metodická a konzultační podpora v participativním plánování • soutěže a ocenění <ul style="list-style-type: none"> - soutěž v oblasti participace - audit family friendly community 		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - pravidelná setkávání se Zdravým krajem - Mezinárodní den participace (15. 9.) – celokrajský event o participaci - rozvoj spolupráce v rámci NSZM ČR a WHO Healthy Regions Network - účast na národních a mezinárodních konferencích o participaci, zdraví a udržitelnosti • rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - facilitační podpora pro obce při vedení setkání s občany - získávání zpětné vazby od žadatelů na proběhnuté dotační programy k jejich evaluaci 		
Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit / projektů/soutěží	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 2 projektů/aktivit/ soutěží ročně
	počet vzdělávacích aktivit k participaci		realizace min. 2 vzdělávacích aktivit ročně
Potenciální zdroj financování	rozpočet OKŘ, OSV, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	1.3.3 Podpora dobrovolnictví		
Popis opatření	Dobrovolnictví posiluje komunitní soudržnost a občanskou odpovědnost. Kraj proto vytváří systémové podmínky pro jeho rozvoj, oceňuje příklady dobré praxe a podporuje spolupráci mezi dobrovolnickými organizacemi, obcemi a krajem.		
Garant	OKŘ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti podpory k dobrovolnictví - spolupráce s Regionálním dobrovolnickým centrem JMK • soutěže a ocenění <ul style="list-style-type: none"> - ocenění dobrovolníků Křesadlo • finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti podpory dobrovolnictví • informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - společná komunitní aktivita (např. Uklidme Česko, darování krve, dobrovolnické dny) 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 2 projektů/aktivit ročně
	počet vyhlášených soutěží/ocenění		každoroční vyhlášení min. 1 soutěže/ocenění
Potenciální zdroj financování	rozpočet OKŘ, popř. mimo rozpočet JMK		

7.2. Priorita 2: P2 Sociálně zdravotní oblast

Priorita podporuje rodiny, seniory, osoby se zdravotním postižením, děti a dospělé se specifickými potřebami, pečující osoby, znevýhodněné skupiny. Zaměřuje se na podporu komunitní péče a posílení komunitních sítí, které přispívají k soběstačnosti a začlenění různých skupin obyvatel. Současně se věnuje zavádění asistivních technologií, telemedicíny a eHealth řešení, která zvyšují dostupnost péče a podporují nezávislost uživatelů. Důležitou součástí priority je také rozvoj vzdělávání pracovníků v sociálně-zdravotních profesích a posilování spolupráce mezi obcemi, službami a dalšími aktéry v území.

Pro vazba na koncepční a strategické dokumenty JMK:

- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb 2024–2026 (aktualizace č. 1)
- Koncepce rodinné politiky JMK 2020–2030
- Koncepce rozvoje paliativní péče v Jihomoravském kraji 2026-2030

Zaměření podpory P2:

občané a místní komunity, poskytovatelé služeb, děti a mládež, spolky a NNO, municipality, zaměstnanci KrÚ JMK, osoby se zdravotním a duševním znevýhodněním, pečující osoby.

STRUKTURA PRIORITY 2:

Specifický cíl 2.1 Podpora znevýhodněných skupin
2.1.1 Podpora aktivního života znevýhodněných skupin
2.1.2 Podpora kvalitních služeb v oblasti péče
Specifický cíl 2.2 Zavádění inovací
2.2.1 Rozvoj eHealth a asistivních technologií
2.2.2 Podpora zaměstnávání a sociálního podnikání
2.2.3. Vzdělávání v sociálně-zdravotních profesích

Specifický cíl 2.1 Podpora znevýhodněných skupin

Opatření	2.1.1 Podpora aktivního života znevýhodněných skupin		
Popis opatření	Podpora kvalitního života seniorů a dalších znevýhodněných skupin prostřednictvím volnočasových, komunitních a inkluzivních aktivit. Opatření zahrnuje rozvoj programů podporujících fyzické a duševní zdraví, prevenci sociální izolace, posílení soběstačnosti a zapojení do společenského života. Důraz je kladen také na specifické potřeby osob se zdravotním postižením a dětí se speciálními potřebami.		
Garant	OSV, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - metodická podpora obcím a NNO při vytváření inkluzivních komunitních programů pro různé cílové skupiny - vzdělávání v oblasti práce s osobami se zdravotním postižením či duševním onemocněním ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora komunitních programů pro seniory, osoby s postižením a další znevýhodněné skupiny - financování programů na podporu soběstačnosti a aktivního života ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - osvětové kampaně zaměřené na snižování stigmatizace 		
Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit / projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 10 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OSV, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	2.1.2 Podpora kvalitních služeb v oblasti péče		
Popis opatření	Zajištění dostupné a kvalitní péče, rozvoj komunitních a terénních služeb, podpora pečujících osob a posílení soběstačnosti rodin. Součástí je také rozvoj služeb duševního zdraví jako složky péče.		
Garant	OSV, OZ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - programy zaměřené na podporu neformálních pečujících osob ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti domácí paliativní péče a domácí péče obecně - v oblasti služeb pro pečující osoby ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s NNO a obcemi - rozvoj sociálních služeb v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2028-2032 (SPRSS), který obsahuje cíle a opatření zaměřené na zvýšení dostupnosti vybraných sociálních služeb na základě identifikovaných potřeb a priorit s ohledem na demografické změny společnosti a s akcentem na komunitní a terénní služby - posílení služeb na podporu duševního zdraví jako součásti sociálně-zdravotní péče (multidisciplinární týmy, služby v komunitě) 		

Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit/ projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 10 projektů/aktivit v období 2026-2030
	zpracování SPRSS		předložení návrhu SPRSS k projednání voleným orgánům kraje
Potenciální zdroj financování	rozpočet OSV, OZ, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 2.2 ZAVÁDĚNÍ INOVACÍ

Opatření	2.2.1 Rozvoj eHealth a asistivních technologií		
Popis opatření	Zavádění moderních asistivních technologií, telemedicíny a digitálních nástrojů, které podporují soběstačnost uživatelů a zlepšují dostupnost péče.		
Garant	ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/ projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávání poskytovatelů služeb v oblasti využívání nových technologií - metodická podpora obcím při zavádění technologií do praxe • rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj telemedicínských služeb a eHealth aplikací (př. online konzultace, elektronická dokumentace, vzdálený monitoring) - podpora asistivních technologií (testování a zavádění pilotních projektů) 		
Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit/ projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
	počet zapojených poskytovatelů		zapojení min. 10 poskytovatelů v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	2.2.2 Podpora zaměstnávání a sociálního podnikání		
Popis opatření	Cílem opatření je zvýšit zaměstnanost znevýhodněných skupin a podpořit rozvoj sociálních podniků. Obce mohou hrát důležitou roli při zaměstnávání osob se zdravotním postižením a při transformaci sociálních služeb. Sociální podnikání zároveň přispívá k místnímu rozvoji, vytváří pracovní příležitosti a posiluje sociální soudržnost.		
Garant	ORR anebo spolupracující organizace		

Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - osvěta starostů o možnostech zaměstnávání lidí se znevýhodněním - v oblasti rozvoje sociálních podniků ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - příklady dobré praxe v oblasti zaměstnávání lidí znevýhodněných na trhu práce 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 3 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	2.2.3 Vzdelávání v sociálně-zdravotních profesích		
Popis opatření	Posilování kvality vzdělávání studentů a pracovníků v sociálních a zdravotních službách včetně přípravy na praxi, využívání technologií a práce s klienty.		
Garant	OSV, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce se školami při zavádění přípravy pro praxe v terénní a domácí péči - podpora zavádění vzdělávání o inovativních možnostech podpory péče (např. technologie) - rozvoj mentoringu a stáží - podpora celoživotního vzdělávání pracovníků v pomáhajících profesích ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - pro střední a vyšší odborné se zaměřením na sociálně zdravotní obory - podpora stipendií a motivačních programů pro studenty - podpora mentoringu pro poskytovatele péče, kteří budou umožňovat studentům praxe v terénu ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - platforma složená ze zástupců škol, poskytovatelů, odborných garantů a pracovníků JMK s cílem nastavit efektivní a trvalou spolupráci - organizace odborných konferencí, kulatých stolů a sdílení dobré praxe mezi školami, zřizovateli a poskytovateli služeb - kampaně zvyšující prestiž a atraktivitu pomáhajících profesí mezi mladými lidmi 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 3 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OSV, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

7.3. Priorita 3: P3 Životní prostředí

Cílem této priority je posilovat odolnost území JMK vůči dopadům změny klimatu tak, aby byly eliminovány negativní dopady na veřejné zdraví. Priorita vychází zejména z Klimatického akčního plánu JMK (KAP JMK), který je rámcem pro adaptaci krajiny, mitigaci emisí, hospodaření s vodou, rozvoj čisté energie a ekologickou stabilitu území. Současně se zaměřuje na podporu udržitelného regionálního zemědělství, místní produkce a potravinových systémů, které přispívají k soběstačnosti regionu, snižují environmentální zátěž a posilují místní ekonomiku. Priorita tak spojuje krajinnou adaptaci, ochranu přírody a vody s podporou zemědělců, místních komunit a regionálních producentů, čímž vytváří ucelený systém opatření směřující k dlouhodobé klimatické i potravinové odolnosti JMK.

Pro vazba na koncepční a strategické dokumenty JMK:

- Klimatický akční plán JMK
- Plán odpadového hospodářství JMK 2016–2025
- Koncepce ochrany přírody a krajiny JMK
- Koncepce EVVO 2021–2030
- Zásady územního rozvoje JMK (ZÚR)
- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+
- Územně analytické podklady JMK – mapování jevů, limity území pro adaptaci

Zaměření podpory P3:

občané a místní komunity, zemědělci, národnostní a etnické menšiny, děti a mládež, spolky a NNO, municipality JMK, zaměstnanci KrÚ JMK, školy.

STRUKTURA PRIORITY 3:

Specifický cíl 3.1: Ochrana a obnova krajiny
3.1.1 Výsadba stromů a péče o zeleň
3.1.2 Podpora biodiverzity a šetrného hospodaření s půdou
Specifický cíl 3.2: Adaptace a reakce na změnu klimatu
3.2.1 Zadržování a efektivní využívání vody
3.2.2 Snižování dopadů změny klimatu na veřejné zdraví
Specifický cíl 3.3 Vzdělávání a osvěta
3.3.1 Environmentální vzdělávání a výchova

Specifický cíl 3.4 Podpora regionální produkce a místních potravin
3.4.1 Podpora regionální potravin a krátkých dodavatelských řetězců
3.4.2 Soutěže a prezentace regionální produkce

SPECIFICKÝ CÍL 3.1: OCHRANA A OBNOVA KRAJINY

Opatření	3.1.1 Výsadba stromů a péče o zeleň		
Popis opatření	Kraj podporuje zakládání a péči o zeleň jako klíčový nástroj ochlazování zastavěného území, posilování retenční schopnosti krajiny a zlepšování mikroklimatu. Opatření přispívá k naplňování KAP v oblasti adaptace. Podpora zahrnuje výsadbu stromů, obnovu alejí, zakládání sadů, obnovu zeleně ve veřejném prostoru a systematickou péči o dřeviny a další zeleň, včetně systematické podpory a vzdělávání aktérů výsadby a péči realizujících. Cílem je zdravá krajina jako místo pro zdravý život.		
Garant	ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - metodická podpora a školení v péči o zeleň, v řezu - metodická podpora managementu zeleně - vzdělávání veřejnosti, vč. prezentace příkladů dobré praxe a podpory demonstračních opatření - veřejné soutěže • finanční podpora a rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti výsadby zeleně a péči o ni 		
Indikátor	počet realizovaných/ podpořených projektů/aktivit	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	3.1.2 Podpora biodiverzity a šetrného hospodaření s půdou
Popis opatření	Kraj podporuje změny v krajině vedoucí ke zvyšování její odolnosti. Opatření navazuje na oblast KAP věnovanou odolné krajině. Podporuje přírodě blízké hospodaření, obnovu krajinných prvků, posilování ekologické stability, ochranu biodiverzity a vzdělávání zaměřené na ekologické funkce území. Zaměřuje se na podporu využívání existujících nástrojů, jako jsou pozemkové úpravy, či rozvoj poradenství pro zemědělce. Odolná krajina je základním předpokladem zvládnutí klimatické změny a eliminace negativních dopadů na zdraví člověka.
Garant	ORR anebo spolupracující organizace

Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávání zemědělců v šetrných postupech - informování/metodická podpora zemědělců v tématu krajinných prvků - evidence a podpora chráněných území - péče o významné lokality a přírodní rezervace - podpora snižování znečištění, a to vč. znečištění světelného ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti podpory významných krajinných prvků ● informovanost/osvěta ● zviditelnění významných krajinných prvků ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - budování přírodních zahrad 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit / projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 2 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 3.2: ADAPTACE A REAKCE NA ZMĚNU KLIMATU

Opatření	3.2.1 Zadržování a efektivní využívání vody		
Popis opatření	Kraj podporuje opatření ke zlepšení hospodaření s vodou a adaptaci na suchu. Opatření naplňuje KAP v oblasti hospodaření s vodou. Zaměřuje se na zadržování vody v krajině i sídlech, obnovu vodních prvků, revitalizace toků a podporu modrozelené infrastruktury. Cílem je eliminace rizik spojených s nedostatkem vody či snižováním její kvality.		
Garant	ORR, OŽP anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti nakládání s dešťovou vodou - v oblasti zadržování vody v krajině ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti podpory malých vodních toků a malých vodních nádrží - v oblasti zadržení vody v krajině - v oblasti vodního hospodářství 		
Indikátor	počet realizovaných/podpořených projektů/aktivit	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR, OŽP, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	3.2.2 Snižování dopadů změny klimatu na veřejné zdraví		
Popis opatření	Kraj podporuje opatření ke zmírnění dopadů klimatické změny v celé její šíři. Klíčovým nástrojem je implementační struktura KAP. V rámci řešení dopadů změny na veřejné zdraví se tato aktivita zaměřuje na tepelné ostrovy, teplotní extrémny, kvalitu ovzduší, prevenci zdravotních dopadů klimatických jevů.		
Garant	ORR nebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● metodická podpora v oblastech: <ul style="list-style-type: none"> - mírnění tepelných ostrovů s důrazem na zapojení občanů a celých komunit - systém predikce a včasného varování před vlnami veder ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti podpory adaptačních opatření na změnu klimatu ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - prevence negativních dopadů vln veder a dalších projevů klimatické změny na veřejné zdraví 		
Indikátor	počet realizovaných/ podpořených projektů/aktivit	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 10 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR		

SPECIFICKÝ CÍL 3.3 VZDĚLÁVÁNÍ A OSVĚTA

Opatření	3.3.1 Environmentální vzdělávání a výchova		
Popis opatření	Kraj systematicky podporuje environmentální výchovu a osvětu pro školy, veřejnost i odborné skupiny. Opatření podporuje zvyšování povědomí veřejnosti o dopadech klimatické změny, adaptaci, ochraně přírody a udržitelném životním stylu. Navazuje na KAP v části týkající se informovanosti obyvatel a odolnosti komunit.		
Garant	OŽP, ORR, OKH nebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - environmentální vzdělávání ve školách – kurzy, metodická podpora - podpora (zejména menších) obcí v oblasti s nakládání s odpady ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - v oblasti environmentálního vzdělávání ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - komentované procházky s odborníky - úklidové akce - environmentální akce (př. Klima dny, Ekojarmark) - Cena za krajinu 		
Indikátor	počet realizovaných/ podpořených projektů/aktivit	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OŽP, ORR, OKH, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 3.4 PODPORA REGIONÁLNÍ PRODUKCE A MÍSTNÍCH POTRAVIN

Opatření	3.4.1 Podpora regionální potravin a krátkých dodavatelských řetězců		
Popis opatření	Opatření podporuje místní producenty a potravináře prostřednictvím zvýšení dostupnosti regionálních produktů, rozvoje lokálních trhů a posilování krátkých dodavatelských řetězců, které snižují uhlíkovou stopu dopravy potravin a přispívají k odolnosti regionu.		
Garant	ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s obcemi a MAS na rozvoji lokálních odbytišť - zapojení škol a veřejných institucí do odběru lokálních potravin ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora farmářských trhů - finanční podpora v oblasti vinařství, ovocnářství a regionální produkce ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - podpora a propagace regionálních trhů a místních prodejních míst - tvorba krajského online tržiště 		
Indikátor	vytvořené krajské online tržiště	Požadovaný stav	vytvoření krajského on-line tržiště v období 2026-2030
	počet realizovaných/podpořených projektů/aktivit		podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	3.4.2 Soutěže a prezentace regionální produkce		
Popis opatření	<i>Podpora soutěží a akcí, které oceňují kvalitní regionální potraviny a inovace v zemědělství. Tato opatření zvyšují prestiž lokálních výrobců, pomáhají udržovat regionální identitu a posilují ekonomickou stabilitu producentů.</i>		
Garant	ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● organizace či spolupřádání soutěží typu „Regionální potravina JMK“, „Zlatá chuť jižní Moravy“, „Top výrobek JMK“ apod. ● podpůrné mediální a propagační kampaně pro oceněné výrobce ● zapojení škol a veřejnosti do popularizačních akcí (ochutnávky, Jarmark regionálních potravin) ● účast JMK na veletrzích s prezentací regionálních potravin ● rozvoj spolupráce s MAS, NNO a odbornými institucemi 		
Indikátor	počet vyhlášených soutěží/ocenění	Požadovaný stav	každoroční vyhlášení min. 2 soutěží/ocenění
Potenciální zdroj financování	rozpočet ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

7.4. Priorita 4: P4 Prevence a bezpečnost

Priorita podporuje bezpečné, zdravé a odolné komunity. Zaměřuje se na prevenci kriminality, prevenci rizikového chování, podporu duševního zdraví, prevenci v dopravě, podporu zdravého životního stylu a zvýšení celkové zdravotní gramotnosti obyvatel.

Provozba na koncepční a strategické dokumenty JMK:

- Krajský plán péče o duševní zdraví 2024–2028
- Strategie JMK pro oblast rizikového chování, závislostí a závislostního chování na období 2020–2028
- Strategie prevence kriminality JMK na období 2023–2028
- Koncepce rodinné politiky 2020–2030
- Koncepce BESIP JMK
- Generel krajských silnic JMK
- Klimatický akční plán JMK
- Koncepce ochrany přírody a krajiny + PRVK JMK

Zaměření podpory P4:

občané a místní komunity, složky IZS, děti a mládež, spolky a NNO, školy, municipality JMK, zaměstnanci KrÚ JMK.

STRUKTURA PRIORITY 4:

Specifický cíl 4.1 Bezpečné a odolné komunity
4.1.1 Prevence kriminality v obcích
4.1.2 Odolnost vůči mimořádným událostem
Specifický cíl 4.2 Prevence rizikového chování
4.2.1 Prevence rizikového chování dětí a mládeže
4.2.2 Podpora rodin a ohrožených skupin
Specifický cíl 4.3 Podpora duševního zdraví a zdravého životního stylu
4.3.1 Podpora duševního zdraví obyvatel kraje
4.3.2 Podpora zdraví a zdravého životního stylu
Specifický cíl 4.4 Environmentální bezpečnost
4.4.1 Environmentální bezpečnost

Specifický cíl 4.5 Prevence v dopravě a bezpečné chování

4.5.1 Prevence v dopravě a bezpečné chování

SPECIFICKÝ CÍL 4.1 BEZPEČNÉ A ODOLNÉ KOMUNITY

Opatření	4.1.1 Prevence kriminality v obcích		
Popis opatření	Opatření podporuje obce při rozvoji místních programů prevence kriminality, protidrogové prevence a komunitní bezpečnosti. Zaměřuje se na posilování spolupráce s policií, zvyšování informovanosti a vytváření bezpečného veřejného prostoru.		
Garant	OŠ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - metodická podpora obcím při tvorbě místních preventivních plánů - školení pracovníků obcí v oblasti komunitní prevence a spolupráce s PČR - podpora obecních koordinátorů prevence kriminality - podpora místních protidrogových koordinátorů ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora projektů zaměřených na prevenci kriminality - financování drobných opatření na zvýšení bezpečnosti - podpora projektů zaměřených na protidrogovou prevenci ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - kampaně zaměřené na občanskou bezpečnost (např. prevence krádeží, podvodů) - místní akce pro veřejnost a sousedská setkání - informování obyvatel o možnostech prevence 		
Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit/ projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 10 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OŠ, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	4.1.2 Odolnost vůči mimořádným událostem		
Popis opatření	Opatření posiluje připravenost obcí, organizací i obyvatel na mimořádné události a krizové situace. Zahrnuje i podporu krizového plánování.		
Garant	OKŘ, ORR, OŠ, OZ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - školení obcí v oblasti krizového řízení - metodická podpora k tvorbě krizových plánů - psychosociální podpora při krizových a mimořádných událostech 		

Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - pilotní projekty zaměřené na zvládnání klimatických extrémů - projekty zaměřené na rozvoj systému psychosociální podpory při krizových a mimořádných událostech • informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - informační kampaně o chování během mimořádných událostí - pořádání ukázek a cvičení IZS - vzdělávací akce pro školy 		
Indikátor	počet školení krizového řízení	Požadovaný stav	realizace min. 2 školení krizového řízení ročně
	počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů		podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OKŘ, ORR, OŠ, OZ, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 4.2 PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Opatření	4.2.1 Prevence rizikového chování dětí a mládeže		
Popis opatření	Opatření podporuje školy, obce a organizace při předcházení rizikového chování dětí a mladých lidí. Soustředí se na vzdělávání, osvětu, podporu preventivních programů a řešení online i offline rizik.		
Garant	OŠ, OKŘ, OSV anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - školení pedagogů a metodiků prevence - metodická podpora škol v oblasti prevence šikany, závislosti a kyberrizik • finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora preventivních programů ve školách - financování činnosti organizací pracujících s mládeží - podpora nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v JMK na příslušné období • informovanost/osvěta/vzdělávání <ul style="list-style-type: none"> - kampaně pro rodiče a žáky - informační materiály o bezpečném chování online i offline • rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - programy prevence online rizik - komunitní programy pro práci s mládeží 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit ročně
Potenciální zdroj financování	rozpočet OŠ, OKŘ, OSV, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	4.2.2 Podpora rodin a ohrožených skupin		
Popis opatření	Opatření usiluje o včasnou pomoc rodinám a jednotlivcům ohroženým sociálním vyloučením, násilím nebo jinými rizikovými situacemi. Posiluje dostupnost podpůrných služeb a spolupráci mezi obcemi a organizacemi.		
Garant	OSV, OŠ, ORR anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - metodická podpora obcím při práci s ohroženými rodinami ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - financování služeb pro rodiny v krizi - podpora programů prevence domácího násilí ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - kampaně o dostupné pomoci - vzdělávací aktivity v oblasti intervence a krizové pomoci ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - komunitní programy pro seniory ohrožené izolací 		
Indikátor	počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OSV, OŠ, ORR, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 4.3 PODPORA DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ A ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU

Opatření	4.3.1 Podpora duševního zdraví obyvatel kraje		
Popis opatření	Opatření podporuje rozvoj služeb duševního zdraví, krizové pomoci a aktivit zaměřených na psychickou odolnost a včasnou intervenci. Zaměřuje se na destigmatizaci, osvětu a podporu občanů, obcí, škol a poskytovatelů.		
Garant	OSV, OŠ, OKŘ, OZ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávání škol, obcí a sociálních a zdravotních služeb a dalších odborníků v oblasti duševního zdraví - metodická podpora při zavádění programů včasné intervence ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora krizových center a linek pomoci - financování komunitních týmů duševního zdraví ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - destigmatizační kampaně - informování o dostupné pomoci - osvětové akce pro školy a veřejnost ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj terénních ambulantních služeb v oblasti duševního zdraví - rozšiřování center duševního zdraví - projekty včasné intervence 		

Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit/ projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 10 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OSV, OŠ, OKŘ, OZ, popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	4.3.2 Podpora zdraví a zdravého životního stylu		
Popis opatření	Podpora zdravého životního stylu a zvýšení zdravotní gramotnosti obyvatel kraje prostřednictvím preventivních programů, osvěty, podpory pohybových aktivit, zdravé výživy a podmínek pro zdravé prostředí. Opatření podporuje zdraví napříč věkovými skupinami a přispívá k prevenci nemocí a zvýšení kvality života.		
Garant	OŠ, OZ, OKŘ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - programy pro školy a obce zaměřené na zdravý životní styl - metodická podpora při zavádění aktivit podporujících zdraví ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - podpora komunitních akcí zaměřených na zdraví - financování preventivních programů - podpora sportu ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - kampaně na podporu zdraví - osvětové aktivity pro školy, rodiny i seniory ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - programy zdravého pohybu a výživy - úpravy veřejných prostor pro podporu pohybu (hřiště, stezky) 		
Indikátor	počet podpořených/ realizovaných aktivit/ projektů	Požadovaný stav	podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit ročně
Potenciální zdroj financování	Rozpočet OŠ, OZ, OKŘ, popř. mimo rozpočet JMK		

SPECIFICKÝ CÍL 4.4 ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOST

Opatření	4.4.1 Environmentální bezpečnost		
Popis opatření	Zajištění komplexního a koordinovaného uchopení problematiky environmentální bezpečnosti jako průřezové oblasti propojující ochranu životního prostředí, zdraví obyvatel a bezpečnost území.		
Garant	ORR anebo spolupracující organizace		

<p>Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávací a osvětové akce zaměřené na připravenost obyvatel na environmentální rizika řeší 4.1.2 ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávací a osvětové akce zaměřené na připravenost obyvatel na environmentální rizika (sucho, povodně, extrémní počasí) - workshopy a konference zaměřené na propojení ochrany zdraví, životního prostředí a bezpečnosti - tvorba a podpora komunikačních kampaní pro veřejnost zaměřených na prevenci dopadů environmentálních jevů ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - pilotní projekty obcí a mikroregionů v oblasti adaptace na změnu klimatu a krizové připravenosti 		
<p>Indikátor</p>	<p>počet vzdělávacích a osvětových akcí</p>	<p>Požadovaný stav</p>	<p>realizace min 2 vzdělávacích a osvětových akcí v období 2026-2030</p>
	<p>počet pilotních projektů</p>		<p>realizace min 2 pilotních projektů v období 2026-2030</p>
<p>Potenciální zdroj financování</p>	<p>rozpočet ORR popř. mimo rozpočet JMK</p>		

SPECIFICKÝ CÍL 4.5 PREVENCE V DOPRAVĚ A BEZPEČNÉ CHOVÁNÍ

<p>Opatření</p>	<p>4.5.1 Prevence v dopravě a bezpečné chování</p>		
<p>Popis opatření</p>	<p>Opatření rozvíjí dopravní výchovu, prevenci rizikového chování v dopravě a zvyšování bezpečnosti účastníků silničního provozu. Věnuje se vzdělávání žáků, kampaním pro veřejnost a podpoře dětských dopravních hřišť.</p>		
<p>Garant</p>	<p>OD, ORR anebo spolupracující organizace</p>		
<p>Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● vzdělávání/metodická podpora <ul style="list-style-type: none"> - systematická dopravní výchova žáků - semináře pro poskytovatele dopravní výuky - metodická podpora školám - vzdělávací programy pro seniory - jednání s cyklokoordinátory ● finanční podpora <ul style="list-style-type: none"> - financování aktivit BESIP dle krajského AP - podpora dětských dopravních hřišť - podpora budování bezpečných cyklostezek ● informovanost/osvěta <ul style="list-style-type: none"> - kampaně bezpečného chování v dopravě akce pro veřejnost s BESIP a PČR ● rozvoj <ul style="list-style-type: none"> - modernizace a vybavení DDH - realizace nových DDH 		

Indikátor	počet zapojených škol	Požadovaný stav	min 65 zapojených škol ročně
	počet akcí pro veřejnost		realizace min. 20 akcí pro veřejnost ročně
	počet podpořených/ realizovaných aktivit/ projektů		podpora/realizace min. 5 projektů/aktivit v období 2026-2030
Potenciální zdroj financování	rozpočet OD, ORR, Fond BESIP JMK, popř. mimo rozpočet JMK		

7.5. Priorita 5: P5 Informační, osvětová a propagační činnost

Cílem je podporovat informovanost veřejnosti, organizací, obcí, médií a dalších o filozofii, cílech a aktivitách Zdravého kraje. Opatření zahrnuje veškerou osvětu a informovanost prostřednictvím různých komunikačních kanálů.

Zaměření podpory P5:

občané a místní komunity, národnostní a etnické menšiny, děti a mládež, NNO, kulturní a kreativní aktéři, municipality JMK, školy, zaměstnanci KrÚ JMK.

STRUKTURA PRIORITY 5:

Specifický cíl 5.1: Podpora informovanosti a propagace témat Zdravého kraje
5.1.1 Podpora informovanosti a propagace témat Zdravého kraje
5.1.2 Rozvoj webového portálu a sociálních sítí

SPECIFICKÝ CÍL 5.1: PODPORA INFORMOVANOSTI A PROPAGACE TÉMAT ZDRAVÉHO KRAJE

Opatření	5.1.1 Podpora informovanosti a propagace témat Zdravého kraje		
Popis opatření	Cílem je zvýšit povědomí všech aktérů v Jihomoravském kraji o hodnotách, cílech a aktivitách Zdravého kraje. Kraj bude systematicky komunikovat přínosy jednotlivých opatření, sdílet dobrou praxi, podporovat osvětu a zajišťovat srozumitelné informace pro všechny cílové skupiny. Důraz je kladen na jasnou, dostupnou a pravidelnou komunikaci napříč kanály i institucemi.		
Garant	OKŘ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> • publikace článků týkajících se tématu Zdravého kraje • tvorba elektronických (popř. tištěných) informačních materiálů • realizace seminářů, konferencí, kulatých stolů a dalších diskusních setkání • zasílání newsletteru o aktualitách Zdravého kraje • medializace dobré praxe Zdravého kraje 		
Indikátor	počet osvětových eventů na téma Zdravý kraj	Požadovaný stav	realizace min 3 eventů v období 2026-2030
	počet zveřejněných informačních materiálů		zveřejnění min. 6 informačních materiálů ročně
Potenciální zdroj financování	rozpočet OKŘ popř. mimo rozpočet JMK		

Opatření	5.1.2 Rozvoj webového portálu a sociálních sítí		
Popis opatření	Cílem je modernizovat a rozvíjet web Zdravého kraje a jeho sociální sítě tak, aby sloužily jako hlavní informační a komunikační platforma pro veřejnost i odborné aktéry. Portál a digitální kanály mají poskytovat přehledné, aktuální a uživatelsky přívětivé informace o službách, projektech, možnostech podpory i aktivitách kraje, a zároveň umožňovat aktivní zapojení uživatelů a rychlou interakci.		
Garant	OKŘ anebo spolupracující organizace		
Popis typových, příkladových aktivit/ projektů (nejedná se o taxativní výčet)	<ul style="list-style-type: none"> správa webu a sociálních sítí Zdravého kraje JMK a přidružených projektů (např. Bezpečně v kyberprostoru, Ne-cigaretám) 		
Indikátor	Počet online zveřejněných informačních materiálů	Požadovaný stav	zveřejnění min. 12 informačních materiálů ročně
	počet zveřejněných příspěvků na soc. sítích		zveřejnění min 24 příspěvků na soc. sítě ročně
Potenciální zdroj financování	rozpočet OKŘ, popř. mimo rozpočet JMK		

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Účelem implementační části je nastavit proces realizace Strategie tak, aby se stala přirozenou součástí činnosti JMK. Implementační část vymezuje organizační, procesní a metodický rámec, který umožní naplňování stanovených priorit a specifických cílů prostřednictvím konkrétních aktivit realizovaných v území.

Stejně jako v jiných krajských koncepcích je i zde klíčové institucionální ukotvení implementace, její provázání s běžnou činností odborů KrÚ JMK, systematická komunikace a mezioborová spolupráce. Úspěch implementace je podmíněn především aktivní podporou vedení kraje, jasným nastavením kompetencí, důsledným plánováním, pravidelným monitoringem a otevřenou komunikací s aktéry v území.

Implementace Strategie probíhá zejména prostřednictvím ročního Akčního plánu, který konkretizuje jednotlivé aktivity, definuje realizátory, termíny, indikátory a finanční zdroje. Akční plán slouží jako závazný nástroj řízení, který umožňuje efektivní, měřitelné a koordinované kroky v jednotlivých oblastech.

Nedílnou součástí implementace je také systematická práce s informacemi, zapojování obcí, poskytovatelů služeb, škol, neziskových organizací, odborníků i veřejnosti. JMK dlouhodobě realizuje PZK, který nabízí jedinečnou platformu pro podporu mezigeneračního soužití, zdraví, bezpečí, prevence, komunitního života, dobrovolnictví a participace. Implementační část strategie proto navazuje na již existující kapacity, zkušenosti a partnerství.

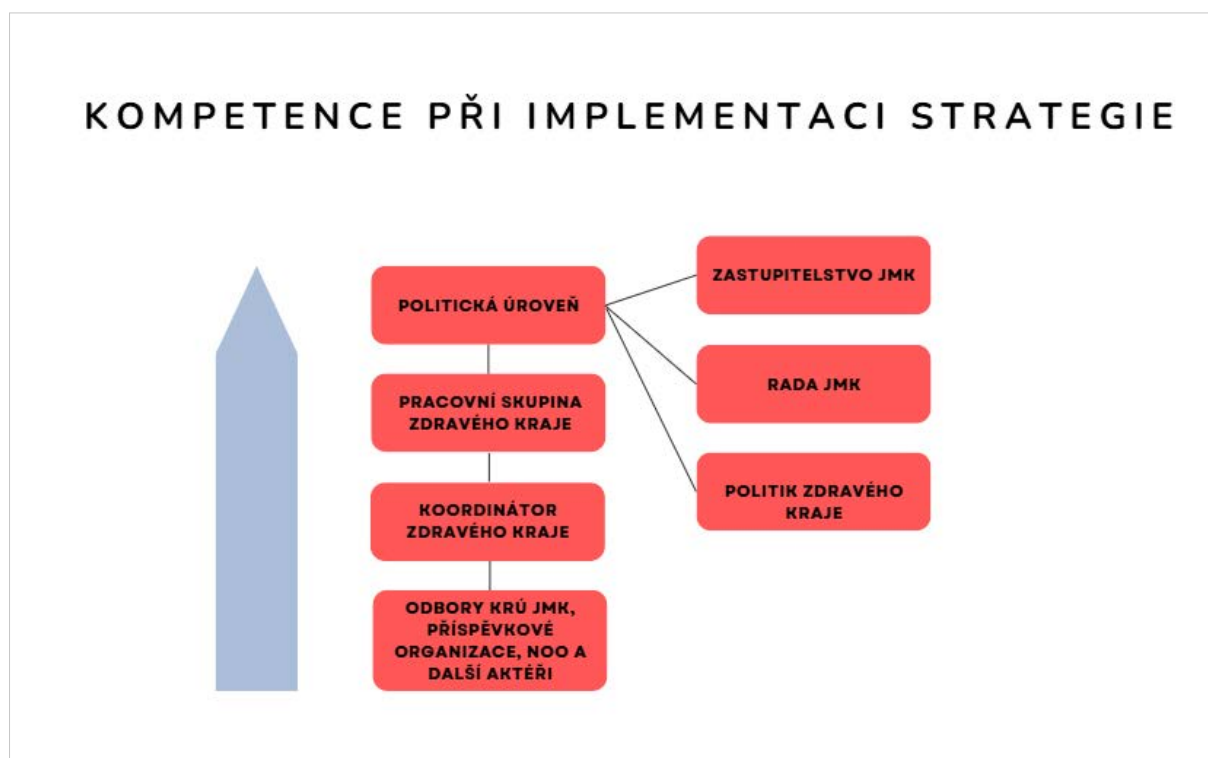
8. Organizační zajištění implementace Strategie

Organizační zabezpečení realizace projektu během procesu implementace v následujícím období 2026-2030 bude realizováno v následující podobě. Realizaci projektu má z hlediska politického v gesci odpovědný politik PZK. Dalšími realizátory jsou zaměstnanci zařazení do KrÚ JMK, ať už se jedná o koordinátora PZK nebo zástupce z odvětvových odborů úřadu. Významnou roli hraje rovněž Pracovní skupina PZK. Stěžejními subjekty pro realizaci Strategie jsou municipalita a spolupracující partnerské organizace, které v podstatné míře přispívají k rozproštění aktivit Akčního plánu na území kraje.

9. Kompetence při implementaci Strategie

Úspěšná implementace Strategie vyžaduje jasné vymezení rolí, odpovědností a procesů. Implementační systém Zdravého kraje stojí na čtyřech pilířích:

1. Politická podpora a vedení JMK
2. Koordinační a odborná role JMK
3. Pracovní skupina Zdravého kraje
4. Spolupráce s obcemi, organizacemi a dalšími aktéry v území

9.1. Politická úroveň

Zastupitelstvo kraje

ZJMK **schvaluje** Strategii. Dále **bere na vědomí** roční hodnocení Akčního plánu (tzv. Hodnotící zprávu) a průběžnou a závěrečnou zprávu o realizaci Strategie.

Rada kraje

RJMK **schvaluje** Akční plán, **bere na vědomí** roční hodnocení Akčního plánu (tzv. Hodnotící zprávu) a doporučuje ZJMK vzít na vědomí hodnocení Akčního plánu (tzv. Hodnotící zprávu) a průběžnou a závěrečnou zprávu o realizaci Strategie.

Politik Projektu Zdravý kraj

Funkce politika PZK se ustanovuje usnesením ZJMK na každé volební období. Politik PZK je klíčovou osobností, která zajišťuje politické vedení, důvěryhodnost a úspěšnou realizaci celého projektu na krajské úrovni. Tuto roli ideálně zastává člen krajské rady s gescí v oblasti rozvoje, strategického plánování, regionálního rozvoje, životního prostředí či zdravotnictví.

Politik PZK je vedoucím Pracovní skupiny a jeho aktivní účast je nezbytná jak pro vnitřní fungování PZK, tak pro jeho vnější prezentaci. V oblasti politického zajištění a komunikace oficiálně zastřešuje celý postup projektu, reprezentuje jej navenek i dovnitř úřadu a je jeho komunikační tvář vůči obcím, partnerům, veřejnosti, médiím i zaměstnancům.

Nese odpovědnost za strategické vedení a plánování. Prosazuje témata zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života do krajských strategických dokumentů i do konkrétních aktivit. Podporuje propojování kraje s obcemi, koordinaci aktivit a metodickou podporu menším městům a obcím. Významná je také reprezentace kraje v národních a mezinárodních aktivitách NSZM a WHO Healthy Regions.

Zastupuje JMK na Valné hromadě NSZM, vystupuje na konferencích, kulatých stolech a jednáních se státní správou, odbornými institucemi i neziskovým sektorem. Společně zajišťuje také ochranu a rozvoj značky „Zdravý kraj“ a její systematické využívání.

Součástí role je rovněž podpora koordinátora PZK a celé Pracovní skupiny. Politik má přímý vliv na jejich činnost, poskytuje jim politické krytí a vytváří podmínky pro efektivní spolupráci s odbory krajského úřadu. Zároveň podporuje meziodborovou spolupráci, zapojení odborníků i aktivní účast veřejnosti.

9.2. Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj

Pracovní skupina je stálým poradním a koordinačním orgánem, který navazuje na dlouhodobé fungování PZK. Byla zřízena za účelem spolupráce a partnerství veřejného sektoru, občanského sektoru a podnikatelského sektoru při realizaci PZK. Neslouží tedy jako náhrada jednotlivých odborů KrÚ JMK, ale představuje jejich společnou plat-

formu, která umožňuje sdílení informací, koordinaci aktivit a mezioborové propojování. Jejím posláním je podporovat systematickou práci na zlepšování zdraví, kvality života a udržitelného rozvoje v JMK.

Hlavní úlohou pracovní skupiny je vytvářet prostor pro mezioborovou spolupráci akterů, identifikovat problémy, potřeby a příležitosti, podílet se na tvorbě akčních plánů a odborně připomínkovat návrhové aktivity. Návrhy a roční hodnocení Akčních plánů jsou po projednání v Pracovní skupině předkládány RJMK a ZJMK ke schválení, popř. předložení na vědomí. Dále zajišťuje přenos dobré praxe mezi obcemi, školami a organizacemi, sleduje naplňování Strategie a připravuje podněty a doporučení pro její aktualizaci.

Pracovní skupinu zřizuje RJMK. Její jednání se řídí stanovami schválenými RJMK, které vymezují vznik členství v pracovní skupině, její úkoly, pravidla zasedání, projednávání záležitostí i způsob hlasování. Skupina je složena z politika PZK, koordinátora PZK, zástupců jednotlivých odvětvových odborů KrÚ JMK a externích odborníků. Měla by zahrnovat zástupce veřejného, neziskového i podnikatelského sektoru. Nejedná se však o oficiální poradní orgán RJMK (tj. komisi) podle zákona o krajích, ale o **odbornou platformu**, která podporuje mezioborovou komunikaci, koordinaci a odborné zázemí celého projektu.

9.3. Koordinátor Projektu Zdravý kraj

Koordinátor Zdravého kraje je klíčovým manažerem celého systému, který ve spolupráci s Politikem Zdravého kraje zajišťuje praktickou realizaci, propojení a rozvoj aktivit vedoucích k naplnění poslání Zdravého kraje. Jeho práce vychází z principů mezinárodního programu WHO Zdravé město/kraj.

Koordinátor Zdravého kraje aktivně mapuje a realizuje činnosti zaměřené na podporu kvality života, a to jak uvnitř krajského úřadu, tak navenek – propojováním relevantních partnerů, mezi které patří municipality, neziskové organizace, odborné instituce či další klíčoví aktéři v území. Zároveň je hlavní kontaktní osobou vůči NSZM ČR a pravidelně se účastní jejích odborných a vzdělávacích aktivit.

Mezi hlavní odpovědnosti koordinátora Zdravého kraje patří spolupráce při přípravě a aktualizaci koncepcí, strategií a plánů, které se vztahují k podpoře zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života v kraji. Dále zajišťuje koordinaci úkolů vyplývajících z krajských plánů či mezinárodních závazků v oblasti Zdravého kraje, systematicky mapuje relevantní aktivity v území a úzce spolupracuje s příslušnými odbory KrÚ JMK a Politikem Zdravého kraje. Významnou součástí jeho role je také navazování partnerství, rozvoj spolupráce s klíčovými aktéry v regionu a šíření osvěty o tématech Zdravého kraje

směrem k pracovníkům úřadu, veřejnosti i spolupracujícím organizacím. Koordinátor zajišťuje oboustranný tok informací mezi městy v kraji, podporuje jejich vzájemnou spolupráci a poskytuje zpětnou vazbu ve vztahu k NSZM ČR i dalším zdravým městům a krajům.

9.4. Odbory Krajského úřadu JMK

Odbory KrÚ JMK jsou klíčovými realizátory aktivit Strategie. Každý odbor odpovídá za plnění aktivit ve své gesci, spolupracuje s koordinátorem PZK, předkládá návrhy do Akčního plánu, zajišťuje průběžný monitoring a poskytuje potřebná data pro evaluaci. Podílí se tak na systematickém naplňování cílů podpory zdraví, kvality života a udržitelného rozvoje.

9.5. Externí partneři

Do implementace Strategie se zapojuje široké spektrum aktérů, které společně přispívají k naplňování priorit a specifických cílů Zdravého kraje. Klíčovou roli hrají municipality JMK – jež realizují konkrétní aktivity reflektující potřeby svého území a cíle Strategie.

Významnou součástí systému jsou také spolupracující partnerské organizace. Patří mezi ně subjekty, které se aktivně podílejí na činnostech spadajících do rámce projektu, například KHS JMK, KŘP JMK, Asociace krajů ČR, JINAG, ZZS JMK a další. Do realizace jsou dále zapojeni poskytovatelé sociálních a zdravotních služeb, nestátní neziskové organizace, školy a školská zařízení, univerzity a výzkumné instituce, místní akční skupiny, odborné platformy jako NSZM či WHO Healthy Regions a další relevantní aktéři.

Zapojení probíhá různými formami – od účasti na projektech či jejich přímé realizace, přes poskytování dat a analýz, účast na pracovních setkáních a prezentaci projektů a výstupů, až po sdílení příkladů dobré praxe. Tito aktéři společně vytvářejí funkční síť, která umožňuje rozvoj a realizaci aktivit Zdravého kraje napříč celým regionem.

10 Příprava aktivit k realizaci – Akční plán

Akční plán je klíčovým nástrojem, který každoročně zajišťuje praktickou realizaci Strategie. Převádí její priority, specifické cíle a opatření do konkrétních kroků prováděných v daném roce a umožňuje tak systémový, mezioborový a koordinovaný přístup k podpoře zdraví, kvality života, prevence, udržitelného rozvoje a komunitního života v území. Jako operativní implementační dokument má Akční plán jasně definované aktivity, odpovědnosti, termíny, indikátory i zdroje financování. Slouží jako podklad pro monitoring, evaluaci a průběžnou aktualizaci celé Strategie. Akční plán je hlavním mostem mezi vizí a každodenní praxí, umožňuje sledovat roční pokrok, poskytuje podklady pro vyhodnocování, zajišťuje provázání aktivit napříč obory, podporuje systematické zapojení obcí, škol a dalších partnerů a vytváří prostředí pro sdílení dobré praxe.

10.1. Proces přípravy akčního plánu

Proces přípravy Akčního plánu obsahuje několik na sebe navazujících kroků.

KROK 1 – Sběr návrhů aktivit (obory, pracovní skupina, území, partneři)

Návrhy aktivit do Akčního plánu předkládají obory KrÚ JMK dle své věcné působnosti, koordinátor PZK, Pracovní skupina, obce, odborné instituce.

KROK 2 – Odborné posouzení a konsolidace aktivit (koordinátor + pracovní skupina)

Koordinátor PZK a Pracovní skupina společně hodnotí smysluplnost a proveditelnost návrhů, sjednocují návrhy, odstraňují duplicity, posuzují mezioborové dopady, identifikují vhodné partnery, doplňují potřebné informace (indikátory, cílové skupiny, možné zdroje financování).

KROK 3 – Mezioborové připomínkování

Návrh Akčního plánu je předložen všem odborům, jichž se aktivity týkají. V rámci připomínkování se řeší provázání aktivit mezi odbory, dopady na jiné politiky kraje, rozpočtové dopady, kapacitní možnosti odborů.

KROK 4 – Projednání a schválení

Návrh Akčního plánu je projednán Pracovní skupinou a předložen ke schválení RJMK. Za výběr aktivit a sestavení návrhu Akčního plánu odpovídá Pracovní skupina.

KROK 5 – Realizace a průběžná aktualizace

Akční plán je schvalován na kalendářní rok, jeho realizace schválených aktivit probíhá tedy v rámci celého roku. Pokud nastane nová potřeba, riziko nebo změna podmínek, může být Akční plán během roku upraven.

10.2. Struktura jednotlivých aktivit v akčním plánu

Každá aktivita v Akčním plánu obsahuje zejména:

- specifický cíl a opatření, k němuž náleží
- ukazatel – cílový stav, skutečný stav
- termín
- garanta/zapojené partnery,
- zdroj financování
- komentář

11. Monitoring, evaluace a aktualizace Strategie

Monitoring a evaluace jsou zásadní součástí implementace Strategie. Umožňují průběžně sledovat naplňování cílů, posuzovat efektivitu a dopady jednotlivých opatření a včas reagovat na měnící se potřeby území. Monitoring slouží k tomu, aby JMK mohl ověřovat, zda realizované aktivity skutečně vedou k naplňování strategických cílů, identifikovat případné problémy či nedostatky v realizaci, vyhodnocovat efektivitu investic, času a kapacit, tvořit kvalitní podklady pro rozhodování politické reprezentace a provádět včasné korekce aktivit či priorit.

11.1. Struktura monitoringu

Monitoring probíhá ve dvou vzájemně provázaných úrovních.

Koordinační monitoring Pracovní skupiny

Pracovní skupina (2x ročně) vyhodnocuje naplňování jednotlivých opatření a jejich dopady do území JMK.

Roční souhrnný monitoring

Koordinátor zpracovává roční zprávu o plnění akčního plánu (tzv. Hodnotící zprávu) ve spolupráci s odvětvovými odbory na základě stanovených indikátorů. Zpráva obsahuje:

- vyhodnocení stavu plnění aktivit (splněno, splněno částečně, nesplněno)
- vyhodnocení stanovených ukazatelů/indikátorů
- doplňující komentář k plnění aktivit

Roční Hodnotící zpráva je projednána Pracovní skupinou a předložena RJMK a ZJMK na vědomí.

11.2. Evaluace

Evaluace umožňuje sledovat nejen realizaci aktivit, ale i jejich účinnost, dopady a přínosy pro obyvatele kraje. Evaluace probíhá na třech úrovních.

Roční evaluace

Součástí roční Hodnotící zprávy a slouží jako podklad pro tvorbu dalšího Akčního plánu. Každoročně vyhodnocuje plnění opatření prostřednictvím aktivit specifikovaných v akčním plánu.

Střednědobá evaluace (2028)

Tato evaluace má zásadní roli při řízení změny a úprav strategických priorit. Obsahuje analýzu naplňování cílů a priorit Strategie, posouzení účinnosti implementačních mechanismů, přezkum indikátorů a jejich relevance, vyhodnocení spolupráce s obcemi a partnery, doporučení pro úpravu Strategie na další období v případě potřeby.

Závěrečná evaluace (2030)

Slouží jako podklad pro přípravu nové Strategie. Vyhodnocuje celkové naplnění vize a strategických cílů, dopady Strategie na komunity, zdraví, prevenci, životní prostředí a bezpečnost, systémové změny dosažené během období, doporučení pro další směřování politiky Zdravého kraje.

11.3. Možnosti aktualizace Strategie

Monitoring a evaluace Strategie je postavena na spolupráci široké sítě aktérů, kteří do procesu vnášejí různorodé odborné perspektivy, data a znalost území.

Tento víceúrovňový model spolupráce zajišťuje, že monitoring a evaluace Strategie probíhá systematicky, odborně a s dostatečným množstvím kvalitních dat. Umožňuje reagovat na dynamické změny v území, identifikovat nové potřeby a zajišťuje, že Strategie zůstává živým dokumentem odpovídajícím reálným podmínkám JMK.

12 Indikátorová soustava Strategie

Indikátorová soustava umožňuje sledovat míru naplnění Strategie a vyhodnocovat účinnost realizovaných opatření. Je koncipována tak, aby:

- poskytovala informace o výstupech i dopadech,
- umožnila pravidelné vyhodnocování,
- byla flexibilní a doplňovala se v návaznosti na Akční plán,
- vycházela z dat dostupných kraji, obcím a partnerům,
- podporovala rozhodování vedení kraje.

12.1. Rozdělení indikátorů

Indikátory jsou rozděleny do dvou úrovní:

A) INDIKÁTORY DOPADŮ (STRATEGICKÉ)

Sledují dlouhodobé změny (tzn. stav a změnu trendu), které Strategie podporuje, tzn. vyjadřují změny v kvalitě života, zdraví, odolnosti komunit a stavu prostředí.

P1 – Komunitní život a participace

- Míra dobrovolnictví v kraji (data NNO + JMK)
- Volební účast
- K-Index
- Neziskové organizace na 1000 obyvatel

P2 – Sociálně zdravotní oblast

- Index stáří
- Naděje dožití při narození muži vs. ženy
- Míra úmrtnosti na novotvary (na 100 tis. obv.) muži vs. ženy
- Subjektivní vnímání zdraví
- Zdravotní statistiky JMK dle údajů z data.jmk
- Výdaje na sociální služby

- Počet lůžek ve vybraných zařízeních
- Počet klientů sociálních služeb
- Regionální HDP na obyvatele
- Čistý disponibilní důchod domácností
- Obecná míra nezaměstnanosti
- Průměrná výše důchodu starobního (plného)

P3 – Životní prostředí

- Měrné emise REZZO 1–4 – tuhé znečišťující látky (t/km²)
- Investice na ochranu životního prostředí
- Koeficient ekologické stability
- Emise z vytápění domácností

P4 – Prevence a bezpečnost

- trend v oblasti rizikového chování, dopravní bezpečnosti nebo kriminality (data PČR, BESIP, prevence kriminality)

B) INDIKÁTORY VÝSTUPŮ (OPERATIVNÍ)

sledují konkrétní aktivity a jejich realizaci v rámci Akčního plánu (tzn. roční výkon). Jsou stanovovány každoročně v rámci Akčního plánu. Jsou konkrétní, měřitelné a vztahují se ke konkrétním aktivitám, projektům nebo opatřením.

1. Souhrnné indikátory výstupu – jsou definované u jednotlivých opatření ve Strategii, slouží pro celkové zhodnocení plnění opatření

P1 – Komunitní život a participace

- počet podpořených/realizovaných projektů/aktivit
- počet vyhlášených soutěží/ocenění
- počet realizovaných multietnických setkání
- počet zapojených škol do participativních aktivit
- počet vzdělávacích aktivit k participaci
- počet vytvořených Infopointů

P2 – Sociálně zdravotní oblast

- počet podpořených/realizovaných aktivit / projektů
- počet zapojených poskytovatelů
- zpracování SPRSS

P3 – Životní prostředí

- počet podpořených/realizovaných aktivit / projektů
- počet vyhlášených soutěží/ocenění
- vytvořené krajské online tržiště

P4 – Prevence a bezpečnost

- počet podpořených/realizovaných aktivit/projektů
- počet školení krizového řízení
- počet vzdělávacích a osvětových akcí
- počet pilotních projektů
- počet zapojených škol
- počet akcí pro veřejnost

P5 – Informační, osvětová a propagační činnost

- počet online zveřejněných informačních materiálů
- počet zveřejněných příspěvků na soc. sítích
- počet osvětových eventů na téma Zdravý kraj

2. Ukazatele – jsou stanovovány každoročně v rámci Akčního plánu, vztahují se ke konkrétním aktivitám.

Příklady možných operativních ukazatelů:

- počet účastníků
- počet akcí/seminářů/přednášek/preventivních aktivit
- celkový objem schválených dotací
- počet podaných/schválených žádostí o dotaci

- počet zapojených škol/municipalit/institucí
- počet soutěží/ocenění
- výše finanční podpory

12.2. Metodika práce s indikátorem/ ukazatelem

Každý indikátor/ukazatel musí být:

- jednoznačně definován
- vázán na konkrétní prioritu anebo opatření
- měřitelný z dostupných dat
- vyhodnotitelný v čase
- odpovědně garantován odborem anebo spolupracující organizací
- pravidelně revidován (v návaznosti na Akční plán)

Indikátory dopadů se vyhodnocují střednědobě a závěrem období. Indikátory výstupů a ukazatele se vyhodnocují každoročně.

Příloha 1

Deklarace

I.

Deklarace Projektu Zdravý kraj (dále jen „deklarace“), přijímaná zastupitelstvem kraje, je základním dokumentem pro účast Jihomoravského kraje v mezinárodním projektu, který probíhá pod patronací Organizace spojených národů a její Světové zdravotní organizace (dále jen „WHO“) a ve spolupráci s mnoha dalšími významnými odbornými partnery (v České republice jsou to zejména rezortní ministerstva, Univerzita Karlova a další).

Věříme, že Projekt Zdravý kraj bude nadále přispívat ke kvalitnímu regionálnímu rozvoji a současně k dosažení dobrého jména našeho kraje v rámci České republiky i Evropy.

II.

Přijetím deklarace je potvrzen zájem kraje o naplňování zásad a cílů základních dokumentů EU a OSN, které se zabývají oblastmi udržitelného rozvoje, zdraví a kvality života, zejména:

- Agenda 21, dokumentu Organizace spojených národů,
- Zdraví 21 (Health 21), dokumentu Světové zdravotnické organizace,

a dalších významných mezinárodních a národních dokumentů, zejména:

Národního akčního plánu zdraví a životního prostředí (NEHAP), dokumentu vlády ČR.

III.

Přijetím této deklarace kraj potvrzuje svůj zájem být členem asociace Národní síť Zdravých měst, obcí a regionů ČR (dále jen „NSZM ČR“). Asociace a její odborní partneři budou poskytovat kraji pomoc v postupu ke zdraví, udržitelnému rozvoji a kvalitě života v rámci své metodiky. Kraj má také možnost aktivně spolupracovat s ostatními členy NSZM ČR například formou společných projektů.

Navazující činnost kraje podle Projektu Zdravý kraj bude naplňovat mezinárodně uznávané kvalitní programy a doporučení EU a OSN v rámci rozvoje kraje, kterými jsou zejména:

- místní Agenda 21.
- místní realizace cílů dokumentu Zdraví 21,
- místní akční plán zdraví a životního prostředí (NEHAP).

IV.

Při vědomí důležitosti výše uvedených cílů se kraj rozhodl k následujícímu postupu:

Kraj zajistí nezbytné podmínky a zázemí pro řízení a realizaci Projektu Zdravý kraj v souladu s doporučeními asociace NSZM ČR.

V návaznosti na projekt bude nadále rozvíjen proces strategického rozvoje kraje, který se bude dotýkat rozvoje individuálních i společenských hodnot v oblastech zdraví, životního prostředí, sociální a kulturní, ale také oblasti ekonomické a hospodářské.

Strategický rozvoj kraje bude probíhat v kvalitě místní Agendy 21, tedy s cílem dlouhodobě udržitelného rozvoje kraje a v partnerské spolupráci s občany kraje a zainteresovanými subjekty. Kraj bude v rámci projektu usilovat o spolupráci se zástupci jiných úřadů, institucí, i se zástupci hospodářského a nevládního sektoru.

V Brně 28. 2. 2008

Ing. Stanislav Juránek, v.r.
hejtman Jihomoravského kraje

Schváleno usnesením ZJMK č. 1631/08/Z 23 ze dne 28. 2. 2008

Příloha 2

Dotazníkové šetření

OBLAST ZDRAVÍ

Z hlediska příkladů aktivit podporujících zdravý životní styl se jeví dle šetření, že obce přistupují k podpoře zdravého životního stylu komplexně, a to jak prostřednictvím investic do fyzického prostředí (infrastruktura), tak vzdělávání (osvěta a prevence) či podporou sociální soudržnosti (komunitní život a podpora spolků).

I. PODPORA A REALIZACE FYZICKÉ AKTIVITY A SPORTU

- 1. Budování a údržba sportovní infrastruktury** jako budování cyklostezek, cyklo-tras, venkovní fitness/workout hřiště, fitpark, fit stezka, dětská hřiště, dětské sportoviště, hřiště s herními prvky, multifunkční hřiště na tenis, nohejbal, malá kopaná, florbal či basket, sportovní areály, sportovní haly, tělocvičny, údržba vycházkových tras, obnova polní cesty, rekonstrukce a zajištění chodu sportovišť (atletický stadion, koupaliště), pump track, disgolfové hřiště, skatepark.
- 2. Organizování pravidelných/jednorázových pohybových akcí** jako organizované cvičení (Jóga, Pilates, cvičení pro seniory, cvičení dětí v Sokole, pohybový kroužek pro nejmenší), sportovní akce, turnaje a závody (fotbalový turnaj, triatlon, branný běh, běžecké závody, cyklovýlety, plavecké soutěže), týden jednodenních výletů/turistické výlety, společné výběhy, silvestrovský výšlap/fotbálek, zapojení do celostátních výzev (Do práce na kole, 10 000 kroků).
- 3. Finanční a materiální podpora sportovních subjektů** jako dotační/finanční/materiální podpora sportovních spolků, klubů (fotbal, tenis, nohejbal, hasiči, stolní tenis, házená, kynologický spolek, Orli), podpora vrcholového sportu.

II. OSVĚTA, PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ

- 1. Organizace osvětových akcí a programů** jako Dny zdraví (přednášky, besedy, semináře, spolupráce s lékárnami/pojišťovnami), tematické přednášky (lékaři, zdraví, bylinky, zdravá prsa, zdravé plíce, první pomoc, trénink paměti pro seniory), workshopy, semináře (např. poskytování první pomoci), osvěta zdravovědy, preventivní akce a osvěta ve školách a pro seniory (Klub seniorů, DPS).

- 2. Podpora duševního zdraví a zdravého stravování** jako třeba upozornění na duševní zdraví (sociální sítě), spolupráce se školou na zdravém stravování a pitném režimu dětí, přednášky/aktivity pro zahrádkáře (podpora pěstování).

III. KOMUNITNÍ A SOCIÁLNÍ PODPORA A ROZVOJ PROSTŘEDÍ

- 1. Komunitní a mezigenerační aktivity** jako podpora komunitních aktivit, komunitní centrum, podpora činnosti seniorů, klubu důchodců, rodinného centra, klubíku maminek, podpora mezigeneračního setkávání, mezigenerační centrum, den pro rodinu, dny dětí, podpora spolkového života obecně (kulturní, společenské, zájmové spolky), praktická i metodická pomoc pečujícím osobám.
- 2. Rozvoj a ochrana životního prostředí** jako třeba výsadba stromů, zeleně, ochrana přírody, realizace prvků ÚSES (biokoridory, zatravnovací pásy), revitalizace rybníku (rekreační plavání), naučná stezka, vycházky do přírody za poznáním (biocentrum), podpora turistiky, udržování vycházkových tras, upozornění na Dny bez dopravy, Pěšky do školy/práce.
- 3. Politická a dotační podpora** jako třeba aktivní podpora města v oblasti prorodinné politiky (obecně), dotační podpora všech spolků, participativní rozpočet.

V další části šetření bylo zjišťováno, jaké aktivity v oblasti podpory zdravého životního stylu by respondenti uvítali v obci.

Poř.	Typová aktivita	Konkrétní příklady z odpovědí (klíčová slova)
1.	Cyklistická a pěší infrastruktura (cyklostezky a trasy)	Cyklostezky, cyklotrasy (včetně propojení), bezpečný cyklopruh pro rodiče s dětmi, dobudování cyklostezky, podpora cykloturistiky, vycházkové trasy, úpravy polních cest.
2.	Osvětové, preventivní akce a přednášky (celkově)	Přednášky (odborné, o zdravé stravě, omezení alkoholu, prevence civilizačních chorob, prevence úrazů), besedy s lékaři a odborníky, workshopy/diskuze, osvětová činnost (letáky, občasník, zpravodaj), Den pro zdraví.
3.	Rozvoj sportovní infrastruktury (hřiště, haly, kurty)	Víceúčelové hřiště, multifunkční hřiště, venkovní sportovní hřiště (volně dostupná), workoutové hřiště, fitness prvky, atletický ovál, sportovní hala/kryté sportoviště (včetně pro ZŠ), rekonstrukce tenisového kurtu.
4.	Pohybové aktivity a sportovní akce (organizované)	Pohybové aktivity pro všechny věkové kategorie, cvičení (pro maminky s dětmi, seniory), veřejná venkovní cvičení (jóga, zumba), sportovní kroužky, sportovní akce/den, závody (kolo, chůze, běh), amatérské turnaje.
5.	Duševní zdraví, prevence závislostí a soft skills	Duševní zdraví, psychické zdraví, wellbeing, prevence syndromu vyhoření, závislosti dětí i dospělých (alkohol, drogy, soc. sítě), kurzy první pomoci (včetně pro děti), sebeobrana, počítačové kurzy pro seniory.

6.	Podpora a financování sportu a komunity	Finanční podpora akcí/projektů (hody, Kozí běh, cyklistický výlet), dotace na sport (více dotací), podpora sportovních projektů, podpora spolkové činnosti/založení spolků, podpora pro vybudování zázemí (fotbalový oddíl).
7.	Ekologie, životní prostředí a zeleň	Čistší ovzduší a životní prostředí, výsadba dřevin/zeleně, úpravy vodních ploch, možnost procházek v zeleni, permakulturní zahradničení, omezení vzniku odpadů v domácnostech.
8.	Komunitní a mezigenerační aktivity	Lepší prostory pro komunitní setkávání, zapojení mladších seniorů do činností „starších seniorů“, posilování lásky a vzájemné důvěry v komunitě, aktivity promládež.
9.	Kvalita stravování a výživa	Zdravé stravování v jídelně (včetně intolerance), konzumace kvalitních potravin z regionálních zdrojů, seminář „jak vařit lépe a jednodušeji“, zdravá výživa.
10.	Koupání	Možnost koupání (řešení sinic).

OBLAST SOCIÁLNÍ

V rámci dotazování se ohledně určení hlavních sociálních problémů respondenti určili jako jednoznačně hlavní problém a nejčastěji zmiňovaný stárnutí populace a s ním související potřeba péče o seniory, zajištění souvisejících služeb a řešení osamělosti. Na druhou stranu bylo také hodně respondentů, kteří v této oblasti neidentifikují žádné zásadní sociální problémy. V rámci kategorie mladých se dále často objevují problémy spojené se závislostmi a nedostupností bydlení pro mladé rodiny.

Města a obce samotné často přímo realizují aktivity v sociální a rodinné oblasti. Dle průzkumu je největší důraz kladen na **cílené volnočasové aktivity a akce** pro dvě nejvýraznější skupiny: **seniory a rodiny s dětmi**. Trendem je také snaha o **mezigenerační setkávání**. Respondenti také uváděli využívání nástrojů **přímé podpory** jako je **finanční podpora** rodin (příspěvky při narození, dotace kroužků) a seniorů (jubilea, příspěvky na obědy) či **investice do sociální infrastruktury** jako třeba výstavba či udržování sociálního bydlení, bytů pro seniory, byty pro sociálně potřebné, budování stavebních pozemků pro rodinné domy, revitalizace dětských hřišť, budování odpočinkových zón. Dalším nástrojem podpory také jsou **provoz relevantních služeb**, kdy se třeba obce aktivně podílejí na zajištění **sociálních služeb** (zejména poradenství a pečovatelská služba/Senior Taxi), často ve spolupráci s Charitou a neziskovými organizacemi. V neposlední řadě v průzkumu zazněly opatření vyznačující se **komunitním přístupem** jako je třeba podpora **spolkové činnosti** a strategické plánování (Komunitní plánování, Audit Family Friendly Community), které ukazují na snahu o systematický a komunitní přístup k sociální politice.

Jaké aktivity by v oblasti sociální a rodinné uvítaly města a obce na svém území?

Téma / Oblast	Četnost	Konkrétní vítané aktivity a potřeby
Propojení generací a komunita	14	Vítané jsou aktivity, které propojují seniory s mládeží/vnoučaty, společné komunitní akce (výlety, tvořivé dílny, kulturní programy) a podpora komunitního života (včetně kluboven pro maminky).
Bydlení a infrastruktura	12	Silná poptávka po sociálním bydlení, výstavbě bytů zvláštního určení (pro vozíčkáře), výstavbě/rekonstrukci seniorských domů a komunitního bydlení (pro seniory i mladé rodiny). Také rekonstrukce a zkvalitnění dětských hřišť a nová sportoviště.
Vzdělávání a osvěta (přednášky, kurzy)	12	Osvěta a přednášky pro seniory (např. digitální dovednosti, jak čelit šmejdům, dezinformace, zdravý pohyb), a pro rodiny (vztahy, výchova dětí/dospívajících, předporodní kurzy).
Sociální služby a péče	8	Uvítána by byla lepší dostupnost krizové pomoci a poradenství (domácí násilí, závislosti), zřízení denního stacionáře a odlehčovacích služeb, senior taxi a „létající vnučka“ (dobrovolník pro opuštěné seniory).
Aktivity a volný čas pro děti a mládež	8	Chybí aktivní dobrovolníci pro kroužky (hasiči, myslivci, folklor) a celkově více sportovních aktivit/spolků a zapojení nácitileté mládeže do dění v obci. Také tvořivé dílny a kroužky.
Zázemí pro rodiny s malými dětmi	5	Nutnost zřídit dětské skupiny pro malé děti, zlepšit dostupnost školek a podpořit mladé začínající rodiny.
Koordinace a informovanost	5	Potřeba zajistit sociálního koordinátora (pro sociálně slabší a pečující osoby) a představit kompletní nabídku služeb pro seniory (protože o nich často nevědí).
Ostatní	4	Konkrétní potřeby jako např. domov d pro seniory (financovaný krajem), Desatero pro seniory (leták po návratu ze zdr. zařízení), prevence závislosti na alkoholu u nezletilých, nebo podpora statusu matky/otce.

OBLAST ENVIRONMENTÁLNÍ

Jako největší environmentální výzvu spatřují města a obce boj se suchem v krajině. Reakce na sucho a snaha o zadržování vody přímo v krajině je vnímána jako prioritní řešení. Dále mezi významnými, ale méně častými výzvami identifikují odpad a ČOV, tj. potřebu zlepšit odpadové hospodářství (s důrazem na omezení produkce a lepší třídění) a dořešit čištění odpadních vod (ČOV), nebo prevenci a ochranu krajiny například před erozí (často ve spolupráci se zemědělci) a aktivní obnovu krajiny prostřednictvím pozemkových úprav, výsadeb a revitalizací vodních prvků. Mezi dalšími výzvami pak ještě identifikovali respondenti například klimatické změny a extrémní počasí či znečištění ovzduší a vytápění.

Jaké aktivity v oblasti environmentální města a obce na svém území realizují?

Kategorie aktivit	Četnost	Konkrétní příklady realizovaných aktivit
Péče o zeleň a výsadba (stromů, květin)	46	Jedná se o nejčastější aktivitu. Výsadba nových stromů (aleje, ovocné sady, osazování prostranství), údržba zeleně (v intravilánu i extravilánu), péče o les, realizace trvalkových záhonů, výsadba květnatých luk, omezení seče, kurzy stříhu stromů.
Odpadové hospodářství a úklid	23	Zavedení systému DOOR-TO-DOOR, sběr/třídění odpadu (vč. bioodpadu, železného šrotu, plechovek), zajištění sběrného střediska/dvora, akce „Uklidme Česko“ (čištění obce a okolí), likvidace černých skládek, pořízení bio kompostérů pro občany, pořízení vratného nádobí.
Hospodaření s vodou a krajinné úpravy	21	Zadržování vody v krajině, budování/výstavba/revitalizace mokřadů, tůň, rybníků, oprava vodních nádrží a úprava hrází (k zadržování vody), protipovodňová opatření, budování retenční nádrže pro záchyt dešťové vody.
Ekologická kostra krajiny (ÚSES, biokoridory)	14	Konkrétní realizace projektů ÚSES, výsadba biokoridorů, biocenter, obnova remízů a polních cest, zatravnovací pásy.
Energetické úspory a opatření	7	Budování FVE na veřejných budovách, výměna LED veřejného osvětlení, zateplování budov, výměna oken, nákup elektromobilů, zpracování analýz (MEK, EPC).
Strategické plánování a koordinace	6	Komplexní/Pozemkové úpravy (KPÚ), příprava adaptační strategie na změnu klimatu, činnost komise pro životní prostředí, práce na studii o nakládání s odpadními vodami.
Vzdělávání a osvěta	6	Environmentální vzdělávání (pro děti, info panely), odborné přednášky, komunitní akce (Den Země, Hodonínské dny pro klima), osvěta občanů (např. nevajgluj.cz).
Odpadní vody a ČOV	3	Čištění odpadní vody (obecně), nebo to, že 90% nemovitostí má vlastní ČOV/septik s filtrem (cílem je obec s přečištěnými OV).
Jiné a spolupráce	6	Ovlivňování zemědělců (např. omezení postřiků), podpora ekologického hospodaření u farmářů, komunitní pastva na obecních pozemcích, ochrana obojživelníků a plazů.
Žádné / nevím	5	Obce, které neprovádí žádné aktivity nebo neví.

Po srovnání s realizovanými aktivitami (z předchozí odpovědi) se ukazuje, že:

- 1. Voda v krajině (sucho):** Je **realizovanou i vítanou prioritou**. Obce již budují mokřady a tůně, ale stále by uvítaly **více finanční podpory** pro budování velkých prvků, jako jsou **poldry a rybníky**, revitalizace toků.
- 2. Výsadba stromů** je silně **realizovaná** aktivita, ale respondenti by uvítali její rozšíření i do **hustě zastavěných částí** pro zlepšení mikroklimatu.
- 3. Vztah se zemědělci:** Tato oblast je vnímána jako klíčová, ale **více poptávaná** než explicitně realizovaná. Uvítali by **zákonné úpravy** a **větší angažovanost zemědělců** při tvorbě přírodních prvků a obdělávání proti erozi.

4. Osvěta a Edukace: Ačkoli se obce věnují osvětě (Den Země), respondenti by uvítali **cílené a odborné přednášky/workshopy** na konkrétní témata (voda v domácnosti, odpady, hmyz).

5. Komunitní energetika

OBLAST BEZPEČNOSTI (DOPRAVA, KRIMINALITY APOD.)

Převážná většina respondentů potvrdila, že v jejich obci existují místa zasluhující zvýšenou pozornost z hlediska bezpečnosti. Dominantním problémem je **bezpečnost v dopravě** (rychlost, chybějící infrastruktura pro chodce, přetížené silnice). Dále se objevují problémy související se **sociální patologií a kriminalitou** v konkrétních lokalitách.

Příklady aktivit v oblasti bezpečnosti, které obce na svém území realizují:

Kategorie	Aktivita	Konkrétní příklady a řešení
I. Dopravní infrastruktura a zklidnění dopravy	Fyzická opatření a stavby	Zpomalovací prahy, zpomalovací polštáře, zpomalovací retardéry, zpomalovací pruhy. Rekonstrukce ulic pro zklidnění provozu.
	Dopravní monitoring	Ukazatele rychlosti (radary/měření rychlosti), úsekové měření (snaha o povolení). Maketa policisty.
	Infrastruktura pro chodce/cyklisty	Výstavba a oprava chodníků, stavba a instalace nových přechodů pro chodce, semafor u přechodu/ZŠ, světelné zabezpečení železničního přejezdu.
	Dopravní značení	Obnova a instalace nového dopravního značení, snížení rychlosti v kritických místech (u sportoviště, u zastávek). Osazení dopravních zrcadel.
II. Výchova, osvěta a prevence	Školy a školky	Besedy, přednášky a preventivní programy s Městskou policií (MěPo) a Policií ČR (PČR). Dopravní den žáků ZŠ/MŠ. Edukace v rámci výuky (kyberšikana, návykové látky). Pravidelná práce s dětmi.
	Senioři a veřejnost	Přednášky pro seniory (kyberbezpečnost, požární bezpečnost, mobilní bankovníctví). Osvěta pro občany (brožurky, aplikace, hlášení v obecním rozhlasu o podezřelých osobách).
	Speciální akce a pomůcky	Organizace akcí pro děti (bezpečná jízda na kolech). Vybudování/ využívání dopravního hřiště (v Miroslavi). Akce pro veřejnost (Den bez aut, ukázky trenažeru převrácení vozu, první pomoci, setkání se záchrannými složkami).
III. Technické a bezpečnostní systémy	Kamerové systémy	Instalace, budování, rozšiřování kamerového systému (v centru, na křižovatkách, monitoring veřejných budov).
	Osvětlení	Instalace, údržba a zajištění dostatečného veřejného osvětlení ulic, modernizace na frekventovaných místech.

IV. Spolupráce a dohled	Městská/Obecní policie	Spolupráce s MěPo/Obecní policií (Rosice, Ivančice, Zbýšov, Hodonín) na hlídkové činnosti, prevenci, dohledu u přechodů. Poskytování služeb obecní policie.
	Další složky	Spolupráce s PČR (semináře, dohled na dopravu), Hasiči (podpora, setkání, prevence), BESIP, ČČK.
V. Jiné	Údržba a úklid	Oprava a údržba chodníků, silnic, dětských hřišť. Odstraňování vyloučených lokalit.

Zájem o spolupráci s krajem v oblasti prevence je **velmi vysoký** mezi respondenty. Většina pozitivních odpovědí se specificky soustředí na **dopravní výchovu pro děti** a podporu dopravní infrastruktury a aktivit (hřiště, BESIP). Prevence kriminality je v některých případech také žádaná, zejména v souvislosti s problematikou drog.

Příklady zájmu o spolupráci:

- **Dopravní výchova pro děti:** Opakovaně zmiňovaný specifický zájem
- **Školní zařízení:** Zájem o realizaci ve spolupráci s MŠ a ZŠ, projektové dny s rodiči.
- **Podpora dopravní výchovy:** Konkrétně podpora provozu **dětského dopravního hřiště** a podpora výuky ze strany **BESIP** ve školách.
- **Mikroregionální úroveň:** Zájem o řešení aktivit společně na mikroregionální úrovni.
- **Prevence kriminality:** Specifický zájem o důslednou práci policie v oblasti potírání kriminality, zejména **psychotropních látek**.
- **Realizace opatření:** Kromě výchovy je zájem také o **realizaci opatření k vyloučení těžké nákladní dopravy** (nad 12,0 tun).

OBLAST PARTICIPACE

Nejčastěji uváděnou formou zapojení obyvatel respondenty je **možnost účasti na veřejných zasedáních zastupitelstva**. Aktivnější obce (často města) doplňují tuto formu o **participativní rozpočet** a **dotazníková šetření**. Důležitou roli hraje i **osobní a neformální komunikace** s občany v menších obcích. Nejčastější metody zapojení veřejnosti spadají do tří hlavních kategorií: **A. Formální zapojení (zastupitelstvo)**, **B. Průzkumy a sběr dat** a **C. Aktivní participace a setkání**.

A. Formální zapojení a informování (Pasivní/Standardní)

Tato kategorie představuje základní, zákonem dané, a často jednosměrné způsoby komunikace a zapojení.

- **Zasedání Zastupitelstva (ZO/ZZO):**

- **Účast na jednání zastupitelstva:** Nejčastěji zmiňovaný způsob (více než 15 zmínek), kdy občané mají **možnost přijít a sdělit svůj názor** (často je ale zmiňován **malý zájem občanů**).
- **Online přenosy:** Přenosy ze zasedání zastupitelstva (on-line přenos ze zasedání zastupitelstva).

Informační kanály:

- **Tištěné a online média:** Informování prostřednictvím **webových stránek, sociálních sítí (FB), mobilního rozhlasu / MUNIPOLIS, zpravodaje/občasníku**, kabelové televize a úřední desky.
- **Reakce na podněty:** Reagování na podněty občanů, kontakty přes e-mail, telefon, osobní návštěva úřadu.

B. Průzkumy a sběr dat (Konzultativní)

Tyto metody slouží k získání kvantifikovaných dat a názorů od široké veřejnosti.

- **Ankety:**

- **Ankety / Hlasování** (celkem **12x**): Využití anket pro hlasování o projektech, anket v aplikaci MUNIPOLIS nebo na Facebooku (např. pro výběr prvků na dětské hřiště).

- **Dotazníková šetření:**

- **Dotazníky / Dotazníková šetření** (celkem **10x**): Využití tištěných i online dotazníků, často v rámci tvorby strategických dokumentů jako je **Program rozvoje města** nebo **Audit Family Friendly Community (AFFC)**.

C. Aktivní participace a setkání (Interaktivní)

Tyto metody umožňují přímou a obousměrnou interakci s občany a přímé ovlivnění rozhodování.

- **Participativní rozpočet:**

- **Realizace participativního rozpočtu** (celkem **7x**): Občané mohou podávat vlastní návrhy projektů (např. šachový stůl, herní prvky) a hlasovat o nich. Některá města vyčleňují konkrétní částky (např. 3 000 000 Kč).

- **Veřejná setkání a diskuse:**

- **Besedy s občany / Veřejná setkání / Veřejné fórum:** Setkávání k daným tématům, projednávání rozpočtu nebo klíčových investičních záměrů.

- **Neformální setkání:** Osobní setkání zastupitelů s občany, neformální hovory s vedením („Na kávičku, na pivo atd.“), nebo téměř **každodenní setkávání ve vesnici**.
- **Kulaté stoly a schůze:** Setkání se spolky, komunitní setkávání seniorů, schůze přímo pro veřejnost (zaměřené na investice).
- **Zapojení specifických skupin:**
 - **Mládež a Děti:** Speciální **školní fóra**, spolupráce s **místním dětským parlamentem**.
 - **Spolky a organizace:** Diskuse na schůzích jednotlivých spolků a organizací v obci.

Většina respondentů by **uvítala podporu** při zavádění participativních nástrojů, ať už formou školení, sdílení zkušeností nebo pomoci odborníka. Zájem o podporu vyjádřilo přibližně **58%** obcí.

Respondenti s kladnou odpovědí často upřesnili, jakou formu podpory by uvítali a z jakého důvodu:

- **Odborná pomoc:** Explicitní požadavek na podporu formou **odborníka** nebo **mediátora**.
- **Vzdělávání a Osvěta:** Podpora by měla být zaměřena na **osvětlení procesu** – jeden z důvodů zájmu je, že se **hlásí málo projektů** a veřejnost neví, o co se jedná, a tudíž nespolupracuje.
- **Sdílení zkušeností:** Zájem o podporu, zejména **sdílení dobré praxe** při zavádění a rozvíjení participativních nástrojů.
- **Konkrétní nástroje:** Zájem o **plánovací setkání** a **metodickou podporu** při jejich organizaci.
- **Strategické dokumenty:** Podpora je vítána v případě zpracování **komplexní strategie rozvoje mikroregionu**.

OBLAST KOMUNITNÍ

Mezi nejčastěji uváděné formy komunitních aktivit respondenty byly uváděny **Akce pro děti a rodiny** (zejména **Dětský den** a **Mikulášská nadílka**), dále pak také **tradiční slavnosti a folklór** (zejména **Hody** a **Poutí**), **setkání seniorů** a **mezigenerační akce** či **gastroakce**.

Akce zaměřené na děti a rodiny

Toto je **nejčastěji zmiňovaná** a nejoceňovanější kategorie, často s přesahem na celou rodinu a v některých případech i na propojení generací.

- **Dětské dny/Dětský den:** Zmíněno mnohokrát a v různých variantách (dětské sportovní odpoledne, dětský pětiboj, Zakončení prázdnin).
- **Karnevaly a plesy pro děti:** Dětský karneval, maškarní ples.
- **Mikulášská nadílka a rozsvěcení vánočního stromu:** Zmíněno opakovaně jako akce pro všechny generace s velkým zájmem.
- **Další akce pro děti:** Lampionový průvod, drakiáda, Halloween, divadelní představení, Noční čtení pro děti, vánoční pohádka pro děti (hrané místními ochotníky).
- **Akce pro rodiny:** Minivesnička, Den pro rodinu, Sousedský piknik/setkání, společné výlety.

Setkání seniorů a mezigenerační akce

- Důraz je kladen na **propojení generací** (multigenerační rámec, spolupráce mladých a starších občanů).
- **Setkání seniorů/Den seniorů:** Často zmiňované akce Klubu důchodců, pravidelná setkání, Posezení u cimbálu, Seniorsdance.
- **Společné výlety/zájezdy:** Zájezdy do divadel (Brno, Praha).
- **Vítání občánků** (zmíněno jako součást multigeneračních akcí).

Tradiční a folklorní slavnosti

- **Hody/Krojované hody/Posvícení:** Patří mezi akce s největší odezvou. Zmíněny v mnoha variantách (Májová, Svatovavřínecké, Anenské, Babské, Dětské hody).
- **Pouť:** Každoroční událost, často spojená s koncerty, mší svatou nebo pouťovými zábavami (Vyškovská pouť, místní pouť).
- **Masopust/Ostatky/Fašank:** Masopustní průvod, zvyky jara, vynášení Morany.
- **Folklorní akce:** Folklorní festival, GajdeFest, setkání u cimbálu, přehlídka dechovky.

Akce spojené s jídlem a pitím (gastroakce)

- **Gulášfest/Festguláš/Gulášiáda:** Zmíněno opakovaně (včetně vaření guláše myslivci).
- **Vinařské akce:** Košť vín, otevřené sklepy, burčákové odpoledne, zarážání hory.

- **Trhy a jarmarky:** Vánoční jarmark (se zabíjačkou), farmářské trhy, adventní trhy.
- **Další:** Rybí hody, obecní zabíjačka.

Sportovní a pohybové akce

- **Turnaje:** Turnaje v malé kopané, fotbalové utkání (ženatí vs. svobodní, turnaj starých pánů), nohejbal, stolní tenis.
- **Závody:** Hasičské závody (noční, pro děti), branný závod, rybářské závody.
- **Sportovní akce/utkání:** Fotbal, aktivity pro veřejnost, Letní hraní.

Ekologické a tvořivé akce

- **Úklidové akce:** Uklidme Česko (s vysokou účastí), společné úklidové akce.
- **Výsadba zeleně:** Společná výsadba stromů, tvořivé floristické dílny, aktivity pořádané Okrašlovacím spolkem.
- **Keramická dílna/tvoření pro radost.**

Kultura a plesy pro dospělé

- **Plesy:** Obecní ples, Ples SDH, Hasičský ples.
- **Divadlo a koncerty:** Divadelní představení, pouťové koncerty, letní kino, koncerty na náměstí (často zdarma).
- **Besedy a přednášky:** Cestovatelská setkání, besedy v knihovně.

Na základě odpovědí respondentů v rámci otázky - Jaké aktivity v oblasti komunitního (kulturního) života byste uvítali ve vaší obci? - je možné identifikovat několik oblastí komunitního a kulturního života, které by v obcích uvítali nebo je považují za klíčové pro další rozvoj.

Nejčastější požadavky lze rozdělit do následujících kategorií:

1. Nový kulturní program

- **Živá vystoupení:** Nejčastěji se objevuje poptávka po **koncertech a divadelních představeních** (koncerty a divadla, koncerty pod širým nebem, divadelní představení pod širým nebem).
- **Větší a zajímavé akce:** Uvítali by „nějaký větší (zajímavý) koncert“ nebo vystoupení známých hudebních folkových skupin.
- **Kino:** Zmíněno je promítání filmů v letním kině.
- **Gastroakce:** Konkrétně Food festival.

2. Infrastruktura a prostory

- Zásadní překážkou a zároveň největším přáním je zajištění odpovídajících prostor pro pořádání akcí:
- **Kulturní dům a zázemí:** Respondenti poptávají **výstavbu nebo rekonstrukci kulturního (komunitního) domu** (včetně vnitřního vybavení). Někteří uvádějí, že bez vnitřního prostoru nemají kde aktivity rozšířit.
- **Větší prostory:** Požadavek na „větší vnitřní prostory pro pořádání akcí pro veřejnost.“
- **Pódium:** Potřeba postavit stálé, prostorově dostatečné pódium pro pořádání koncertů a festivalů.
- **Volnočasové využití:** Jednou, ale velmi silně, je zmíněno i zbudování **koupaliště**.

3. (Mezi)generační aktivity

Respondenti volají po lepším zacílení akcí na specifické skupiny a po jejich vzájemném propojení:

- **Mezigenerační setkávání:** To je často zmiňováno jako jeden z hlavních zájmů, s cílem setkávat se „lidé všech generací“.
- **Mládež a teenageri:** Poptávka po aktivitách zaměřených na mladé lidi (koncerty regionálních kapel, workshopy) a trávení volného času teenagerů.
- **Senioři:** Konkrétně podpora seniorů a více možností pro starší spoluobčany.
- **Střední generace:** Zmíněn požadavek na akce pro střední generaci.

4. Zapojení, podpora spolků a vzdělávání

- **Větší zapojení občanů:** Jedním z největších přání je, aby se občané **více zapojovali do příprav a konání akcí**, a aby akce vznikaly i z jejich podnětu, a ne jen města.
- **Podpora spolků a tradic:** Uvítali by **vyšší podporu spolků**, aby mohly akce realizovat častěji. Zmíněna je i detailní podpora folkloru (mentoring, lektory, hudební nástroje, vydání zpěvníku).
- **Vzdělávání a dovednosti:** Respondenti by uvítali **vzdělávací přednášky a workshopy** na zajímavá témata, besedy s občany a sousedské posezení zaměřené na **sdílení znalostí a dovedností** mezi občany.
- **Volnočasové kroužky:** Poptávka po více volnočasových kroužcích.

Velká část obcí je s aktuální nabídkou aktivit spokojena (máme akcí spoustu, nabídka je dostatečně pestrá, život v obci máme dost bohatý). Obyvatelé by dle jejich vyjádření spíše uvítali také **zkvalitňování** stávajících aktivit než rozšiřování nabídky. Někteří řeší problém **útlumu účasti** občanů po covidu, kde je potřeba lidi opět motivovat k návštěvě akcí.

Dle uvedených odpovědí z hlediska mapování odpovídající infrastruktury a zázemí disponují obce širokou a rozmanitou infrastrukturou pro komunitní a kulturní život, která zahrnuje jak vnitřní prostory pro celoroční akce, tak i venkovní plochy.

Zde je přehled nejdůležitějších kategorií a nejčastěji uváděných zařízení:

1. Vnitřní komunitní a kulturní prostory

Typ zařízení	Popis a specifikace
Kulturní dům (KD) / Sál	Zmíněn téměř ve všech odpovědích. Často disponuje přísálím, pohostinstvím nebo možností modernizace. Některé obce mají i více KD (tři v místních částech, dva sály).
Sokolovna / Orlovna	Velmi častá infrastruktura, sloužící jako společenský sál, kulturní centrum i sportoviště. V několika případech je však zmíněn havarijní stav nebo potřeba rekonstrukce.
Komunitní/ Společenské centrum	Polyfunkční centra, rodinné, mezigenerační a seniorské centrum, komunitní centra (někde s poznámkou, že kapacitně nedostačují) nebo Centrum volného času.
Klubovny a společenské místnosti	Spolkové klubovny (pro seniory, spolky), zasedací místnosti na OÚ, místnost knihovny, sál hasičské zbrojnice, Besední dům.
Školní prostory	Tělocvičny ZŠ (využívané jako sál), nebytové prostory pro ZUŠ, Dům dětí a mládeže.
Další prostory	Prostor v rámci OÚ, Sokolský dům (s kinem), kino, galerie, Besední dům, kostel Panny Marie (odsvěcený pro akce), sál v restauraci/hospodě, prostory zámku.

2. Venkovní areály a plochy

Typ zařízení	Popis a specifikace
Výletišť / amfiteátr	Venkovní "výletišť" nebo areály pro venkovní akce, často s amfiteátrům nebo ohništěm a posezením.
Pódium a parket	Venkovní pódium (často mobilní se zastřešením), taneční parket, nebo travnatá plocha v centru obce.
Areály spolků	Využívají se areály včelařů, chovatelů, zahrádkářů, myslivců (myslivna), zázemí na farách, či plac s pódium pro venkovní akce (u hasičské zbrojnice).
Náměstí a náves	Využití veřejné plochy na náměstí, návsi a přilehlých ulicích. Některé obce plánují přestavbu náměstí k využívání kulturních akcí.
Další venkovní plochy	Areál bývalého letního kina, zámecký park, arboretum, biocentrum, venkovní plocha u bunkru.

3. Sportovní infrastruktura využitelná pro kulturu

- **Hřiště a areály:** Hřiště (fotbalové, hasičské cvičiště), víceúčelové hřiště, sportovní areál (často se sociálním zázemím a klubovnou).
- **Speciální sportoviště:** Tělocvičny (mimo školní), krytá tenisová hala, zimní stadion, letní koupaliště (využívané pro akce, např. *koupaliště Pohoda*).
- **Volnočasové areály:** Dětská hřiště, workoutová hřiště, odpočinkové parky.

4. Knihovny a informační centra

- **Knihovny:** Kulturní dům s knihovnou, Městská knihovna s přednáškovými sály.
- **Informační centra:** Regionální informační centrum.

OBLAST BEZBARIÉROVOSTI

Z odpovědí respondentů vyplývá, že **největší bariéry** lze rozdělit do následujících kategorií:

1. Fyzické a stavební bariéry (Nejčastější)

Tato kategorie dominuje v odpovědích a představuje nejčastěji zmiňovaný problém.

- **Bezbariérový přístup do veřejných budov (Nejčastěji zmiňované):**
 - Chybějící nebo špatný přístup do **obecního/městského úřadu (OÚ/MěÚ)**, **kulturního domu, knihovny, pošty, domu zdraví/ordinace lékaře, a prodejny/obchodního centra.**
- **Stav a bezbariérovost komunikací/veřejného prostranství:**
 - **Chybějící nebo špatný stav chodníků** (v některých částech obce).
 - Nevhodně řešené **přechody, vysoké obrubníky.**
 - **Cesty do prudkého kopce** a špatný stav komunikací obecně.
 - **Nejsou vybudovány bezbariérové trasy.**
- **Veřejná doprava a navazující služby:**
 - **Nezajištěná bezbariérovost autobusů/veřejné dopravy.**
 - **Špatně navazující autobusová doprava** (zejména stížnosti na JMK).
 - Nedostatečné pokrytí obce **veřejnými WC.**

2. Komunikační a informační bariéry

- **Nedostatek alternativních formátů informací:**

- **Komunikační přístupnost** – nedostatek informací v alternativních formátech (např. snadno čitelný jazyk, Braillovo písmo, znakový jazyk).
- **Nevyhovující informativní značení** na autobusových zastávkách (nečitelné jízdní řády).
- **Nízká úroveň osvěty u veřejnosti.**

Kolik obcí vyjádřilo zájem o spolupráci na tvorbě Krajského plánu vyrovnávání příležitostí (koncept pro zajištění přístupnosti pro lidi s handicapem), rozdělený podle míry zájmu:

- **Celkem obcí s jasným nebo pravděpodobným zájmem (I. + II.): 39**
- **Celkem obcí s nezájmem (III.): 18**
- **Celkem zpracovaných odpovědí: 72**

provedl jsem přehled z Vámi poskytnutých odpovědí. Většina odpovědí spadá do kategorie „**Ne**“ nebo „**Nevím/Nemám**“, ale objevují se i konkrétní náměty, které se dají rozdělit do několika tematických okruhů.

PŘEHLED DODATEČNÝCH NÁMĚTŮ A PŘIPOMÍNEK OD RESPONDENTŮ

1. Dostupnost a péče

Tato témata se zaměřují na problémy, které obce nemohou řešit samy a spadají pod kraj nebo státní správu.

- **Zdravotní péče (Nejčastěji zmiňované):**

- **Nedostatek a špatné obsazení** praktických lékařů, pediatrů a zubařů/stomatologů v okolí.
- Chybějící oblast **dostupnosti základních služeb na venkově** (lékařská péče, sociální služby) v dotazníku.

- **Doprava a infrastruktura:**

- **Špatný stav krajské silnice 395.**
- **Špatně navazující autobusová doprava - IDS.**
- Nedostatek cest a **obslužných komunikací mezi obcemi.**
- Digitalizace jízdenek na vlak.

2. Podpora pro mládež a duševní zdraví

Objevuje se silný důraz na duševní a společenský rozvoj mladých lidí.

- **Motivace mládeže a digitální detox:**

- Jak motivovat mládež, aby byla **raději venku** a **bavila se mezi sebou** (místo tabletů/mobilů).

- **Duševní zdraví:**

- Napomoci **duševní vyrovnanosti a odolnosti mladých lidí**, které respondent považuje za jeden z největších problémů společnosti.

3. Financování a podpora spolkové činnosti

Kritické poznámky k financování aktivit obcí a kultury.

- **Dotační tituly a byrokracie:**

- Chybějící odstavec o **dalších možných finančních zdrojích** (mimo obecní rozpočet).
- Stížnost na **časovou a kapacitní náročnost** dotačních titulů pro malé obce s minimálním úřednickým aparátem.

- **Podpora kultury a dětí:**

- Obavy z **upadání činnosti** bez podpory kraje, jelikož sponzoři nemají o dětské festivaly zájem.

Využili jste v minulosti podporu z Projektu Zdravý kraj nebo MA21? (92 odpovědí)

Odpověď	Responzí	Podíl
ANO	9	9,8%
NE	57	62,0%
NEVÍM	14	15,2%
Nevím, co je Projekt Zdravý kraj a MA21	12	13,0%

O jakou formu podpory ze strany kraje byste měli v budoucnu zájem?

Odpověď	Responzí	Podíl
Dotační programy pro obce	87	94,6%
Sdílení příkladů dobré praxe	50	54,3%
Metodická podpora / školení	38	41,3%
Pomoc se zapojením veřejnosti	24	26,1%
Společné kampaně a akce	24	26,1%
Pomoc se zapojením veřejnosti	19	20,7%
Konzultace při tvorbě místních plánů	19	20,7%
Jiná (prosím uveďte)	1	1,1%

Příloha 3

Služby NSZM pro Zdravý kraj

Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM ČR) je odborně zaměřená asociace sdružující více než 145 měst, obcí a regionů, z toho 12 obcí, měst a mikroregionů v Jihomoravském kraji.

Asociace NSZM ČR již více než 30 let aktivně podporuje kvalitu života, zdraví obyvatel a udržitelný rozvoj měst. NSZM ČR je certifikovanou platformou mezinárodního programu WHO Healthy Cities a aktivně spolupracuje s programem WHO Regions for Health. Více na www.zdravamesta.cz.

Členství v NSZM ČR je prestižní značkou, je založeno mj. na vzájemné spolupráci, inspiraci i ochotě sdílet své postupy a spolupracovat napříč tématy s dalšími kraji/městy v Česku, případně v zahraničí. Jihomoravský kraj se stal v roce 2025 tzv. Šampionem – je na nejvyšší příčce Ligy Zdravých měst, obcí a regionů.

Služby pro Jihomoravský kraj a Zdravá města v kraji

- **Strategická podpora:** NSZM ČR nabízí metodiku, know-how a nástroje pro tvorbu zdravotních profilů, akčních plánů zdraví a uplatnění principu „Health in All Policies“ ve strategickém řízení kraje/měst.
- **Sdílení dobré praxe:** Členové NSZM ČR mají přístup ke stovkám ověřených příkladů z jiných měst, obcí a krajů, včetně inspirací ze zahraničí.
- **Propagace a networking, vzdělávání:** členové mají možnost se účastnit mnoha odborných a osvětových akcí v průběhu roku (odborná vzdělávání, konference, podpora soft skills, osvětové kampaně, odborné semináře, workshopy atd.), prezentovat své příklady či nabízet své postupy k další propagaci.
- **Data a analýzy:** Kraj/členové v kraji mohou využít systém DATAPLÁN NSZM – moderní online nástroj nejen pro sledování indikátorů kvality života a zdraví obyvatel.
- **Osvěta a kampaně:** NSZM ČR koordinuje nebo se aktivně účastní celostátních kampaní k podpoře zdravého životního stylu, aktivního pohybu, podpory životního prostředí apod. Kraj se může aktivně zapojit, využít celostátní propagace, koordinace.
- **Odborná spolupráce:** NSZM ČR disponuje řadou mezinárodních a národních

partnerů, otevírá možnosti spolupráce a pilotních projektů na národní nebo mezinárodní úrovni, spolupráce s univerzitami a odbornými organizacemi (www.zdravamesta.cz/parnteri).

- **Podpora pro participaci:** NSZM ČR nabízí metodiku, know-how a facilitace pro akce ve spolupráci s veřejností.
- **Individuální poradenství:** NSZM nabízí kraji konzultace k výše uvedeným či dalším tématům dle požadavků kraje.

Příloha 4

Zhodnocení Jihomoravského kraje dle oblastí Projektu Zdravý kraj

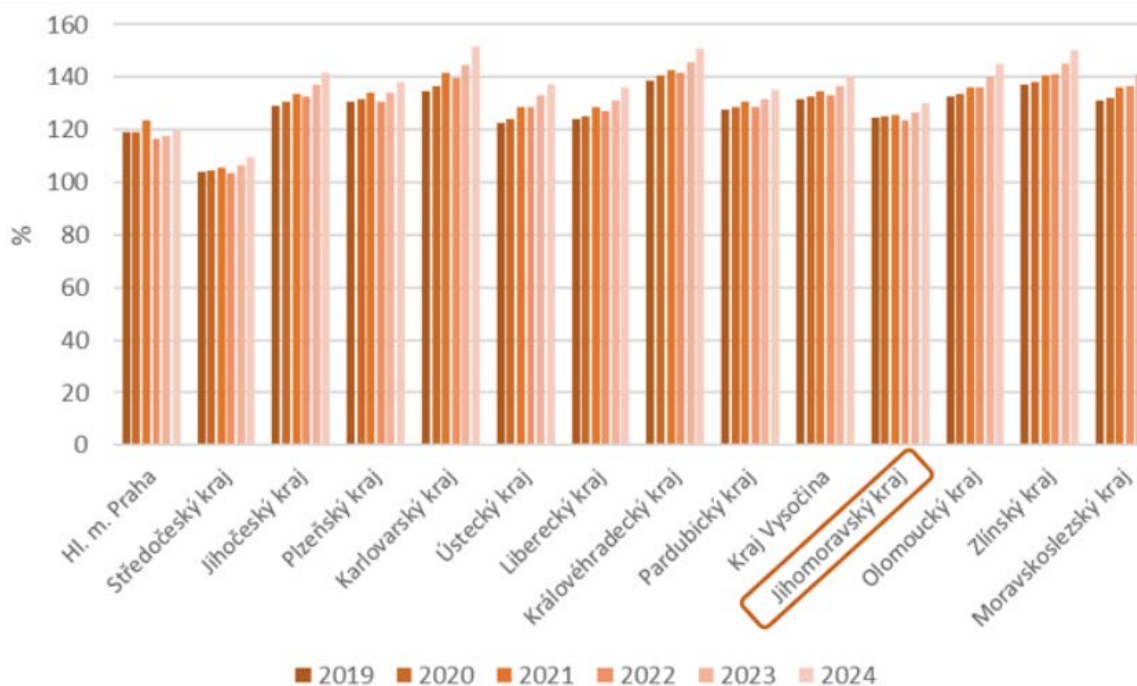
1. Zdraví a sociální oblast

Zdravotní stav obyvatel Jihomoravského kraje lze ilustrovat pomocí několika ukazatelů, které umožňují srovnání s ostatními kraji České republiky. V tomto přehledu využíváme čtyři vybrané indexy: Index stáří, naději dožití při narození (zvláště u mužů a žen), míru úmrtnosti na novotvary na 100 tisíc obyvatel (rovněž rozdělenou dle pohlaví) a subjektivní vnímání vlastního zdraví obyvateli. Tyto ukazatele, jež poskytují základní rámec pro pochopení demografických a zdravotních trendů v regionu, jsou doplněny stručným komentářem k údajům z portálu data.jmk. Data zobrazující finanční náročnost zdravotní péče o obyvatele kraje, počet lékařů a ordinací v regionu a také kapacity zdravotnických zařízení v podobě dostupných lůžek jsou však částečně limitována dostupnou časovou řadou nebo absencí možnosti srovnání mezi kraji.

INDEX STÁŘÍ

Index stáří, demografický ukazatel, který vyjadřuje poměr počtu seniorů (osoby nad 65 let) k počtu dětí (0-14 let) se v České republice postupně a setrvale zvyšuje. Na sto dětí v loňském roce připadalo 133 seniorů, o devět více, než v roce 2019. Nejpříznivější poměr byl loni zaznamenán ve Středočeském kraji, 109 dětí na sto seniorů. Naopak nejhorší byla situace v Karlovarském kraji, na sto seniorů tam připadalo 152 dětí.

V Jihomoravském kraji byl index stáří ve sledovaném období na úrovni nižší, než je celorepublikový průměr. V regionálním srovnání jde o jednu z nejnižších hodnot v ČR. Nicméně i tady dochází k trvalému růstu vzájemného poměru seniorů a dětí. Důvodem demograficky mladší populace kraje může být město Brno, sídlo vysokých škol přitahujících mladé lidi ke studiu i následnému zaměstnání.

Zdroj: ČSÚ, 2025

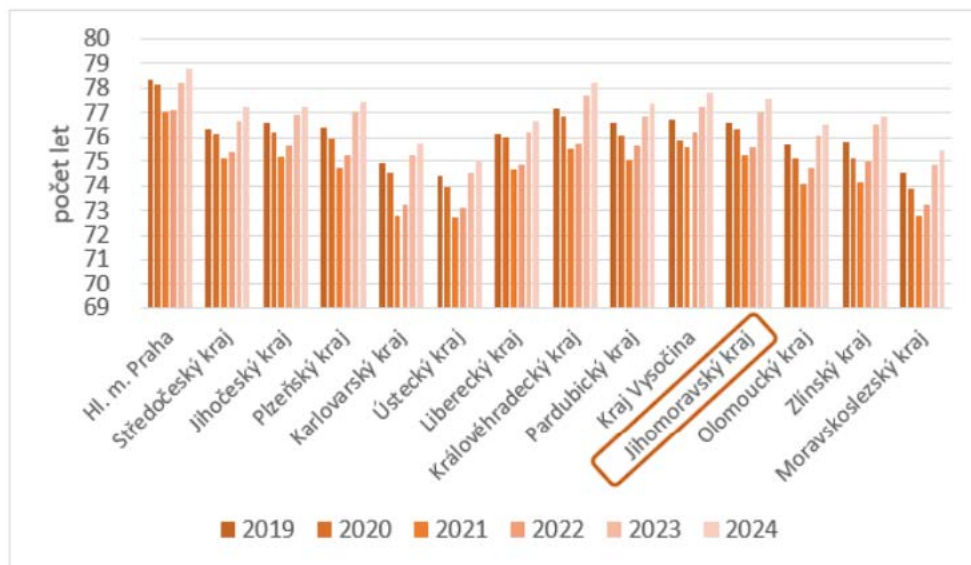
Zhodnocení: Vývoj indexů potvrzuje obecný trend stárnutí populace napříč všemi kraji ČR. Jeho krátkodobý pokles v roce 2022 byl pravděpodobně způsoben odezníváním pandemie covid-19 a imigrační vlnou z Ukrajiny, neukazuje tak na zvrácení naznačeného dlouhodobého rostoucího trendu.

NADĚJE DOŽITÍ PŘI NAROZENÍ MUŽI VS. ŽENY

Naděje dožití při narození neboli střední délka života vyjadřující předpokládaný počet let, kterou má naději prožít právě narozené dítě v ČR, opět v posledních třech letech ve všech krajích roste. Šanci dožít se nejvyššího věku mají muži i ženy v Praze, naopak nejnižšího věku se dožívají v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, resp. Karlovarském.

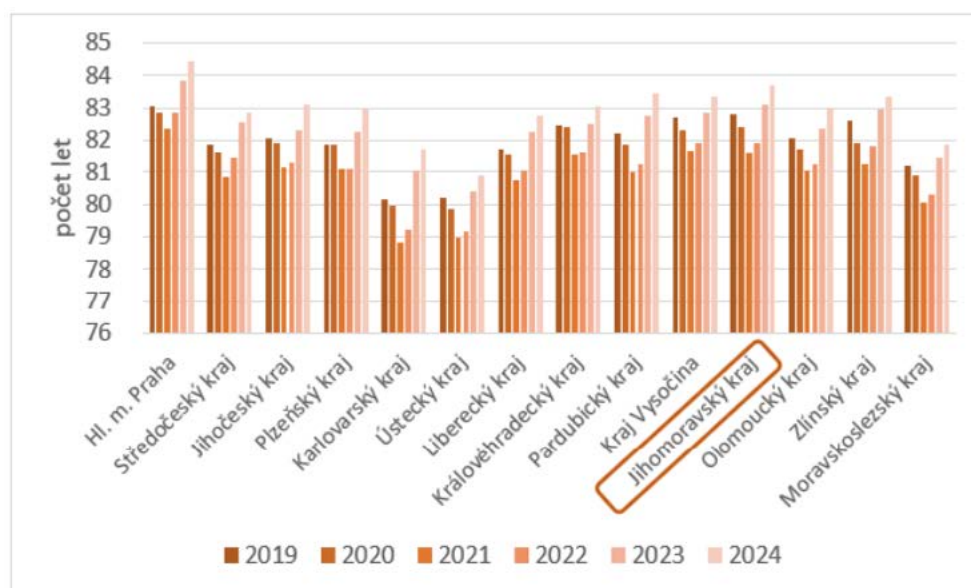
Jihomoravský kraj je podle tohoto ukazatele dobré místo k životu zejména pro ženy (na druhém místě hned za hlavním městem). Žena narozená v roce 2024 v JMK se pravděpodobně dožije věku 83,67. U mužů narozených ve stejném roce je odhadován pravděpodobný věk úmrtí 77,55, tedy o 6,12 roku méně než u žen. Naděje dožití se zpravidla spojuje se zdravým životním prostředím, životním stylem či kvalitou zdravotní péče. To může tedy nepřímo ukazovat na dobrý stav životního prostředí a zdravotnictví v kraji.

GRAF MUŽI

Zdroj: ČSÚ, 2025

GRAF ŽENY

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení:

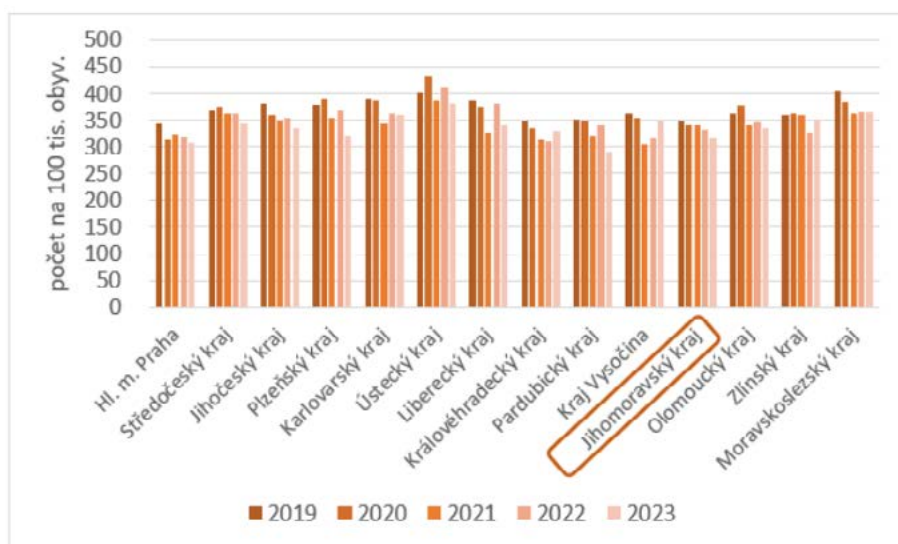
Naděje dožití mužů i žen v ČR v čase roste, k dočasnému poklesu došlo pouze mezi roky 2020 a 2021 jako důsledek vyšší úmrtnosti v době pandemie covid-19. V genderovém srovnání vedou ženy, jejichž naděje dožití při narození byla v roce 2024 v průměru téměř 83 let, zatímco u mužů pouze 77. Tento přibližně šestiletý rozdíl je dlouhodobým trendem. Zajímavé je, že současná očekávaná délka života seniorů je z důvodu překonání rizik úmrtí v průběhu života vyšší než v případě novorozenců.

MÍRA ÚMRTNOSTI NA NOVOTVARY (NA 100 TIS. OBV.) MUŽI VS. ŽENY

Podle dat ČSÚ jsou tzv. novotvary druhou nejčastější příčinou úmrtí obyvatel ČR (po nemocích oběhové soustavy). Častější příčinou úmrtí jsou novotvary u mužů, a to ve všech krajích ČR. V krajském srovnání vedou tuto smutnou statistiku v posledních letech v Ústeckém kraji, a to muži, tak i ženy (před pandemií byla u žen horší situace v Karlovarském kraji).

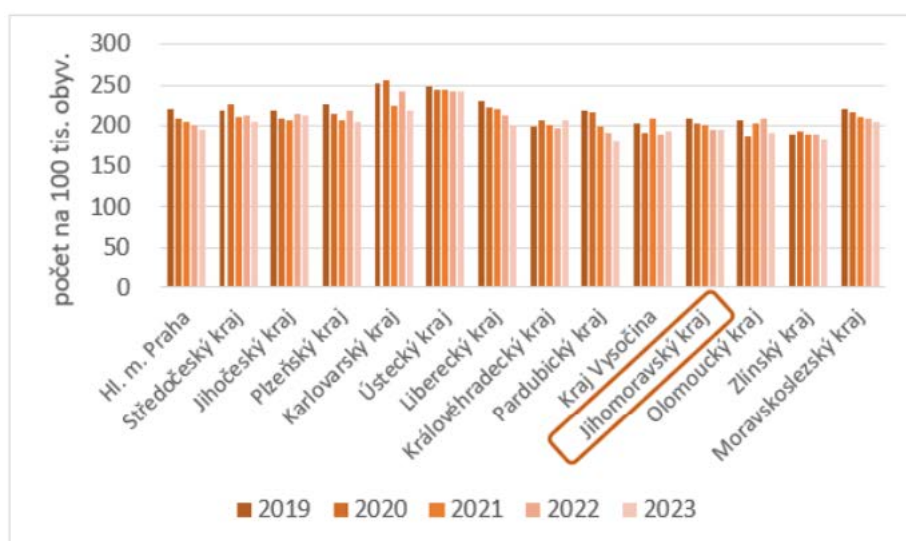
V Jihomoravském kraji je situace relativně dobrá, úmrtnost na novotvary se tu dlouhodobě pohybuje pod celorepublikovým průměrem. U žen v JMK došlo ve sledovaném období k poklesu z 209 případů v roce 2019 na 196 v roce 2023, u mužů dokonce z 348 na 315.

GRAF MUŽI

Zdroj: ČSÚ, 2025

GRAF ŽENY

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení:

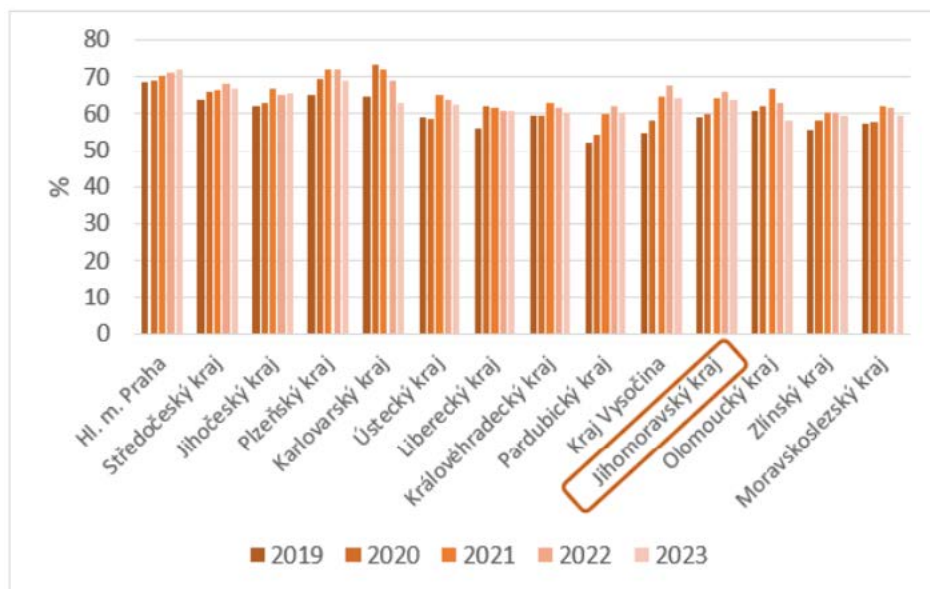
Vysoký počet zhoubných novotvarů (v porovnání s jinými důvody úmrtí) experti přisuzují stárnutí populace, zvyšující se spotřebě tabákových výrobků, ale i stavu životního prostředí. Celkově lze však v ČR v průběhu sledovaného období pozorovat postupný pokles úmrtí zapříčiněných právě zhoubnými novotvary.

SUBJEKTIVNÍ VNÍMÁNÍ ZDRAVÍ

Podíl obyvatel hodnotících své zdraví jako dobré nebo velmi dobré je v ČR napříč kraji odlišný. Nejlépe se v roce 2023 cítili obyvatelé Prahy (74,1 %) a Plzeňského (70,3 %) či Středočeského kraje (68,8 %). Naopak nejnižší hodnoty byly zaznamenány v krajích se sociálně-ekonomickými výzvami: Moravskoslezský (61,7 %), Olomoucký (62,5 %) a Zlínský kraj (62,5 %). Muži obecně hodnotili své zdraví příznivěji než ženy, celorepublikový rozdíl činil cca 5-6 p.b.

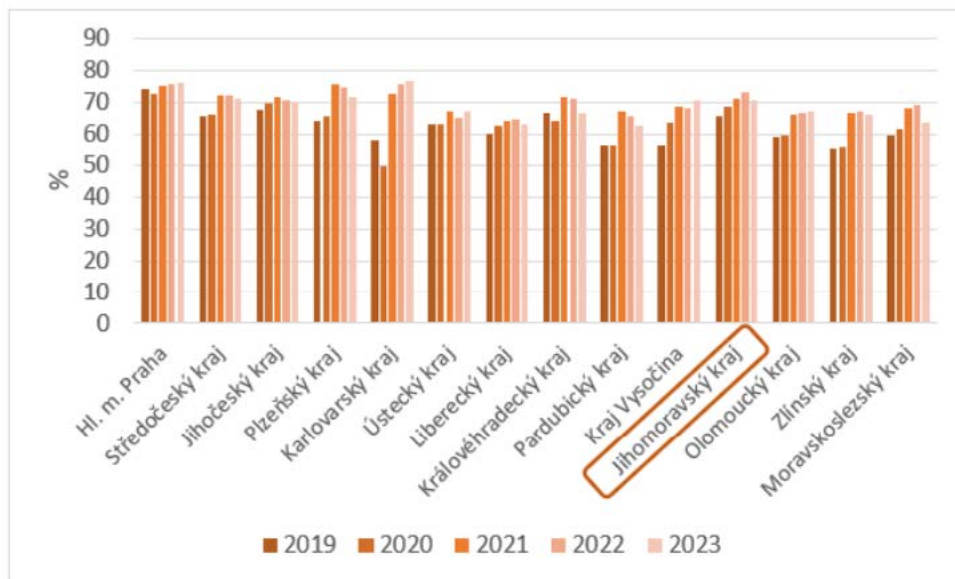
V Jihomoravském kraji označilo v roce 2023 své zdraví jako dobré nebo velmi dobré celkem 67,1 % dospělých, s výrazně příznivějšími hodnotami u mužů (70,7 %) než u žen (63,7 %). Tento výsledek je mírně nad českým průměrem (66,5 %) a potvrzuje relativně dobré socioekonomické postavení regionu.

GRAF ŽENY

Zdroj: ČSÚ, 2025

GRAF MUŽI

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení:

V ČR se podíl osob, které hodnotí svůj zdravotní stav jako dobrý či velmi dobrý, v posledních letech pohybuje okolo dvou třetin populace. V roce 2023 to bylo přibližně 66,5%, přičemž muži hodnotili své zdraví příznivěji (69,2%) než ženy (64%). Současně větší podíl žen uvádí dlouhodobou nemoc či zdravotní problémy, popř. dlouhodobé omezení v běžných činnostech.

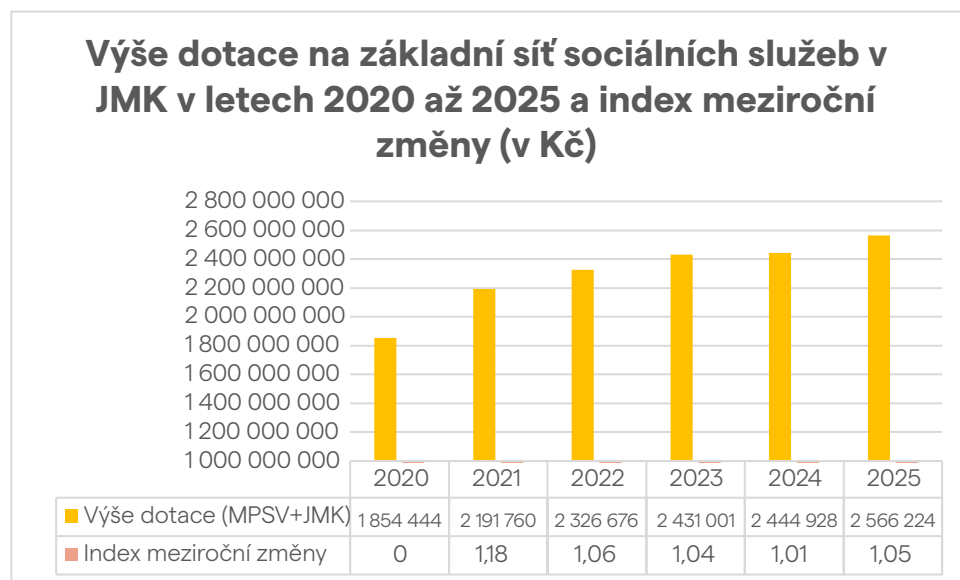
ZDRAVOTNÍ STATISTIKY JMK DLE ÚDAJŮ Z DATA.JMK

V JMK podle dat na portále data.jmk za uplynulých dvacet let víceméně setrvale roste počet lékařů v kraji (v roce 2023 se jednalo o 6 651 lékařů, což je 5,4 lékařů na 1 tis. obyvatel). Naopak počet samostatných ordinací lékařů v kraji je víceméně stabilní (s nárůstem počtu ordinací praktických lékařů a zubařů v období 2011-2015 a od roku 2016 postupný návrat na předchozí úroveň). Naopak pokles byl zaznamenán v počtu lůžek ve zdravotnických zařízeních v kraji, z původních 8 240 v roce 2000 se snížil na 7 656 v roce 2021. Nejvýraznější pokles nastal mezi lety 2010 a 2013, poté se počet lůžek stabilizoval s mírným nárůstem po roce 2015.

Při hodnocení situace v Jihomoravském kraji je vhodné zmínit i otázku výdajů na zdravotní péči v mezikrajském srovnání. Výdaje zdravotních pojišťoven na zdravotní péči na jednoho obyvatele Jihomoravského kraje v roce 2021 dosahovaly v krajském srovnání spíše nižších hodnot – v péči o muže činily 35 820 Kč (čtvrtý nejnižší objem), zatímco v péči o ženy 37 457 Kč (pátá příčka). Data tak současně naznačují, že péče o ženy je v kraji v průměru finančně náročnější než péče o muže.

DOSTUPNOST SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

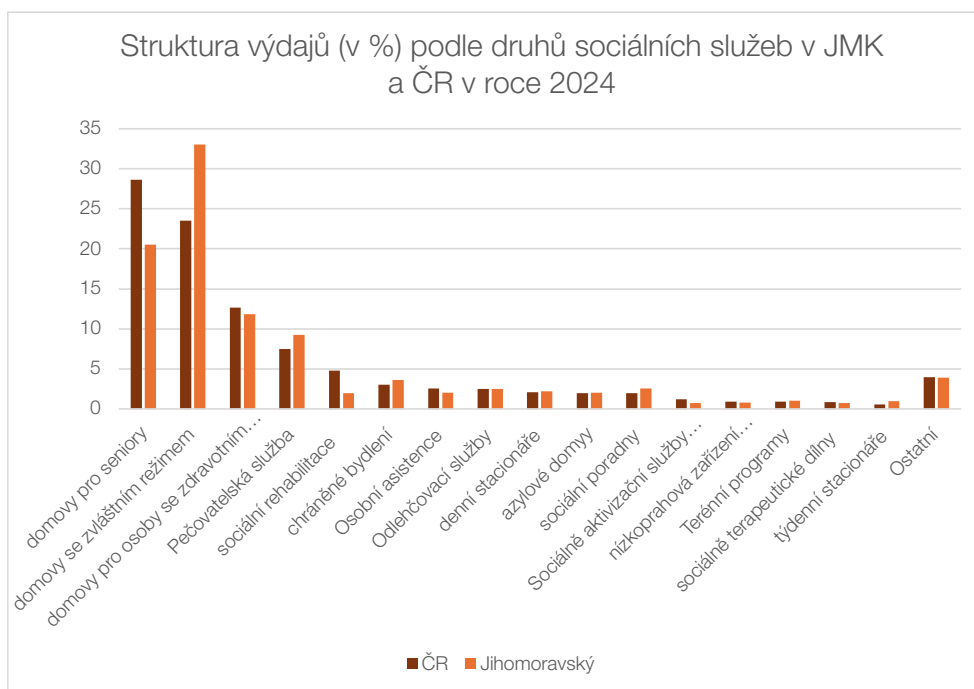
Celkové výdaje na poskytování sociálních služeb v JMK se pohybují v řádech miliard ročně, v roce 2024 to bylo téměř osm miliard korun, z toho výdaje na tzv. Základní síť JMK¹ (ZS) představovaly zhruba 5 miliard korun a z 50 % byly dotovány z dotace MPSV a JMK (zbylou část standardně tvoří zejména spoluúčast obcí a úhrady uživatelů).

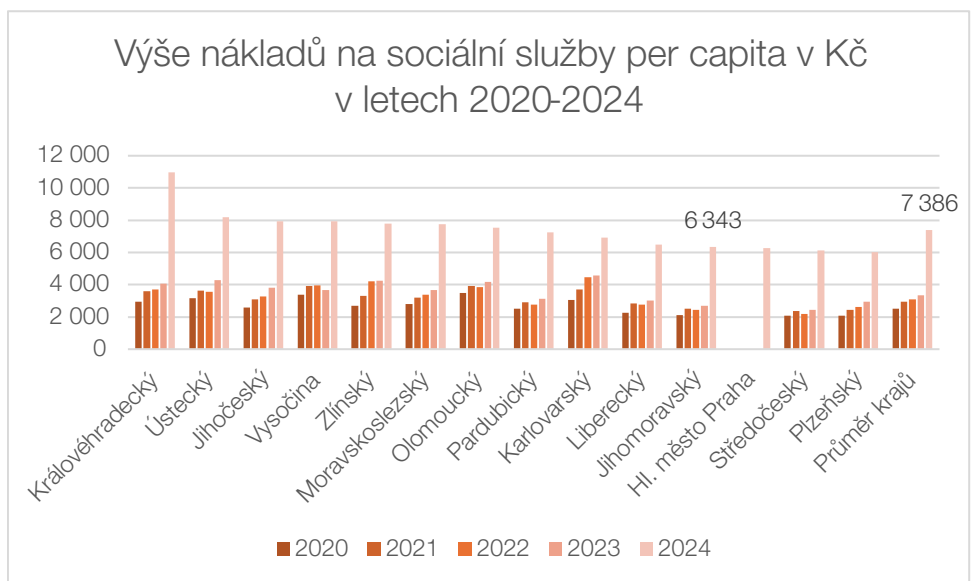
Z grafu výše, který zahrnuje dotace na ZS služeb v JMK je zřejmé, že k největšímu nárůstu došlo ve sledovaném období mezi léty 2020 a 2021, a to o 18 %, původně jako kompenzace nasazení sociálních služeb v období epidemie covid-19. Od té doby zůstává výše dotace více méně stabilní (nárůst v řádu jednotek procent).

Struktura výdajů na jednotlivé druhy sociálních služeb v JMK kopíruje strukturu na úrovni ČR. Nejvyšší výdaje představují výdaje na pobytové služby pro seniory (DS+DZR kumulativně tvoří více než 50 % všech výdajů na sociální služby; v JMK 54 %, v ČR 52 %). Spolu s DOZP a pečovatelskou službou představují 75 % všech výdajů v JMK a 72 % v ČR. Nejvýraznějším rozdílem mezi JMK a ČR je, že v JMK jsou výrazněji více podporovány domovy se zvláštním režimem než domovy pro seniory, v rámci ČR naopak. Výdaje na ostatní služby, které nejsou jmenovitě zahrnuty v grafu, se na výdajích podílejí pouze ze 4 %.

1 Ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravské kraji na období 2024–2026 je základní síť vymezena jako „souhrn kapacit sociálních služeb, které vycházejí ze zjištěných potřeb na území Jihomoravského kraje a u nichž je dán předpoklad reálného finančního rozpočtu z pohledu veřejných a dalších zdrojů“.

Dle dostupných dat² se výdaje na sociální služby per capita v JMK v letech 20120–2024 pohybovaly mírně pod celostátním průměrem. V roce 2024 zaznamenáváme skokový nárůst výdajů až o 100 % oproti roku 2023, a to ve všech krajích, který byl pravděpodobně způsoben navýšením příspěvku na péči pro IV. stupeň závislosti. od 1. července 2024. V roce 2024 byla výše nákladů na sociální služby v přepočtu na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji 6 300 korun, průměr za všechny kraje byl 7 400 korun.

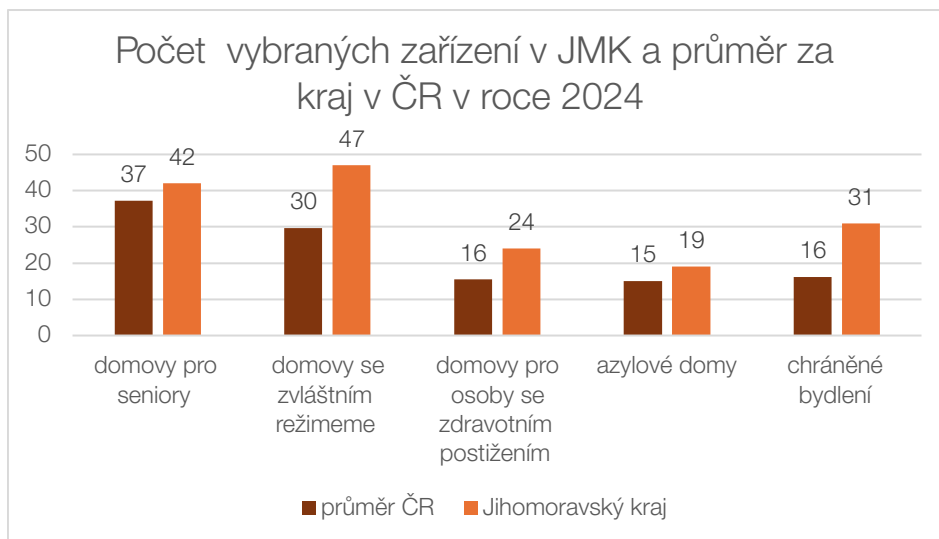
² K datu tvorby textu byla veřejně dostupná data o výdajích na sociální služby pouze do roku 2024, v případě Hl. města Prahy známe za sledované období pouze údaj za rok 2024.

Zdroje:

- <https://www.databaze-strategie.cz/cz/CR/ukazatele-indikatory/vydaje-na-socialni-sluzby-suma>;
- <https://mozaika-ur.cz/cz/indikatory/vydaje-na-socialni-veci>;
- ČSÚ, Počet obyvatel v krajích k 31. 12. 2023, veřejná databáze, vlastní výběr, dostupné z: <https://csu.gov.cz/domov>;
- ČSÚ, Počet obyvatel podle krajů k 31. 12. 2024, dostupné z: https://csu.gov.cz/docs/107799/70d5f2fe-f0b-9-262e-9953-3de1e2f1ffbc/lide-pocet_obyvatel.pdf;
- ČSÚ, Počet vybraných zařízení sociálních služeb v krajích, rok 2024, dostupné z: <https://csu.gov.cz/kraje-spolocene/socialni-sluzby#pocet-vybranych-zarizeni-socialnich-sluzeb-v-krajich>;
- Vlastní výpočty.

Dalšími ukazateli dostupnosti sociálních služeb jsou jejich kapacity vyjádřené počtem zařízení, počtem lůžek a počtem klientů.

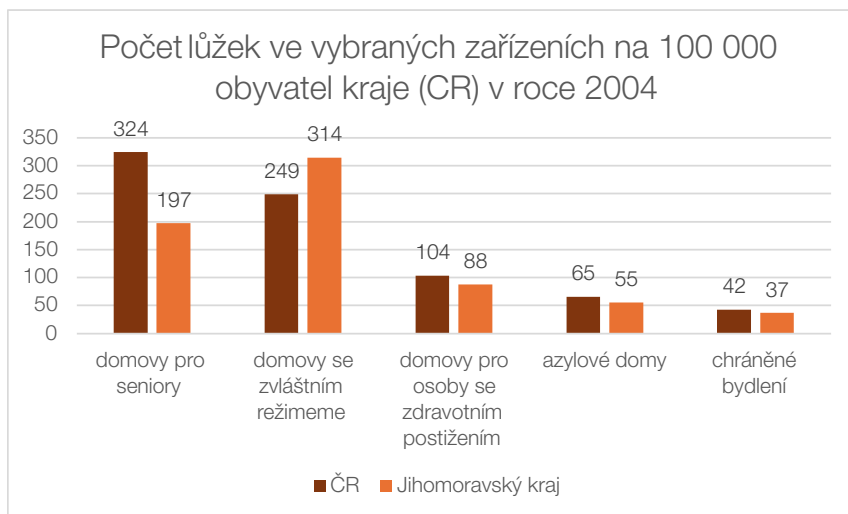
Z hlediska počtu vybraných pobytových zařízení se JMK ve srovnání s celostátním průměrem na jeden kraj ocitá výrazně nad průměrem u všech sledovaných druhů zařízení.

Zdroj:

- ČSÚ, Počet vybraných zařízení sociálních služeb v krajích, rok 2024, dostupné z: <https://csu.gov.cz/kraje-spolocene/socialni-sluzby#pocet-vybranych-zarizeni-socialnich-sluzeb-v-krajich>;
- Vlastní výpočty.

Výrazně nad celostátní hodnotou je pak v počtu lůžek na 100 tisíc obyvatel v domovech se zvláštním režimem, které kompenzují relativně nižší počet lůžek v domovech pro seniory v kraji s vysokým počtem a podílem osob ve věku 65 a více. S celostátními hodnotami je situace srovnatelná i v ostatních ze sledovaných zařízení.

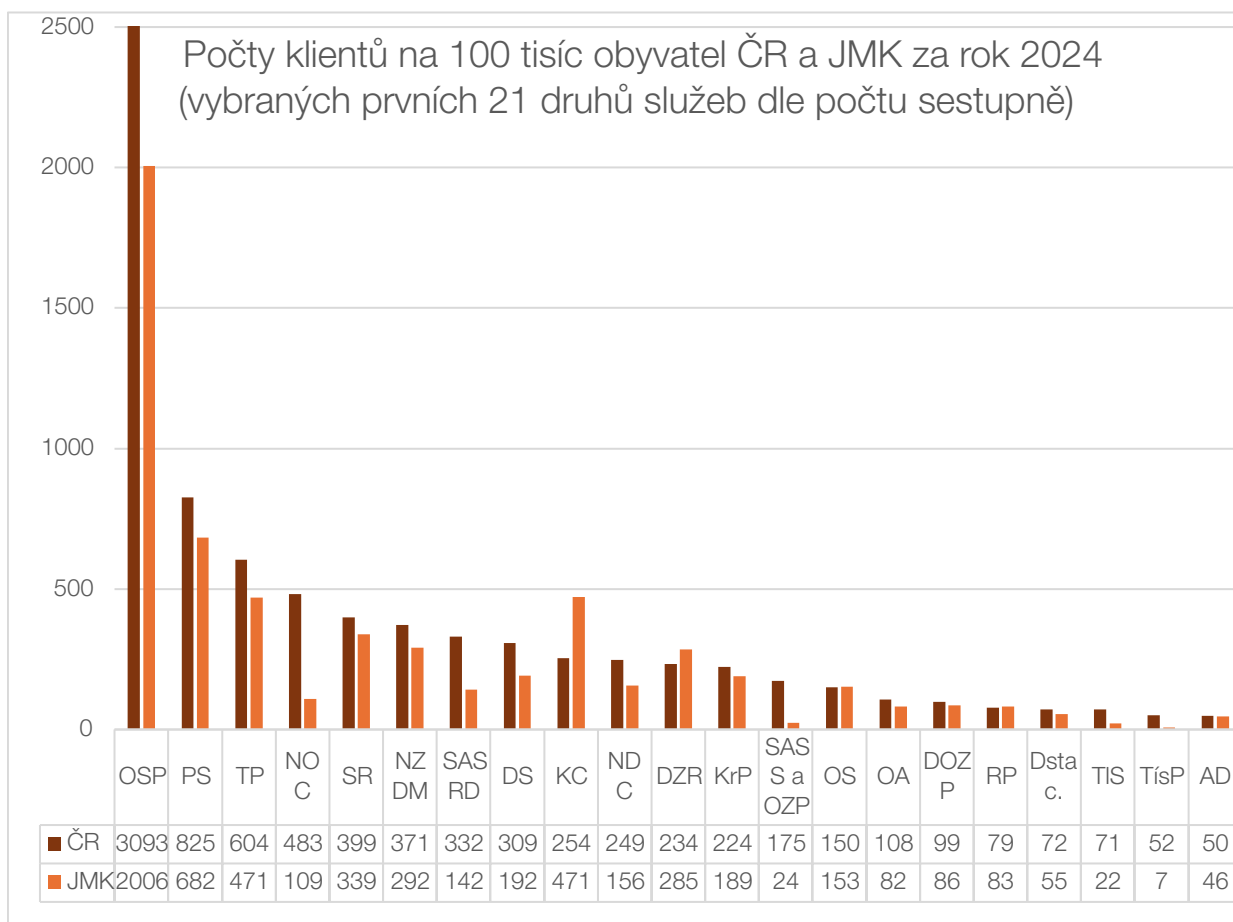
Zdroje:

- ČSÚ, Počet lůžek ve vybraných zařízeních sociálních služeb v krajích, 2024, dostupné z: <https://csu.gov.cz/kraje-spolecne/socialni-sluzby#pocet-luzek-ve-vybranych-zarizenich-socialnich-sluzeb-v-krajich>;
- ČSÚ, Počet obyvatel podle krajů k 31. 12. 2024, dostupné z: https://csu.gov.cz/docs/107799/70d5f2fe-f0b-9-262e-9953-3de1e2f1ffbc/lide-pocet_obyvatel.pdf;
- Vlastní výpočty.

Z hlediska počtu klientů na 100 tisíc obyvatel u vybraných sociálních služeb kopíruje situace v JMK situaci v ČR jako celku v tom smyslu, že nejvyšší počty vykazuje odborné sociální poradenství, které v absolutní hodnotě v JMK v roce 2024 obsloužilo bezmála 25 tisíc klientů za rok, v přepočtu na 100 tisíc obyvatel pak 2000 klientů, dále služby sociální péče jako pečovatelská služba a seniorské pobytové a ze služeb sociální prevence jsou to terénní programy a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Z pobytových služeb je JMK nad celostátní hodnotou v případě domovů se zvláštním režimem (285 klientů na 100 tisíc obyvatel kraje vs. 234 klientů v ČR jako celku), a dále v případě kontaktních center. Celostátním hodnotám se pak přibližuje také v případě azylových domů, odlehčovacích služeb a chráněného bydlení. Největší rezervy ve srovnání s hodnotami za celou ČR v roce 2024 měl u nocleháren, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi i seniory a OZP, tísňové péče, podpory samostatného bydlení a tlumočnických služeb³.

³ Seznam použitých zkratk druhů služeb v grafu a jejich význam:

OSP	sociální poradny	SAS S a OZP	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
PS	pečovatelská služba	OS	odlehčovací služby
TP	terénní programy	OA	osobní asistence
NOC	noclehárny	DOZP	domov pro osoby se zdravotním postižením
SR	sociální rehabilitace	RP	pracoviště rané péče
NZ DM	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Dstac.	denní stacionáře
SAS RD	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	TIS	tlumočnické služby
DS	domovy pro seniory	TísP	tísňová péče
KC	kontaktní centra	AD	azylové domy
NDC	nízkoprahová denní centra		
DZR	domovy se zvláštním režimem		
KrP	zařízení pro krizovou pomoc		

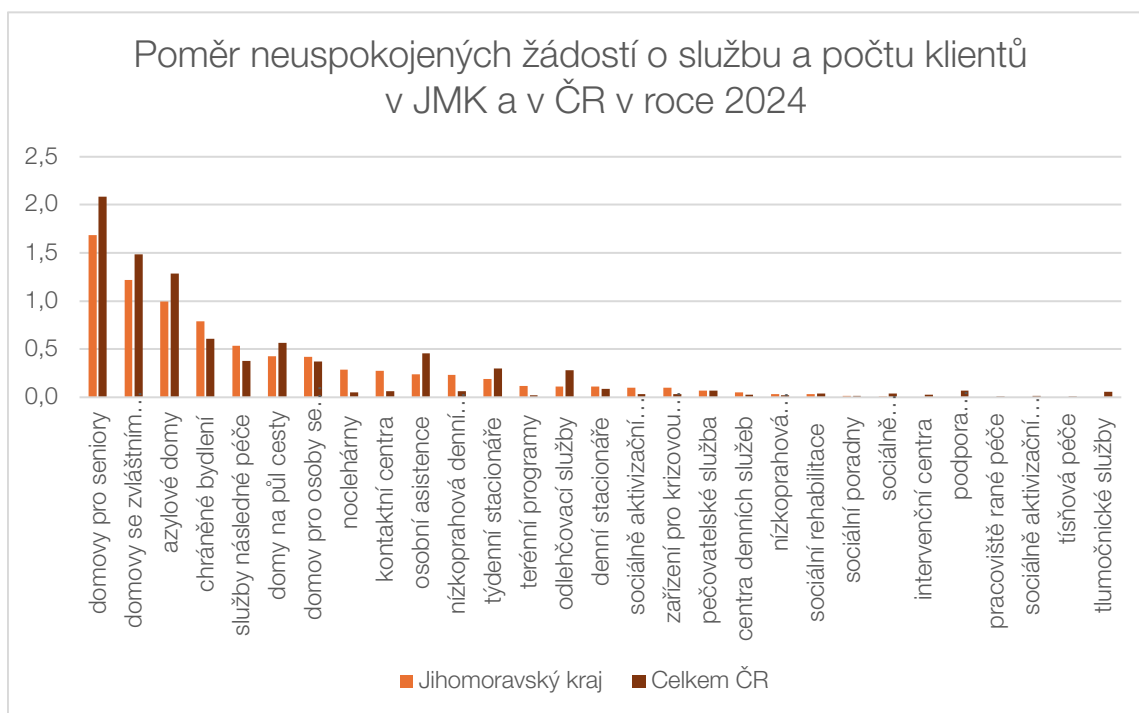

Zdroje:

- MPSV, Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2024, list 5.4, dostupné z: <https://www.mpsv.cz/statisticka-rocenka-z-oblasti-prace-a-socialnich-veci-2024>;
- ČSÚ, Počet obyvatel podle krajů k 31. 12. 2024, dostupné z: https://csu.gov.cz/docs/107799/70d5f2fe-f0b-9-262e-9953-3de1e2f1ffbc/lide-pocet_obyvatel.pdf;
- Vlastní výpočty.

Klíčovým ukazatelem dostupnosti sociálních služeb jsou počty neuspokojených žádostí o služby, vždy je ale nezbytné s nimi pracovat v kontextu – jako s relativními hodnotami a vzhledem k dalším potřebám a aktuálním trendům.

Trendy v poptávce po konkrétních službách jsou v JMK a v ČR podobné. Nejvyšší poptávka je po pobytových službách jako takových. Přestože je v JMK poptávka také vysoká, o něco příznivější (nižší) poměr mezi počtem neuspokojených žádostí o danou službu a počtem jejích klientů než v ČR jako celku byla v roce 2024 u DS, DZR, AD a domů na půli cesty. Lepší situace než v ČR je také v případě osobní asistence, týdenních stacionářů a odlehčovacích služeb. Naopak horší (vyšší poměr) byla v JMK situace u chráněného bydlení, služeb následné péče, nocleháren, kontaktních center a NZDM.

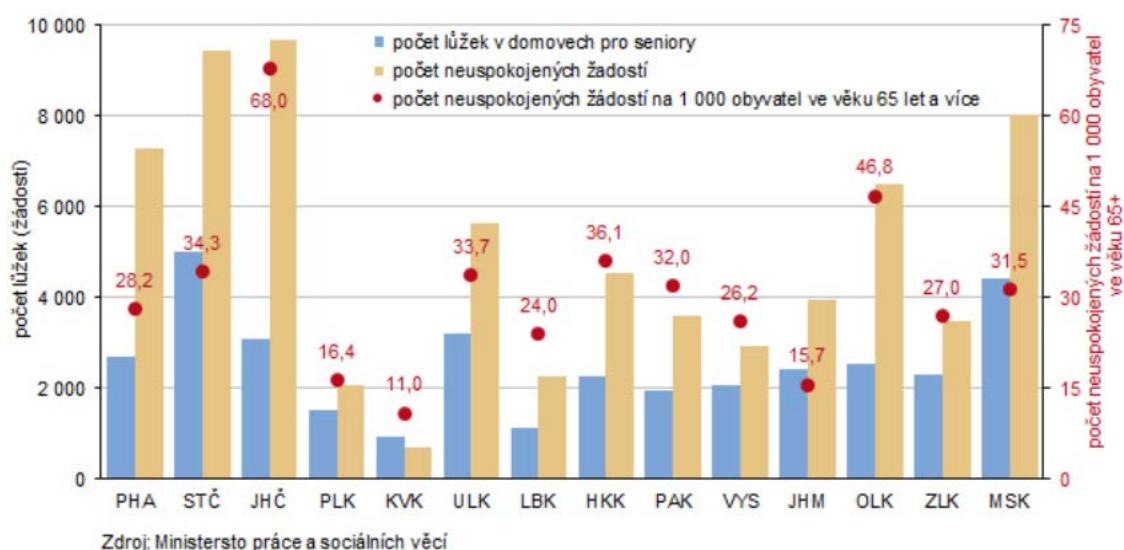
Zdroje:

- MPSV, Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2024, list 5.4, dostupné z: <https://www.mpsv.cz/statisticka-rocenka-z-oblasti-prace-a-socialnich-veci-2024>
- Vlastní výpočty.

Nejvyšší absolutní počty neuspokojených žádostí v JMK v roce 2024 vykazovaly pobytové služby domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem, které zároveň patří mezi služby s nejvyššími počty klientů a nejvyšším podílem nákladů na jejich poskytování. Přesto počty neuspokojených žádostí u těchto služeb přesahují počty lůžek, které jsou v nich k dispozici. Podle ČSÚ³ byla v JMK v roce 2024 kapacita domovů pro seniory 2 427 lůžek a počet neuspokojených žádostí 3 976, u domovů se zvláštním režimem to bylo 3 863 lůžek a 4 269 neuspokojených žádostí. Ovšem v přepočtu na počet neuspokojených žádostí na 1000 obyvatel z cílové skupiny těchto služeb, tj. ve věku 65 let a více, se JMK řadí ke krajům s nejnižším počtem, jak ukazují následující grafy. Situace tak dobře odráží vliv skladby obyvatelstva, tj. počet osob ve věkové kategorii 65+, který patří v JMK k nejvyšším v rámci ČR.

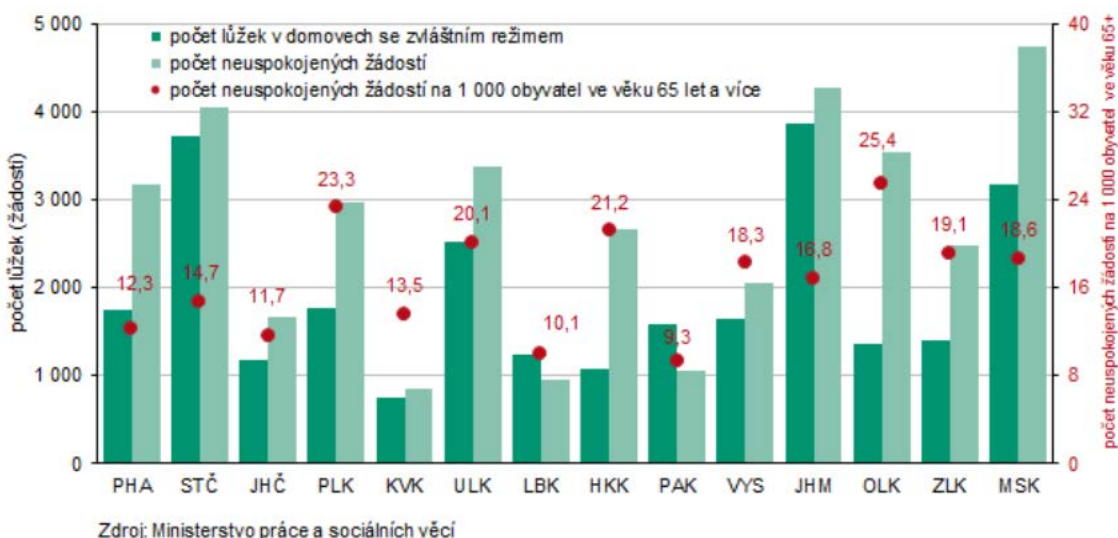
3 ČSÚ, Zařízení sociálních služeb v Jihomoravském kraji v roce 2024, dostupné z: <https://csu.gov.cz/jhm/zarizeni-socialnich-sluzeb-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2024>.

MÍSTA V DOMOVECH PRO SENIORY A POČTY NEUSPOKOJENÝCH ŽÁDOSTÍ PODLE KRAJŮ K 31. 12. 2024

Zdroj: ČSÚ, Zařízení sociálních služeb v Jihomoravském kraji v roce 2024, dostupné z: <https://csu.gov.cz/jhm/zarizeni-socialnich-sluzeb-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2024>.

MÍSTA V DOMOVECH SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM A POČTY NEUSPOKOJENÝCH ŽÁDOSTÍ PODLE KRAJŮ K 31. 12. 2024

Zdroj: ČSÚ, Zařízení sociálních služeb v Jihomoravském kraji v roce 2024, dostupné z: <https://csu.gov.cz/jhm/zarizeni-socialnich-sluzeb-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2024>.

Detailní analýza dostupnosti sociálních služeb, identifikace potřeb a jejich prioritizace (vzhledem k omezeným finančním zdrojům) bude obsahem Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2028-2032, která se v současnosti připravuje.

Zhodnocení: Jihomoravský kraj vykazuje v rámci celostátních hodnot v přepočtu na jednoho obyvatele mírně podprůměrnou, ale stabilní úroveň výdajů na sociální služby, se zřejmým vzestupným trendem. Posilující trend je v souladu se Strategií rozvoje JMK 2021+ i se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2024–2026, které zdůrazňují podporu komunitní péče a dostupnost služeb v místě. Vývoj naznačuje, že kraj adekvátně reaguje na demografické změny a posiluje udržitelnost sociální infrastruktury.

Struktura klientů sociálních služeb v Jihomoravském kraji také kopíruje situaci v ČR jako celku. JMK má robustní a silně využívanou síť poraden, pobytových služeb, pečovatelské služby, terénních služeb a nízkoprahových zařízení. Pobytové služby, zejména domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením, jsou přes relativně vysoké kapacity silně vytížené a Jihomoravský kraj patří v této souvislosti k nejzatíženějším regionům. Relativně vysoké kapacity nabízí v JMK také azylové domy a chráněné bydlení. V současnosti omezená je podpora samostatného bydlení, tlumočnických služeb a tísňové péče. Celkově lze říct, že kraj má kromě robustních kapacit seniorských pobytových služeb také širokou základní infrastrukturu terénních a ambulantních služeb.

Struktura neuspokojených žádostí v Jihomoravském kraji ukazuje, že největší tlak je soustředěn do pobytových služeb pro seniory. Ty ale zároveň patří ke službám s relativně vysokou kapacitou, v případě domovů se zvláštním režimem výrazně nadprůměrnou, a je na ně alokováno více než 50 % všech výdajů na sociální služby. Projevuje se tak vliv věkové struktury obyvatelstva, když JMK je druhým krajem s nejvyšším podílem osob 65+.

2. Udržitelný rozvoj

Oblast udržitelného rozvoje Jihomoravského kraje tvoří **průřezový rámec, který** v sobě integruje environmentální, ekonomickou a sociální dimenzi regionálního rozvoje. V tomto přehledu jsou analyzovány klíčové indikátory, které vypovídají o vývoji v oblasti životního prostředí (emise, investice do ochrany ŽP, ekologická stabilita), energetiky (emise z vytápění domácností), ekonomiky (HDP na obyvatele, čistý disponibilní důchod) a mobility či turismu (přenocování hostů, nezaměstnanost). Tyto ukazatele byly doplněny interpretacemi trendů v čase (zejména v období 2019–2023) a zasazeny do širšího meziregionálního kontextu. Analýza zároveň zohledňuje provázanost s krajskými strategickými dokumenty, například Strategií rozvoje JMK, Klimatickým akčním plánem nebo Územní energetickou koncepcí, a tvoří podklad pro návrhovou část zaměřenou na posílení udržitelného rozvoje v kraji.

REGIONÁLNÍ HDP NA OBYVATELE

Mezi lety 2019 a 2023 došlo v Jihomoravském kraji k výraznému nárůstu HDP na obyvatele – zhruba o 28 % za celé období. Průměrné meziroční tempo růstu se pohybovalo okolo 6,4 %, přičemž nejsilnější nárůst nastal v letech 2021 až 2023, tedy v době ekonomického oživení po pandemii.

V rámci meziregionálního srovnání si Jihomoravský kraj dlouhodobě udržuje nadprůměrné postavení, pokud do průměru České republiky nezahrneme Prahu. V porovnání s tímto „očištěným“ průměrem patří JMK k nejvýkonnějším krajům – spolu se Středočeským, Plzeňským a Královéhradeckým. Naopak, pokud hodnoty porovnáme s celostátním průměrem včetně Prahy, JMK zůstává mírně pod průměrem, což je však dáno výrazně nadprůměrnými výsledky hlavního města.

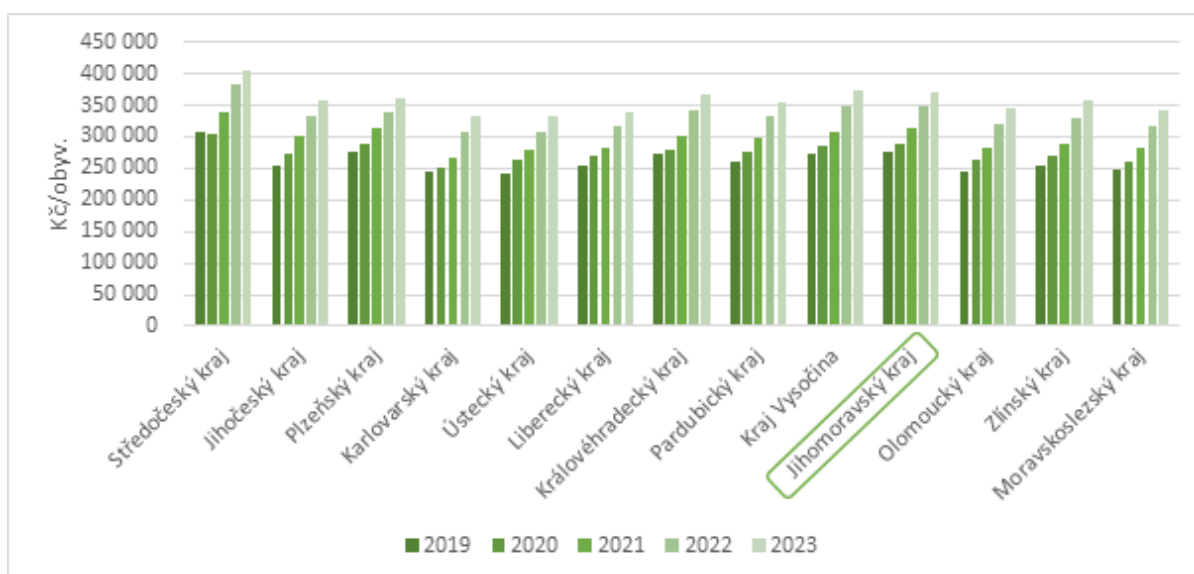
Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z hlediska udržitelného rozvoje je důležité, že růst HDP byl doprovázen i rostoucími investicemi do inovací (RIS JMK), infrastruktury i ochrany životního prostředí. Výzvou do budoucna zůstává zajištění toho, aby hospodářský růst probíhal v souladu s ekologickými a sociálními aspekty, tedy v duchu skutečně udržitelného rozvoje.

ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ

Mezi lety 2019 a 2023 vzrostl čistý disponibilní důchod (Kč, běžné ceny) domácností na 1 obyvatele v Jihomoravském kraji o více než 34 %, což odpovídá průměrnému meziročnímu růstu přibližně 7,7 %. Růst byl plynulý, s nejvyšším tempem zaznamenaným v roce 2022, kdy meziročně vzrostl o více než 10 %.

Ve srovnání s ostatními kraji se Jihomoravský kraj drží v horní třetině meziregionálního žebříčku. V roce 2023 dosahoval jeho ukazatel podobných hodnot jako v Královéhradeckém nebo Plzeňském kraji, a byl tak mírně nad republikovým průměrem bez Prahy.

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z pohledu udržitelného rozvoje je růst příjmů domácností pozitivní zejména tehdy, pokud není vykoupen nárůstem nerovností nebo zhoršením životních podmínek. V případě JMK růst příjmů kopíruje ekonomický výkon kraje a vytváří prostor pro zvyšování kvality života – například investice do bydlení, vzdělání, zdraví nebo udržitelné spotřeby.

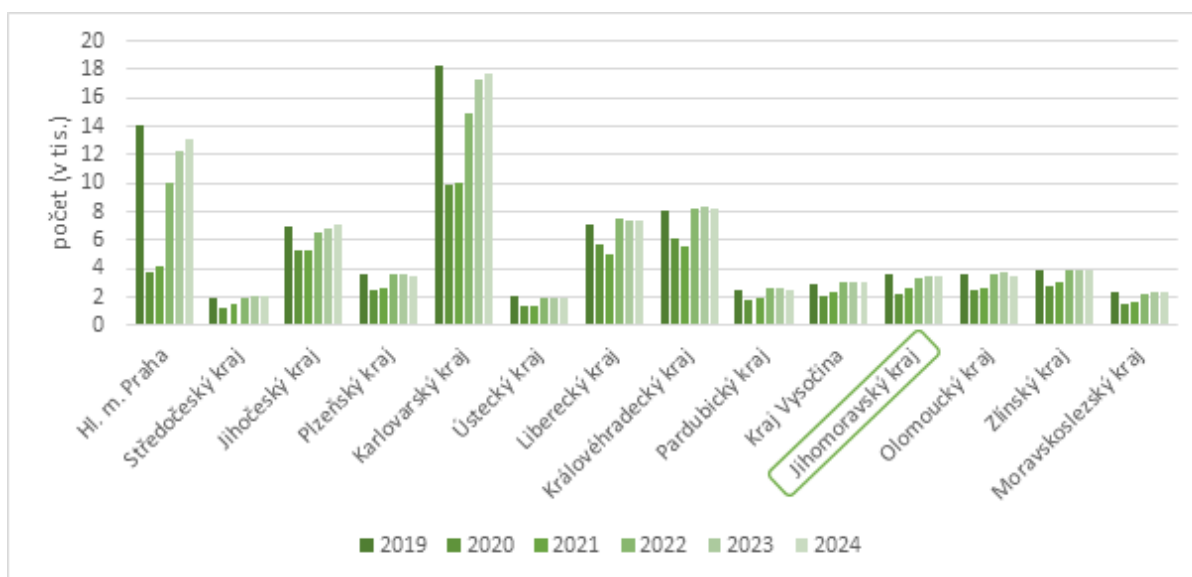
PŘENOCOVÁNÍ HOSTŮ V HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH

V období let 2019 až 2023 zaznamenal Jihomoravský kraj výrazné kolísání v počtu přenocování hostů na 1 000 obyvatel, zejména kvůli pandemii covid-19. V roce 2019 činil tento ukazatel 3,5 tis. přenocování, následně v roce 2020 prudce klesl na 2,3 tis., což představuje pokles o více než třetinu.

Od roku 2021 je patrné zřetelné zotavování, které kulminuje v roce 2023 s hodnotou 3,5 tis. přenocování, téměř na úrovni před pandemií. V roce 2024 dochází k mírnému poklesu na 3 442, což ale značí spíše stabilizaci než zhoršení situace.

V porovnání s ostatními kraji si Jihomoravský kraj dlouhodobě udržuje nadprůměrné postavení – stabilně se drží v první třetině krajů. Jeho silnou stránkou je městská turistika v Brně, vinařská oblast na jižní Moravě a celkové kulturní zázemí.

Praha tradičně vykazuje nejvyšší, což je více než trojnásobek oproti JMK. Praha dominuje zejména díky zahraničním turistům a celoroční poptávce. Karlovarský kraj je dalším specifickým regionem, jeho dominance pramení zejména z lázeňství a pobytů delší délky, které ho dlouhodobě řadí na špičku.

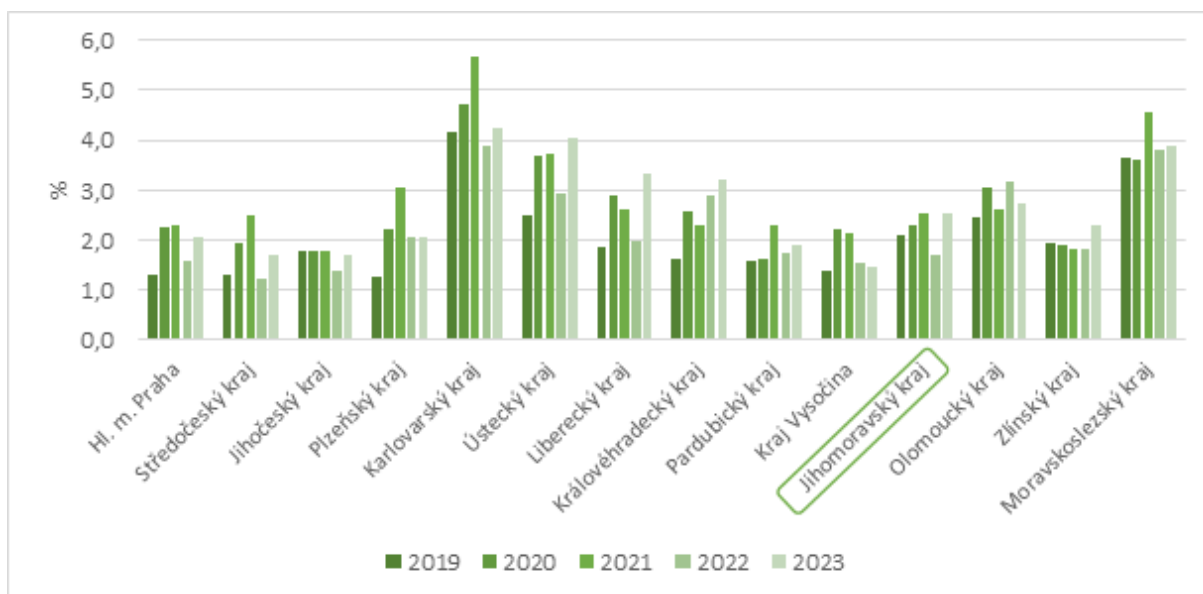

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z pohledu udržitelného rozvoje představuje stabilní úroveň přenocování v Jihomoravském kraji pozitivní signál – zejména díky rozvoji šetrných forem turismu, jako je vinařská turistika, cykloturistika a venkovská rekreace. Tyto aktivity podporují místní ekonomiku a zaměstnanost bez výrazného tlaku na životní prostředí. Vývoj odpovídá cílům Strategie rozvoje cestovního ruchu JMK, která akcentuje regionální rovnováhu, kulturní identitu a environmentální ohleduplnost cestovního ruchu.

OBCENÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI

V období 2019 až 2023 došlo v Jihomoravském kraji k mírnému nárůstu obecné míry nezaměstnanosti (roční průměr) – z 2,1% na 2,5 %, což představuje relativní růst o přibližně 19%. Přesto se kraj i v roce 2023 pohyboval pod celorepublikovým průměrem (2,6 %) a vykázal lepší výsledek než například Moravskoslezský, Olomoucký či Ústecký kraj. V porovnání s tradičně silnými regiony jako Praha, Středočeský nebo Plzeňský kraj se Jihomoravský kraj drží lehce nad jejich úrovní, avšak v rámci celonárodního srovnání si dlouhodobě udržuje stabilní pozici v nižším středu žebříčku.

Zdroj: ČSÚ, 2025

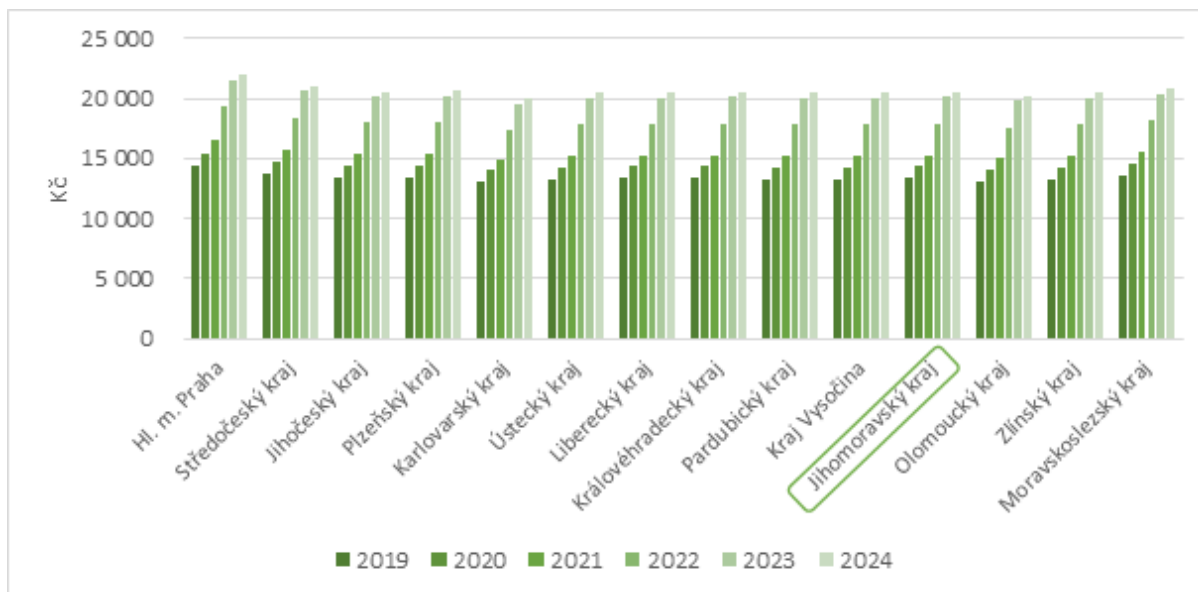
Zhodnocení: Z hlediska udržitelného rozvoje představuje stabilní nezaměstnanost v JMK pozitivní signál – vytváří prostor pro posilování lidského kapitálu, sociální soudržnosti a ekonomické stability, což jsou klíčové podmínky pro transformaci směrem k udržitelnější a inovační ekonomice.

PRŮMĚRNÁ VÝŠE DŮCHODU STAROBNÍHO (PLNÉHO) - SÓLO (PODLE METODIKY MPSV, V PROSINCI) V KČ

V období 2019 až 2024 vzrostla průměrná výše starobního důchodu v Jihomoravském kraji z 13 331 Kč na 20 562 Kč, což odpovídá nárůstu o 54 % za celé období. Průměrné meziroční tempo růstu činilo přibližně 9 %, přičemž nejvyšší navýšení nastalo mezi lety 2022 a 2023 – v reakci na inflaci a mimořádné valorizace.

V meziregionálním srovnání se Jihomoravský kraj dlouhodobě drží na úrovni republikového průměru. V roce 2023 byla jeho hodnota jen lehce pod celostátním průměrem

(20 736 Kč) a srovnatelná s většinou regionů – včetně Plzeňského, Královéhradeckého či Zlínského kraje. Nejvyšší důchody pobírali tradičně senioři v Praze, nejnižší pak v Karlovarském a Olomouckém kraji.

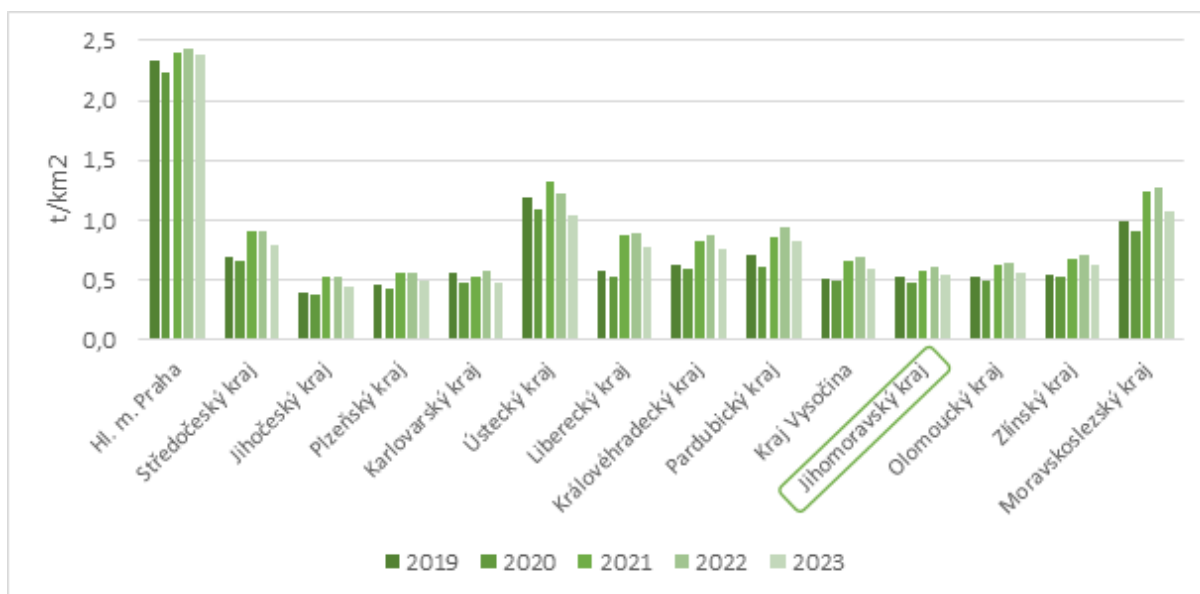
Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z hlediska udržitelného rozvoje je pozitivní, že se růst důchodů v Jihomoravském kraji daří držet krok s vývojem v ČR, čímž je zajištěna relativní příjmová stabilita starší populace. To má přímý dopad na kvalitu života, dostupnost služeb i zapojení seniorů do komunitního života a veřejného prostoru.

MĚRNÉ EMISE REZZO 1-4 – TUHÉ ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKY (T/KM²)

Mezi lety 2019 a 2023 došlo v Jihomoravském kraji k mírnému nárůstu měrných emisí tuhých znečišťujících látek – z 0,52 na 0,55 t/km², tedy o zhruba 5,6%. Vývoj byl kolísavý, přičemž po výrazném poklesu v roce 2020 následoval nárůst v letech 2021 a 2022, s částečným snížením v roce 2023.

Na rozdíl od celostátního trendu, kde došlo za stejné období k poklesu o 23%, Jihomoravský kraj zaznamenal opačný vývoj. Přesto však zůstává v meziregionálním srovnání dlouhodobě pod celostátním průměrem, a to především ve srovnání s emisně zatíženějšími kraji (např. Moravskoslezský, Ústecký).

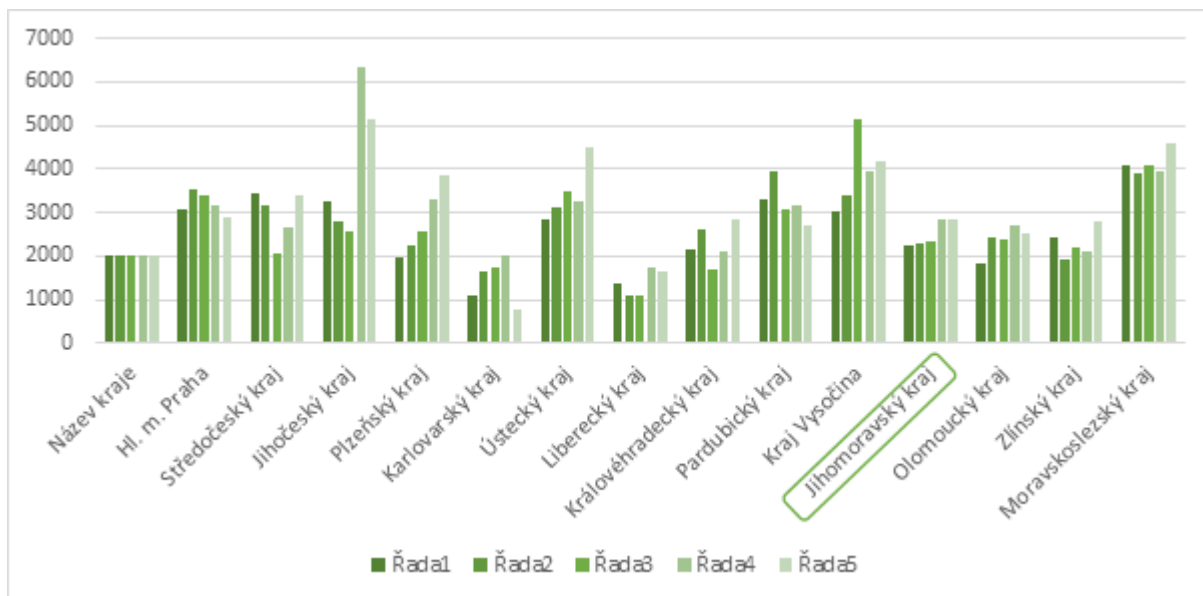
Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z hlediska udržitelného rozvoje je výsledkem určitý signál k opatrnosti – přestože jsou emise v JMK relativně nízké, absence kontinuálního poklesu ukazuje na potřebu důslednější implementace opatření v oblasti čistého vytápění, dopravy a průmyslu. V kontextu krajských strategií (např. KAP JMK, ÚEK) je tento vývoj důvodem k posílení úsilí o snižování lokální emisní zátěže.

INVESTICE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Mezi lety 2019 a 2023 vzrostly investice na ochranu životního prostředí v Jihomoravském kraji z 2 247 Kč na 2 848 Kč na 1 obyvatele, což představuje nárůst o zhruba 27 %. Průměrný meziroční růst činil přibližně 6,5 %, přičemž nejvýraznější růst nastal v roce 2022.

V meziregionálním srovnání si Jihomoravský kraj udržuje spíše podprůměrnou pozici – v roce 2023 byl pod celostátním průměrem (3 366 Kč) a zaostával za kraji jako Jihočeský, Plzeňský, Vysočina, Ústecký nebo Moravskoslezský. Přestože výdaje v JMK rostly, jejich dynamika nebyla natolik výrazná, aby změnila postavení kraje v republikovém žebříčku.

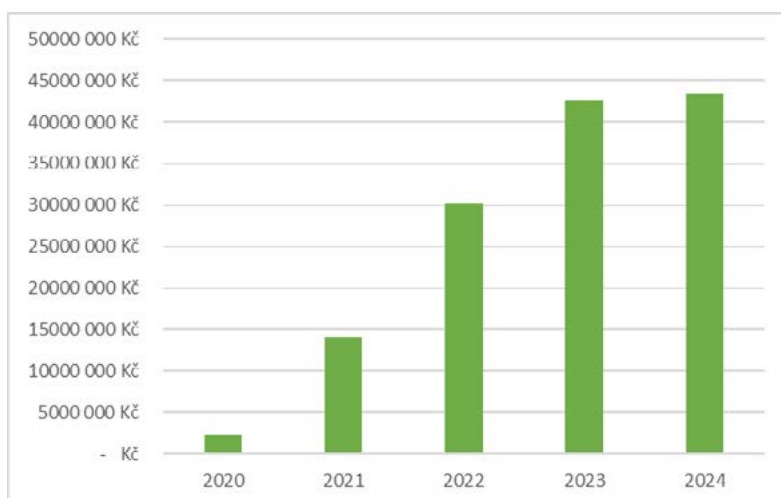

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z hlediska udržitelného rozvoje je pozitivní, že objem investic roste. Pro naplnění cílů krajských strategií, zejména Klimatického akčního plánu JMK a Územní energetické koncepce, však bude nezbytné další posílení investiční aktivity, zejména v oblastech ovzduší, energetiky, hospodaření s vodou a krajiny.

INVESTICE DO CYKLISTICKÉ INFRASTRUKTURY

Jihomoravský kraj se dlouhodobě snaží rozvíjet i udržitelné formy dopravy včetně cyklistické. Ve sledovaném období se postupně navyšovaly finanční prostředky do rozvoje sítě cyklistické infrastruktury prostřednictvím finanční podpory výstavby samotných cyklostezek, ale také tvorby projektových dokumentací a generelů, oprav či údržby a dalších souvisejících opatření.

Zdroj: KÚ JMK (2025)

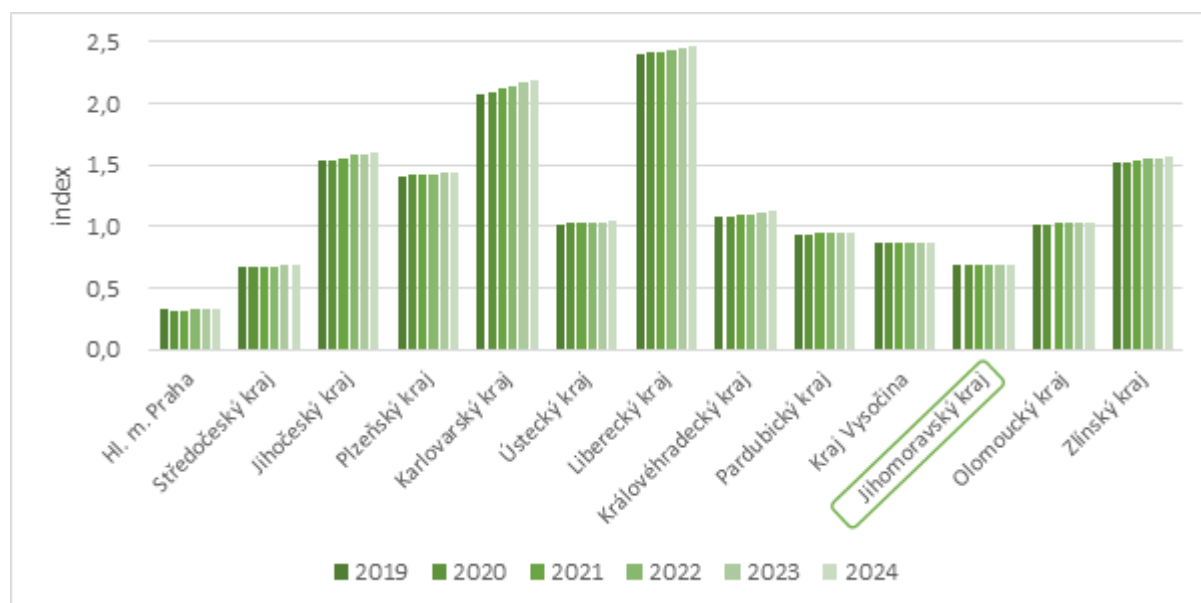
Zhodnocení: Z hlediska rozvoje udržitelných forem dopravy v rámci JMK lze ve sledovaném období identifikovat jednoznačný nárůst podpory aktivit směřujících do této oblasti ať už ve formě přípravných kroků (příprava generelů či projektových dokumentací), či realizace investic (výstavba, oprava či údržba cyklostezek).

KOEFICIENT EKOLOGICKÉ STABILITY

Koeficient ekologické stability v Jihomoravském kraji vzrostl mezi lety 2019 a 2023 z hodnoty 0,68 na 0,69, což odpovídá velmi mírnému nárůstu o cca 1,6%. Vývoj byl stabilní, bez meziročních výkyvů.

V meziregionálním srovnání patří Jihomoravský kraj mezi regiony s nejnižší ekologickou stabilitou – společně s Prahou a některými vnitrozemskými kraji (např. Středočeský a Vysočina). Naproti tomu nejvyšší hodnoty vykazují kraje s vyšším podílem lesů, trvalých travních porostů a vodních ploch, jako Liberecký, Karlovarský nebo Jihočeský kraj.

Koeficient ekologické stability vyjadřuje poměr ekologicky příznivých ploch (lesy, trvalé travní porosty, sady, vinice apod.) k ekologicky zatěžujícím plochám (orná půda, zastavěné a ostatní plochy). Nízká hodnota v JMK odráží silnou zemědělskou intenzifikaci, urbanizaci a fragmentaci krajiny, zejména v okolí Brna a intenzivně obdělávaných částech kraje.

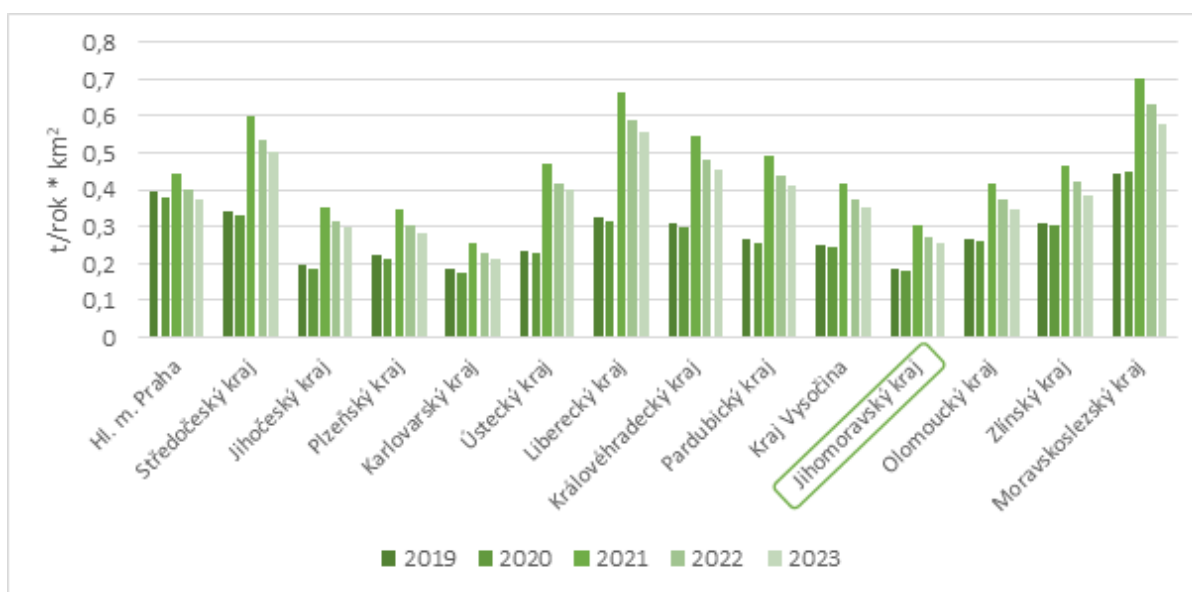
Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z pohledu udržitelného rozvoje a krajských strategií (např. KAP JMK, Koncepce EVVO, Strategie rozvoje CR) je žádoucí podporovat opatření ke zvyšování ekologické stability krajiny – např. obnovu krajinných struktur, výsadbu remízků a mezí, obnovu mokřadů či větší podporu extenzivního zemědělství a agrolesnictví.

EMISE Z VYTÁPĚNÍ DOMÁCNOSTÍ

Mezi lety 2019 a 2023 se emise tuhých znečišťujících látek PM₁₀ z vytápění domácností v Jihomoravském kraji zvýšily z 0,19 na 0,26 t/km², což představuje nárůst o více než 37%. Vrcholu dosáhly v roce 2021 (0,3 t/km²), poté docházelo k mírnému poklesu, avšak hodnoty zůstávají výrazně vyšší než před pandemií.

Tento vývoj odpovídá celostátnímu trendu, kdy došlo v letech 2020–2021 k růstu emisí v souvislosti se zvýšenou spotřebou paliv při pandemii a později energetické krizi. V roce 2023 však hodnoty v JMK zůstávají nižší než republikový průměr – kraj je na tom lépe než například Moravskoslezský, Liberecký, Královéhradecký či Středočeský kraj.

Zdroj: ČSÚ, 2025

Zhodnocení: Z hlediska udržitelného rozvoje a kvality ovzduší však zůstává vytápění domácností klíčovým zdrojem emisní zátěže v zimním období, zejména v menších obcích. To potvrzuje nutnost pokračovat v podpoře výměn starých kotlů, rozvoji centrálního zásobování teplem nebo přechodu na čisté zdroje energie.

Opatření tohoto typu jsou součástí krajských strategií – především Klimatického akčního plánu JMK (KAP JMK) a Územní energetické koncepce (ÚEK), které kladou důraz na snižování emisí z lokálních zdrojů a dekarbonizaci vytápění.

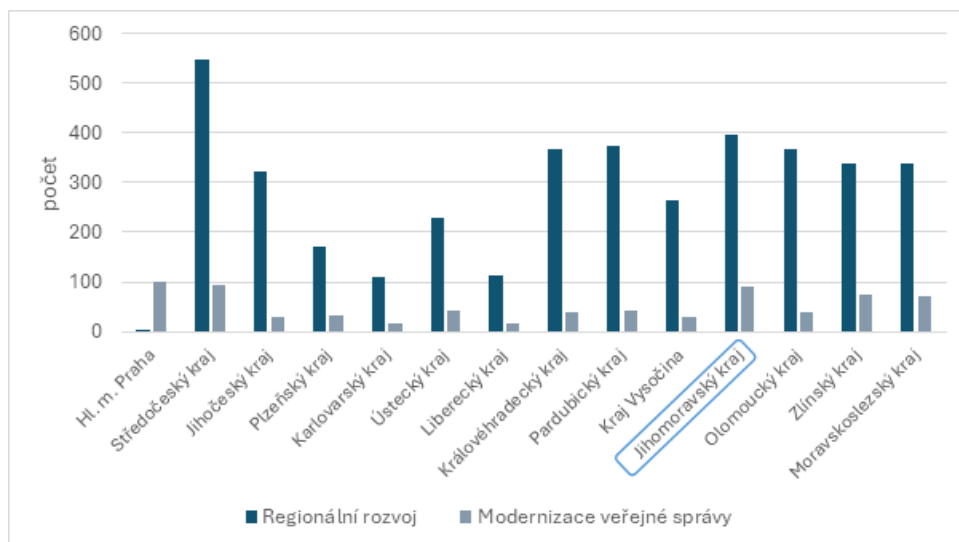
3. Participace a komunitní život

VOLEBNÍ ÚČAST

Volební účast v Jihomoravském kraji se v analyzovaném období vyznačuje stabilitou kolem celostátních hodnot, přičemž konkrétní úroveň je silně podmíněna typem voleb. Nejvyšší hodnoty byly zaznamenány u prezidentských voleb v roce 2023, kde účast dosáhla 68,5% v 1. kole a 70,4% ve 2. kole. Nadprůměrné hodnoty vykazují také volby do Poslanecké sněmovny v roce 2021 s účastí 66,4%. Oproti tomu v krajských volbách byla účast nižší – 38,8% v roce 2020 a 35,1% v roce 2024. V evropských volbách v roce 2024 činila účast 36,9%. Obecní volby 2022 se nacházely mezi těmito póly s účastí 48,3%.

V rámci meziregionálního srovnání zaujímá Jihomoravský kraj zpravidla střední pozici. V krajských a obecních volbách se pohyboval mírně nad republikovým průměrem, zatímco v parlamentních a prezidentských volbách setrval v jeho blízkosti. Výrazně podprůměrné hodnoty, typické pro Karlovarský či Ústecký kraj, se zde nevyskytují, stejně jako extrémně vysoké hodnoty, které dosahuje např. Praha nebo Vysočina. Celkově lze volební účast v Jihomoravském kraji charakterizovat jako stabilní, bez výraznějších výkyvů směrem k extrémům.

Zhodnocení: Volební účast v Jihomoravském kraji ukazuje stabilní zapojení občanů do demokratických procesů, přičemž vyšší účast v prezidentských a parlamentních volbách svědčí o silnějším zájmu o klíčové politické události. Nižší účast v krajských a evropských volbách naznačuje nižší motivaci nebo vnímání menší přímé relevance těchto voleb pro každodenní život. Strategie rozvoje JMK a další strategické dokumenty podporují zvýšení participace, zejména prostřednictvím rozvoje digitálních nástrojů a otevřených dat, což může přispět k posílení veřejné angažovanosti a zlepšení volební účasti v budoucnu.

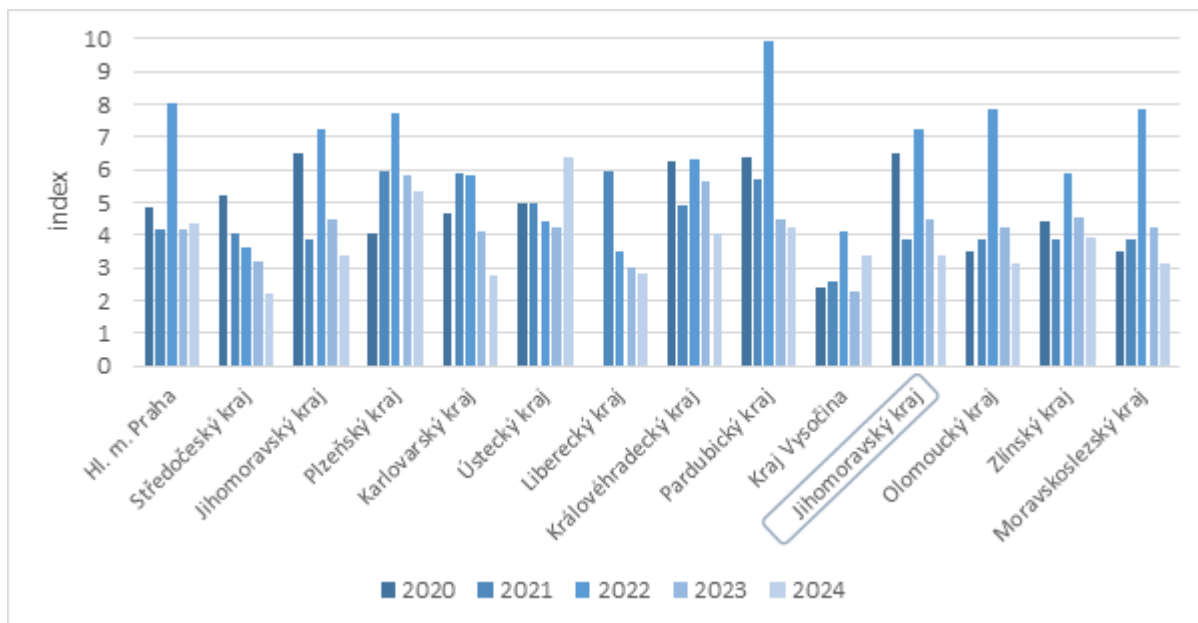
Zdroj: ČSÚ, 2025

K-INDEX

K-Index představuje ukazatel rizikovosti hospodaření veřejných institucí, který vyvinul Hlídač státu. Sleduje deset parametrů vypovídajících o transparentnosti a efektivitě nakládání s veřejnými financemi (např. podíl smluv se skrytou cenou, koncentraci dodavatelů či podíl smluv s politickými sponzory). Hodnota indexu se pohybuje na číselné škále, kde platí, že čím nižší číslo, tím lepší hodnocení – tedy nižší korupční riziko a vyšší úroveň otevřenosti. K-Index se stal důležitým nástrojem pro srovnávání krajů, protože poskytuje kvantitativní základnu pro hodnocení míry transparentnosti a hospodárnosti mezi jednotlivými regiony.

V Jihomoravském kraji se K-Index v období 2020–2024 pohyboval mezi hodnotami 3,41 a 7,26, přičemž průměrná hodnota činila 5,11. Nejlepších výsledků dosáhl kraj v roce 2024 (3,41), což odpovídá poměrně nízké míře rizikovosti. Naopak nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2022 (7,26), kdy se index výrazně zhoršil. Ve srovnání s ostatními regiony se Jihomoravský kraj umísťuje spíše ve střední části pořadí – nevykazuje dlouhodobě špičkové výsledky jako například Vysočina nebo Liberecký kraj, avšak zároveň se vyhýbá trvale vysokým hodnotám typickým pro kraje s vyšším rizikem, jako je Plzeňský či Pardubický. Celkově lze Jihomoravský kraj charakterizovat jako region s průměrnou mírou transparentnosti, kde se v jednotlivých letech projevují výraznější výkyvy, avšak poslední rok naznačuje zlepšení směrem k hodnotám odpovídajícím nižšímu riziku.

Zhodnocení: K-Index v Jihomoravském kraji ukazuje na průměrnou úroveň transparentnosti a hospodárnosti, přičemž zlepšení v roce 2024 naznačuje pozitivní trend směrem k nižšímu korupčnímu riziku. Tento výsledek odpovídá Strategii rozvoje JMK 2021+, která se zaměřuje na podporu transparentního rozhodování a efektivní správy veřejných financí. Podobně se K-Index ztotožňuje s cíli Strategie prevence kriminality a Strategie transformace veřejné správy, které kladou důraz na zvyšování odpovědnosti veřejných institucí a zajištění transparentnosti veřejných zakázek. Kraj se tak nachází na stabilní úrovni, což potvrzuje jeho roli v regionálním srovnání a důraz na otevřenost správy.

Zdroj: Hlídač státu, 2025

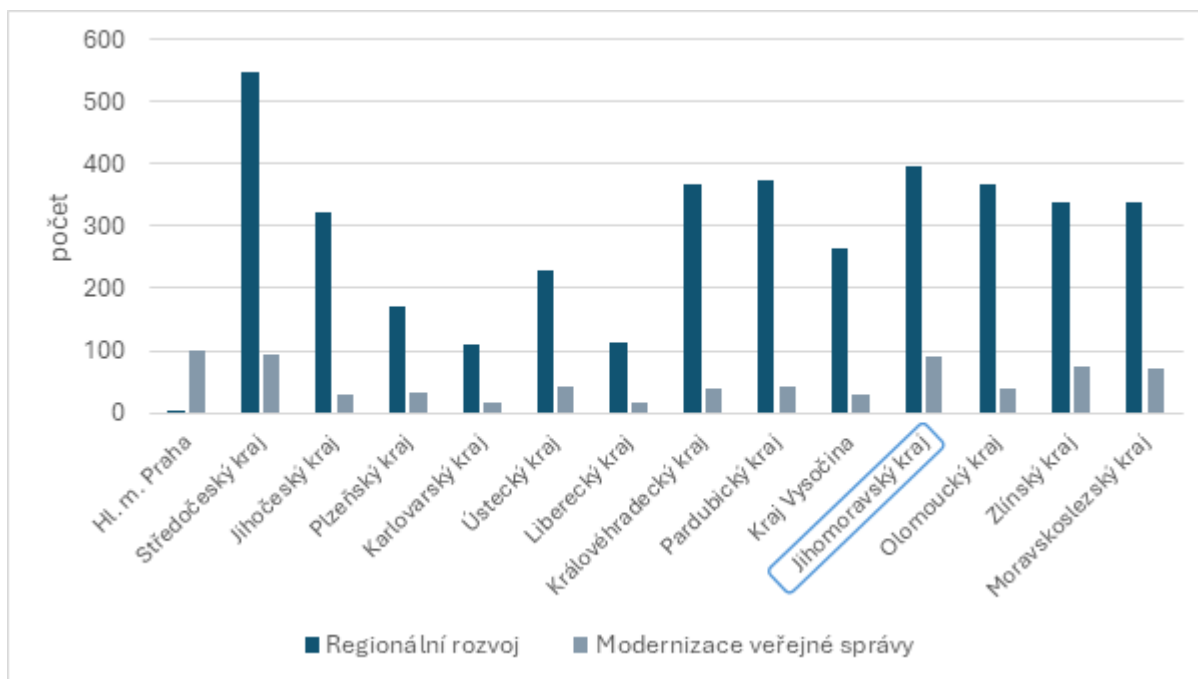
DOTACE Z EVROPSKÉ UNIE ČERPANÉ KRAJI V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014-2020

V oblasti čerpání evropských dotací se v souvislosti s participací zaměřujeme na programové období 2014–2020, jelikož novější období 2021–2027 zatím není ukončeno a nelze je proto komplexně vyhodnotit. Zmíněné období poskytuje dostatečný základ pro srovnání, neboť ukazuje, jak kraje využívaly dostupné evropské prostředky k posílení regionálního rozvoje, modernizace veřejné správy a podpory aktivit blízkých participaci.

Jihomoravský kraj se v tomto období zařadil mezi nejvýznamnější příjemce evropských prostředků, když realizoval celkem 396 projektů v oblasti regionálního rozvoje a 89 projektů zaměřených na modernizaci veřejné správy. S celkovou hodnotou 485 projektů se tak umístil na 2. místě mezi všemi kraji, hned za Středočeským krajem. Tím se Jihomoravský kraj jednoznačně řadí ke špičce z hlediska schopnosti čerpat evropské zdroje a přetvářet je v konkrétní projekty podporující rozvoj a participaci. Oproti regionům s nižší absorpční kapacitou, jako jsou Karlovarský nebo Liberecký kraj, představuje Jihomoravský kraj výrazně silnějšího aktéra, což potvrzuje jeho významnou pozici v rámci mezikrajského srovnání. Hlavní město Praha je v tomto srovnání výjimkou, neboť nemůže čerpat dotace na regionální rozvoj.

Zhodnocení: Jihomoravský kraj se v programovém období 2014–2020 etabloval jako významný příjemce evropských dotací, což podtrhuje jeho schopnost efektivně čerpat evropské prostředky a realizovat projekty zaměřené na regionální rozvoj a modernizaci veřejné správy. Tento výsledek je v souladu s cíli Strategie rozvoje JMK 2021+, která podporuje využívání evropských fondů pro posílení regionálního rozvoje, infra-

struktury a participace. Kraj se rovněž řadí mezi silné aktéry v oblasti implementace evropských projektů, což je v souladu s Strategií pro rozvoj inovací a Strategii pro vzdělávání a modernizaci veřejné správy, které kladou důraz na zajištění efektivního čerpání fondů pro udržitelný rozvoj a transparentní implementaci.

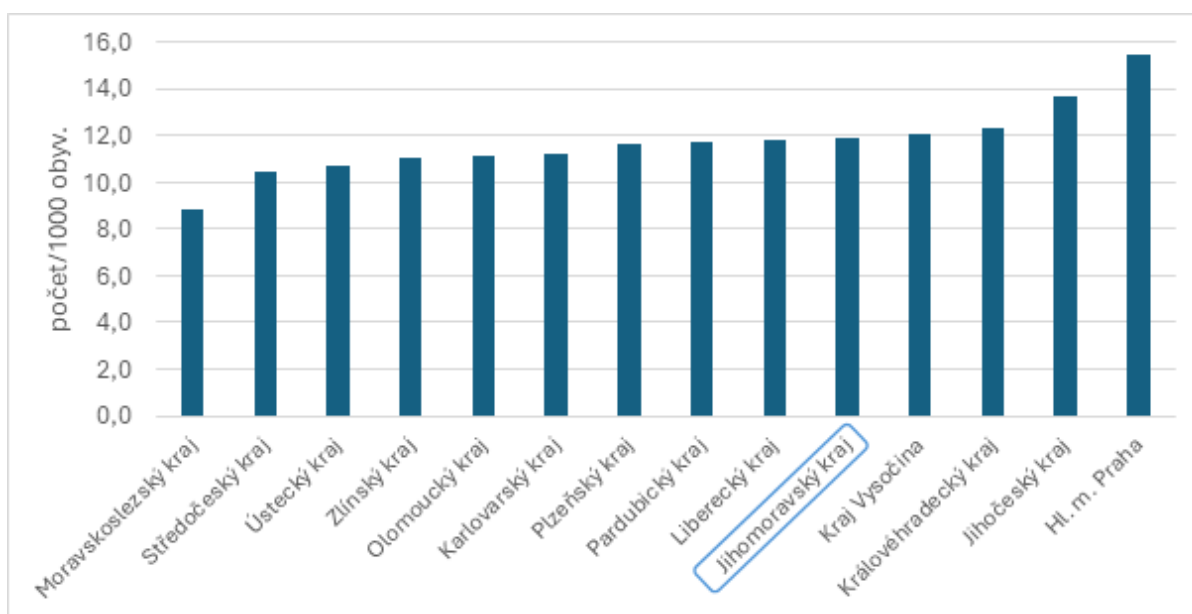
Zdroj: DotaceEU.cz, 2025

NEZISKOVÉ ORGANIZACE NA 1000 OBYVATEL

Počet neziskových organizací je významným indikátorem občanské participace, protože ukazuje míru zapojení obyvatel do veřejného a komunitního života prostřednictvím spolků, nadací či dalších forem občanských sdružení. Vyšší koncentrace těchto subjektů obvykle signalizuje aktivnější občanskou společnost a širší možnosti zapojení obyvatel do komunitních a veřejně prospěšných aktivit. Ukazatel má však omezenou vypovídací schopnost v čase – nelze sledovat jeho dlouhodobý vývoj, neboť data o počtu neziskových organizací nejsou pravidelně aktualizována. Poslední dostupná aktualizace pochází z roku 2020 a pro zajištění srovnatelnosti mezi kraji je počet organizací vztahován k počtu obyvatel.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2020 evidováno 14 646 neziskových organizací, což představuje přibližně 11,9 neziskových organizací na 1000 obyvatel. Tento výsledek řadí kraj do lepší poloviny mezikrajského srovnání. Nejvyšší hodnoty dosáhlo hlavní město Praha s 15,5 organizacemi na 1000 obyvatel, následované Jihočeským krajem s 13,7. Na opačné straně spektra se nachází Moravskoslezský s hodnotou 8,9 a Středočeský kraj s hodnotou 10,5. Jihomoravský kraj se tedy z hlediska rozvoje neziskového sektoru a potenciálu pro občanskou participaci nachází na nadprůměrnější úrovni, avšak bez výrazných odchylek směrem k extrémům.

Zhodnocení: Počet neziskových organizací v Jihomoravském kraji naznačuje silnou občanskou participaci, která je klíčová pro komunitní život a veřejné služby. Tento ukazatel se shoduje s cíli Strategie rozvoje JMK 2021+, která podporuje aktivní zapojení občanů do rozhodování a podporuje rozvoj spolků a neziskových organizací. Kraj se nachází na nadprůměrné úrovni ve srovnání s ostatními regiony, což potvrzuje pozitivní trend v oblasti občanské angažovanosti, jak je uvedeno i v dalších strategických dokumentech, např. Koncepce rodinné politiky nebo Strategie prevence kriminality 2023–2028, které kladou důraz na posilování komunitního života a mezigenerační spolupráci. Tento ukazatel naznačuje, že kraj má potenciál pro další posílení občanské participace a zapojení obyvatel do rozhodovacích procesů a veřejných aktivit.

Zdroj: ČSÚ, 2025, Nestatní neziskové organizace – Mapa neziskovek, 2025

Příloha 5

Matice vyhodnocení naplnění Akčního plánu 2020-2025

